

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av universitetslagen och yrkeshögskolelagen samt till lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att universitetslagen och yrkeshögskolelagen ändras. Enligt förslaget går Tammerfors universitet, som är en offentligrättslig inrättning, och Tammerfors tekniska universitet, som är ett stiftelseuniversitet, samman till Tammerfors nya universitet, som föreslås vara ett stiftelseuniversitet. Syftet med propositionen är att i Tammerfors bilda en internationellt välrenommerad högskolehelhet, som utvecklar arbetslivet och det finländska samhället och som består av det nya universitetet och den yrkeshögskola som ägs huvudsakligen av universitetet. De samgående universitetens verksamhet, personal, studerande och egendom övergår till Tammerfors nya universitet vid ingången av 2019.

Det föreslås att det i universitetslagen och yrkeshögskolelagen tas in bestämmelser om utvidgade möjligheter till undervisningssamarbete mellan högskolor och om överflyttning av studerande till en annan högskola i anslutning till att en utbildning läggs ned. Dessa bestämmelser ska gälla alla högskolor. Enligt förslaget ändras bestämmelserna om förvaltningspråket vid yrkeshögskolorna så att de motsvarar dem som gäller för universiteten.

Det föreslås en separat lag om införande av lagen om ändring av universitetslagen. Den lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. I införandelagen föreskrivs det hur universitetens samgång ska genomföras. Lagen om ändring av universitetslagen avses i fråga om universitetens samgång träda i kraft den 1 januari 2019. Till övriga delar avses de föreslagna ändringarna träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Högskolesystemet i Finland	3
1.2 Den rättsliga ställningen.....	3
1.3 Tammerfors högskolestiftelse	6
1.4 Undervisning och forskning.....	7
1.5 Förvaltningspråk.....	10
1.6 Personal.....	11
1.7 Studerande.....	11
1.8 Styrning och finansiering.....	13
1.9 Den ekonomiska ställningen för Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors	14
2 DEN INTERNATIONELLA UTVECKLINGEN	17
3 BEDÖMNING AV NULÄGET.....	19
4 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	23
4.1 Målsättning	23
4.2 Alternativ för genomförandet.....	25
4.3 De viktigaste förslagen.....	27
5 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	29
5.1 Ekonomiska konsekvenser.....	29
5.2 Samhälleliga konsekvenser	33
5.3 Konsekvenser för personalen.....	36
5.4 Konsekvenser för de studerande	39
5.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen	42
5.6 Konsekvenser för myndigheterna	43
6 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	43
DETALJMOTIVERING	48
1 LAGFÖRSLAG	48
1.1 Lagen om ändring av universitetslagen	48
1.2 Lagen om ändring av yrkeshögskolelagen.....	52
1.3 Lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen.....	56
2 IKRAFTTRÄDANDE	60
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN.....	60
LAGFÖRSLAG	65
1. Lag om ändring av universitetslagen.....	65
2. Lag om ändring av yrkeshögskolelagen.....	67
3. Lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen.....	69
BILAGA	73
PARALLELLEXT	73
1. Lag om ändring av universitetslagen.....	73
2. Lag om ändring av yrkeshögskolelagen.....	76

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Höskolesystemet i Finland

Höskolesystemet i Finland består av universitet och yrkeshögskolor.

Universitetslagen (558/2009), som gäller de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, trädde i kraft den 1 januari 2010. Universitetslagen och de förordningar som utfärdats med stöd av den innehåller bestämmelser om universitetens uppgifter, forskning och undervisning, organisation, personal, förvaltningspråk och studerande och om styrningen och finansieringen av universiteten, universitetens ekonomi och sökande av ändring. Universiteten i Finland anges i 1 § i universitetslagen.

Yrkeshögskolelagen (932/2014), som gäller de yrkeshögskolor som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, trädde i kraft den 1 januari 2015. Enligt 7 § i yrkeshögskolelagen krävs det tillstånd för att bedriva yrkeshögskoleverksamhet. Ett sådant tillstånd beviljas av statsrådet. Beviljandet av tillstånd baserar sig på en prövning av ändamålsenligheten. Ett krav för att tillstånd ska beviljas är att yrkeshögskolan fyller ett utbildningsbehov och att sökanden har ekonomiska och operativa förutsättningar att sörja för att de uppgifter som avses i yrkeshögskolelagen fullgörs på behörigt sätt med beaktande av verksamhetens kvalitet, genomslagskraft och effektivitet. Dessutom krävs det att yrkeshögskoleaktiebolagets bolagsordning eller aktieägaravtal inte får innehålla villkor som förutsätter att beslut fattas med kvalificerad majoritet och som förhindrar utvecklande av yrkeshögskolornas strukturer.

I Finland finns det 14 universitet och 23 yrkeshögskolor inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Antalet högskolor har minskat under de senaste åren till följd av sammanslagningar. Vid sammanslagningarna har det samtidigt uppkommit nya universitet och yrkeshögskolor. I samband med universitetsreformen 2010 inledde Aalto-universitetet, Östra Finlands universitet och Åbo universitet sin verksamhet. Konstuniversitetet, som bildades av Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan, inledde sin verksamhet 2013. Antalet yrkeshögskolor har genom sammanslagningar minskat från 31 under försöksfasen till nuvarande 23. Den senaste fusionen genomfördes när Mikkelin ammattikorkeakoulu och Kymenlaakson ammattikorkeakoulu gick samman till Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu vid ingången av 2017. Med sammanslagningarna har man strävat efter att stärka kvaliteten på utbildningen och forskningen och förbättra högskolornas internationella konkurrenskraft. Genom att samla kompetensen till helheter med större genomslagskraft och starkare ekonomi har man förbättrat högskolornas utvecklingsförutsättningar och byggt upp regionala och sektorsvisa kompetenskluster som förenar olika aktörer.

1.2 Den rättsliga ställningen

Offentligrättsliga universitet och stiftelseuniversitet

Tammerfors universitet är ett offentligrättsligt universitet och Tammerfors tekniska universitet ett stiftelseuniversitet (universitetslagen 1 § 3 mom.). Båda universitetstyperna har självstyrelse enligt 123 § i grundlagen. Med självstyrelse avses enligt grundlagsutskottet (GrUU 11/2009) framför allt att beslut om universitetens interna administration fattas av universitetens egna myndigheter, med vissa i lag angivna begränsningar, och inte av statens allmänna förvaltningsmyndigheter. Denna utgångspunkt befasts i 3 § i universitetslagen. Grundlagsutskottet har som en del av självstyrelsen också förutsatt att vetenskaps- och forskningssamfundet ska ha en i lag garanterad möjlighet att välja majoriteten av styrelsemedlemmarna inifrån

universitetssamfundet och att styrelsens och rektorns uppgifter ska vara så exakt definierade i lag att ingen betydande del av deras beslutanderätt kan föras utom räckhåll för universitetssamfundet. I universitetslagen har det genom bestämmelser om universitetens förvaltning säkerställts att dessa krav uppfylls (universitetslagen 13—19 och 22—27 §). Genom universitetens självstyrelse tryggas i synnerhet vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet i enlighet med 16 § 3 mom. i grundlagen. På motsvarande sätt råder enligt 6 § i universitetslagen vid universiteten undervisnings- och forskningsfrihet samt konstnärlig frihet. Lärarna ska dock iaktta de bestämmelser och föreskrifter som gäller anordnandet av utbildningen och undervisningen. Däremot får arbetsgivaren enligt 32 § inte i arbetsavtalsförhållandet förfara på ett sätt som kan hota den frihet som avses i 6 §. Bestämmelserna om professorskåren, den övriga personalen och de studerande är gemensamma för båda universitetstyperna (universitetslagen 4 kap.)

Offentligrättsliga universitet och stiftelseuniversitet skiljer sig från varandra när det gäller hur den interna förvaltningen är ordnad. Alla universitet leds av en styrelse och har en rektor som är underställd styrelsen, men styrelsernas uppgifter, sammansättning och det sätt de väljs på avviker från varandra. Beroende på universitetstyp bestäms styrelsens sammansättning av antingen ett universitetskollegium eller ett kollegialt organ. Universitetskollegier och kollegiala organ är organ som uteslutande består av företrädare för universitetssamfundet och som samfundet självt väljer.

Vid ett offentligrättsligt universitet bestämmer universitetskollegiet mandattiden för och antalet medlemmar i universitetets styrelse. Styrelsen kan ha 7 eller 9—14 medlemmar. Minst 40 procent av medlemmarna ska vara personer som inte hör till universitetssamfundet. De ska företräda mångsidig sakkunskap om samhällslivet och de vetenskaper eller konstarter som hör till universitetets verksamhetsområde. Universitetskollegiet väljer de styrelsemedlemmar som inte hör till universitetssamfundet. Resten av medlemmarna är företrädare för de tre grupper i universitetssamfundet som anges i lagen, dvs. 1) professorer 2) övriga lärare och forskare samt övrig personal 3) de studerande. Dessa medlemmar väljs av respektive grupp. (universitetslagen 15 och 22 §)

Styrelsen för ett stiftelseuniversitet har alltid 7 medlemmar. De utses och deras mandattid bestäms av det kollegiala organet vid stiftelseuniversitetet (vid Tammerfors tekniska universitet ett *konsistorium*). Styrelsen som helhet ska mångsidigt företräda nationell och internationell sakkunskap på högsta nivå i de vetenskapsgrenar och konstarter som hör till stiftelseuniversitetets verksamhetsområde och inom samhälls- och näringslivet. Till denna del är kravet tyngre och mer heltäckande än för offentligrättsliga universitet. En betydande skillnad när det gäller processen vid utnämning av styrelse är att ett stiftelseuniversitets hela styrelse väljs av det kollegiala organet efter att det har hört universitetsstiftelsens stiftare. Tre av styrelsemedlemmarna ska utses bland de personer som universitetets grundare ställt upp som kandidater. Dessa kandidater ska vara minst två gånger så många som antalet platser som ska fyllas. Ett stiftelseuniversitets grundare har således en möjlighet att påverka sammansättningen av universitetets styrelse. Vid de båda befintliga stiftelseuniversiteterna (Aalto-universitetet och Tammerfors tekniska universitet) finns det för valet av styrelse en utnämningkommitté som är utsedd av det kollegiala organet och som, efter att ha hört det kollegiala organet och stiftelsens grundare, föreslår vilka som ska utses till styrelsemedlemmar. (universitetslagen 24 och 26 §)

I fråga om offentligrättsliga universitet anges styrelsens uppgifter i 14 § i universitetslagen. Uppgifterna fokuserar på den strategiska styrningen av ett universitet och på organiseringen av förvaltningen och ekonomin. Styrelsen är emellertid behörig i alla viktiga beslut vid universitetet, även i anslutning till den akademiska verksamheten. Styrelsen beslutar bl.a. om universitetets önskemål i fråga om ändringar av universitetets utbildningsansvar och beslutar även om antalet studerande som antas till universitetet.

Uppgifterna för styrelsen för ett stiftelseuniversitet anges i 24 § i universitetslagen. Styrelsen har till uppgift att besluta om universitetets strategi, frågor som gäller universitetets verksamhet och ekonomi och andra planer av större betydelse. Dessutom ska styrelsen välja rektor, som ska leda universitetets verksamhet. I praktiken begränsas behörigheten för ett stiftelseuniversitets styrelse av att universitetets centrala akademiska frågor hör till det kollegiala organets uppgifter (universitetslagen 26 §). Styrelsens roll är därmed närmast att skapa förutsättningar för fri undervisning, forskning och konstnärlig verksamhet.

Rektorernas uppgifter motsvarar varandra vid offentligrättsliga universitet (universitetslagen 17 §) och stiftelseuniversitet (universitetslagen 25 §).

Ett offentligrättsligt universitets universitetskollegium ska utöver de uppgifter som hänför sig till valet av styrelse närmast övervaka universitetets ekonomi och förvaltning (universitetslagen 22 §). Ett kollegialt organ vid ett stiftelseuniversitet övervakar inte på samma sätt universitetets ekonomi och förvaltning. Däremot ingår i dess behörighet, utöver valet av styrelse, många viktiga uppgifter inom forskning och undervisning såsom undervisningsplaner, examensfordringar, urvalskriterier och andra allmänna regler i anslutning till undervisning och forskning (universitetslagen 26 §). Det kollegiala organet (konsistoriet) kan på goda grunder kallas stiftelseuniversitetets akademiska styrelse.

För organiseringen av forskning och undervisning kan ett universitet indelas i fakulteter eller med dem jämförbara enheter enligt vad som bestäms i en instruktion för universitetet (universitetslagen 27 §). I fakulteter och jämförbara enheter ska det finnas ett kollegialt förvaltningsorgan där de olika grupperna i universitetssamfundet är företrädade. Ingen av dessa grupper kan ensam vara i majoritet. Universitetet ska också ha examensnämnder eller andra motsvarande organ. Dessa regler är gemensamma för alla universitet.

Yrkeshögskolor

Enligt 5 § i yrkeshögskolelagen är en yrkeshögskola en juridisk person i form av ett aktiebolag. Bestämmelser om yrkeshögskolornas organ och deras uppgifter finns i yrkeshögskolelagen. Organ är styrelsen och en rektor samt minst en examensnämnd eller motsvarande organ. En yrkeshögskola kan också ha andra organ enligt vad som bestäms i en instruktion.

Styrelsen för en yrkeshögskola har minst sju och högst nio ledamöter, som ska företräda mångsidig sakkunskap om samhällslivet och om yrkeshögskolans uppgifter. I styrelsen ska det också finnas ledamöter med praktisk erfarenhet och sakkunskap om arbets- och näringslivet. Två styrelseledamöter väljs inom yrkeshögskolesamfundet, den ena bland personalen och den andra bland de studerande. Den styrelseledamot som väljs bland personalen ska utses genom val. Närmare bestämmelser om valet av en styrelseledamot som företräder personalen meddelas i en instruktion. Närmare bestämmelser om valet av en styrelseledamot som företräder de studerande meddelas i studerandekårens stadgar. Bolagsstämman ska fastställa dessa val. De övriga fem styrelseledamöterna väljer bolagsstämman enligt eget beslut. (yrkeshögskolelagen 17 §)

Ägarens behörighet inom ett yrkeshögskoleaktiebolag begränsas av bestämmelserna i 16 och 18 § i yrkeshögskolelagen om styrelsens respektive rektorns uppgifter, som inte kan överföras på bolagsstämman. De möjligheter ägaren har att styra bolaget är att utse och vid behov byta ut styrelseledamöter.

En yrkeshögskolas förmögenhet är skyddad genom 5 § i yrkeshögskolelagen. Ett yrkeshögskoleaktiebolag får inte ge ekonomisk fördel till en aktieägare eller någon annan som deltar i verksamheten. Tillgångar som ägarna har investerat i bolaget får betalas tillbaka till dem bara

när yrkeshögskoleverksamheten upphör och även då bara till ett belopp som motsvarar beloppet av den investering som de har gjort i bolaget.

Den som har fått tillstånd för yrkeshögskola har rätt att vara verksam som yrkeshögskola i enlighet med vad som bestäms om yrkeshögskolans utbildningsuppgift i tillståndet. I tillståndet kan yrkeshögskolan också åläggas utvecklingsförpliktelser och andra förpliktelser som gäller dess uppgifter. I tillståndet ska dessutom yrkeshögskolans namn fastställas.

Tillstånd för yrkeshögskolan i Tammerfors, dvs. Tampereen ammattikorkeakoulu, beviljades den 1 januari 2015 till Tampereen ammattikorkeakoulu Oy. Ägare i yrkeshögskoleaktiebolaget är Tammerfors stad (87 %), samkommunen Sastamalan koulutuskuntayhtymä (9 %), Ikalas stad (1,5 %), Ylöjärvi stad (1,5 %), stiftelsen Tampereen Musiikkiopiston Säätiö (0,5 %) och föreningen Tampereen Talouskouluyhdistys ry (0,5 %).

1.3 Tammerfors högskolestiftelse

Finska staten, Tammerfors stad och 19 andra sammanslutningar och stiftelser (Jane ja Aatos Erkon säätiö sr, Finsk Handel rf, Kauppias K.P. Ruuskasen säätiö sr, Kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiö sr, Mannerheims Barnskyddsförbunds forskningsstiftelse sr, Pirkanmaan liitto, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Röda Kors rf, Tampereen Aikuiskoulutussäätiö sr, Tammerfors handelskammare rf, Tampereen Kauppaseura ry, Tampereen Suomalainen Klubi ry, Tampereen Teknillinen Seura ry, Tampereen yliopistollisen sairaalan koulutussäätiö sr, Teknikens Akademiker rf, Teknologiindustrin rf, Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö sr, Väinö Tannerin säätiö sr och Högskoleutbildade samhällsvetare rf) undertecknade den 20 april 2017 stiftelseurkunden för Tammerfors högskolestiftelse. Stiftelsen har bildats för att Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet (nedan även *de samgående universiteten*) genom denna lag och fusionsåtgärder från TTY-stiftelsen den 1 januari 2019 ska kunna gå samman till Tammerfors nya universitet i enlighet med denna proposition.

En stiftelse uppkommer, dvs. blir en juridisk person vilket är en förutsättning för dess rättskapacitet, först när den har blivit registrerad. Registreringen ska göras inom tre månader efter det att stiftelseurkunden undertecknats. I annat fall förfaller bildandet av stiftelsen (stiftelselagen 2 kap. 10 §). Förutsättningar för registrering är bl.a. att stiftelsens grundkapital har betalats in till stiftelsen och att stiftelsen har en styrelse (stiftelselagen 3 kap. 1 § och 14 kap. 4 och 5 §).

Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet har i stiftelseurkunden för högskolestiftelsen uttryckt sin vilja att grunda ett nytt stiftelseuniversitet i enlighet med det som närmare anges i stiftelseurkunden och universitetslagstiftningen. Dessutom har TTY-stiftelsen sr som verkar under namnet Tammerfors tekniska universitet gjort en utfästelse att TTY-stiftelsen kommer att fusioneras med Tammerfors högskolestiftelse när denna har fått rätt att verka som universitet enligt det som närmare anges i universitetslagstiftningen. TTY-stiftelsen sr:s grundkapital som nämns i den stiftelseurkund som undertecknades den 9 februari 2009 blir enligt utfästelsen grundkapital för Tammerfors högskolestiftelse. Yrkeshögskolan i Tammerfors har också uttryckt en önskan om att bli en del av det nya högskolesamfundet.

Tammerfors högskolestiftelse har som avsikt att på det sätt som närmare anges i universitetslagstiftningen främja den fria forskningen och den vetenskapliga och konstnärliga bildningen, att ge på forskning grundad högsta undervisning och att fostra de studerande till att tjäna fosterlandet och mänskligheten. Stiftelsen är ett självständigt, sektorsövergripande vetenskaps- och konstsamfund vars verksamhet baserar sig på forskning och undervisning vid Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet, bl.a. på medicin, ekonomi, teknik och sam-

hällsvetenskaper på hög nivå och på nya sätt att kombinera forskning och undervisning utifrån dessa vetenskaper. Stiftelsen ska samverka med näringslivet, det övriga samhället och det internationella vetenskaps- och konstsamfundet samt främja utbildningens, forskningens och den konstnärliga verksamhetens genomslagskraft i samhället och tillämpa ett utvecklingsarbete som gynnar forskningen och näringslivet. Stiftelsens uppgift är att med hjälp av högklassig och internationell forskning och undervisning långsiktigt arbeta för det finländska samhällets välfärd och konkurrenskraft och för mänskligheten och miljön. Inom stiftelsen råder vetenskapens, konstens och utbildningens frihet. Dessutom bedriver stiftelsen yrkeshögskoleverksamhet i enlighet med yrkeshögskolelagstiftningen.

Tammerfors stad har förbundit sig att den 31 december 2018 överlåta de aktier som staden innehar i Tampereen ammattikorkeakoulu Oy (FO-nummer 10154281) till Tammerfors högskolestiftelse på det villkoret att stiftelsen genom lag får till uppgift att sköta offentliga uppdrag som föreskrivs för universitet och att förvaltningen av den investerade aktieförmögenheten jämföres med förvaltningen av stiftelsens grundkapital. På så sätt strävar man efter att bilda den strategiskt sett enhetligt ledda högskolehelheten Tammerfors³.

Stiftarna har dessutom i stiftelseurkunden som målsättningar skrivit in att minst 50 miljoner euro i privat kapital samlas in till Tammerfors högskolestiftelse och att finska staten tillför stiftelsen kapital i möjligaste mån.

1.4 Undervisning och forskning

Bestämmelser om universitetens uppgifter finns i 2 § i universitetslagen. Uppgifterna är desamma för offentligrättsliga universitet och stiftelseuniversitet. Universiteten har till uppgift att främja den fria forskningen och den vetenskapliga och konstnärliga bildningen, att ge på forskning grundad högsta undervisning och att fostra de studerande till att tjäna fosterlandet och mänskligheten. Då universiteten fullgör sina uppgifter ska de främja livslångt lärande, samverka med det övriga samhället samt främja forskningsresultatens och den konstnärliga verksamhetens genomslagskraft i samhället. Universiteten ska dessutom ordna sin verksamhet så att hög internationell kvalitet säkerställs inom forskning, konstnärlig verksamhet, utbildning och undervisning med iakttagande av etiska principer och god vetenskaplig sed.

Bestämmelser om yrkeshögskolornas uppgifter finns i 4 § i yrkeshögskolelagen. Yrkeshögskolorna har till uppgift att ge sådan högskoleundervisning för yrkesinriktade expertuppgifter som baserar sig på arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav samt på forskning och konstnärliga och kulturella utgångspunkter och att stödja studerandenas yrkesutveckling. Yrkeshögskolorna ska också bedriva tillämpad forskningsverksamhet och utvecklings- och innovationsverksamhet som gynnar yrkeshögskoleundervisningen, främjar arbetslivet och den regionala utvecklingen och förnyar näringsstrukturen i regionen, samt bedriva konstnärlig verksamhet. Då yrkeshögskolan fullgör sina uppgifter ska den främja livslångt lärande.

Enligt 7 § i universitetslagen kan det vid universiteten avläggas lägre och högre högskoleexamina samt vetenskapliga, konstnärliga och yrkesinriktade påbyggnadsexamina. Universiteten kan också ordna specialiseringsutbildning, utbildning som innehåller examensdelar i form av öppen universitetsundervisning eller i övrigt som fristående studier samt fortbildning.

Bestämmelser om examina som kan avläggas vid universiteten, målen för examina, studiernas uppläggning och andra grunder för studierna samt vilka examina som kan avläggas vid de olika universiteten (utbildningsansvar) utfärdas genom förordning av statsrådet. Som bilaga till statsrådets förordning om examina och specialiseringsutbildningar vid universitet (794/2004) finns en förteckning över utbildningsområdena vid universiteten, examinas namn och de universitet där examina kan avläggas. Förteckningen anger inom vilka utbildningsom-

råden och med vilka examensbenämningar vart och ett universitet ordnar utbildning som leder till examen. Inom universitetssektorn har utbildningsansvaret delats in i 15 namngivna områden. Bestämmelser om den närmare fördelningen av utbildningsansvaret inom det humanistiska, det pedagogiska, det naturvetenskapliga, det samhällsvetenskapliga och det tekniska utbildningsområdet samt inom lärarutbildningen finns dessutom i undervisnings- och kulturministeriets förordning om precisering av universitetens utbildningsansvar (1451/2014). Genom bestämmelserna om utbildningsansvar tryggas ett tillräckligt utbildningsutbud inom olika sektorer. Utbildningsansvaret har enligt vedertagen praxis ansetts medföra att ett universitet självt ska ge all den undervisning som behövs för att avlägga de examina som ingår i dess utbildningsansvar.

Enligt 11 § i yrkeshögskolelagen kan det vid yrkeshögskolorna avläggas yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina. Yrkeshögskoleexamina är högskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina är högre högskoleexamina. Yrkeshögskoleexamina är grundexamina vid yrkeshögskolorna. En högre yrkeshögskoleexamen fördjupar yrkeskunskaperna och den kan avläggas av någon som har en högskoleexamen och arbetserfarenhet. Inom de högre yrkeshögskoleexamina betonas i synnerhet arbetslivsutveckling.

I 10 § i yrkeshögskolelagen anges det att en yrkeshögskola inom ramen för sitt tillstånd ger undervisning som leder till högskoleexamen och yrkespedagogisk lärarutbildning. Dessutom får yrkeshögskolan ordna specialiseringsutbildning, utbildning som innehåller delar av examina i form av öppen yrkeshögskoleundervisning eller i övrigt som fristående studier samt fortbildning. En yrkeshögskolas utbildningsansvar anges i tillståndet för yrkeshögskolan (yrkeshögskolelagen 8 §). Ansvaret gäller specifika examensbenämningar. Yrkeshögskolan ska ge all den undervisning som behövs för dessa examina. I tillståndet anges dessutom vilka högre yrkeshögskoleexamina och till dem hörande examensbenämningar yrkeshögskolan kan utfärda.

Bestämmelser om målen för de examina som avläggs vid yrkeshögskola, studiernas uppbyggnad och övriga grunder för studierna utfärdas genom förordning av statsrådet (statsrådets förordning om yrkeshögskolor 1129/2014).

De examina som avläggs vid universitet och yrkeshögskolor och deras kompetensmål avviker från varandra. Inom yrkeshögskoleexamina betonas färdigheter att arbeta med expertuppgifter inom arbetslivet och att utveckla arbetslivet samt främjandet av den egna branschen. Inom universitetsexamina betonas färdigheter i vetenskapligt tänkande och vetenskapliga arbetsmetoder eller färdigheter i att tillämpa vetenskapliga metoder. I kompetensmålen för alla högskoleexamina betonas dessutom färdigheter i livslångt lärande och goda kommunikationsfärdigheter och språkkunskaper. Även om kompetensmålen för hela examina tydligt avviker från varandra kan de ändå innehålla många delfaktorer som är desamma eller motsvarar varandra. Det har inte systematiskt kartlagts vilka delar av innehållet som sammanfaller.

Enligt universitetslagen ska universiteten utvärdera sin utbildning och sin forskning samt sin konstnärliga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla de är. Universiteten ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kvalitetssystemen. På motsvarande sätt föreskrivs det i yrkeshögskolelagen att en yrkeshögskola ska ansvara för kvaliteten och den fortlöpande utvecklingen av den utbildning och övriga verksamhet som yrkeshögskolan ordnar. Yrkeshögskolan ska utvärdera sin utbildning och övriga verksamhet och bedöma hur verkningsfulla de är. Yrkeshögskolan ska också regelbundet delta i extern utvärdering av verksamheten och kvalitetssystemen och publicera resultaten av utvärdering som den har ordnat.

Högskolorna får efter egen prövning räkna studier som har genomförts någon annanstans till godo och erkänna andra kunskaper. De kan också fritt ordna gemensam undervisning eller ge studerande vid en annan högskola möjlighet att delta i undervisningen. Det är också möjligt att ordna utbildningar som leder till gemensam eller dubbel examen tillsammans med såväl finländska som utländska högskolepartner. Högskolorna kan dock inte med stöd av sådana arrangemang låta bli att inom områden som hör till deras utbildningsansvar ordna egen undervisning som behövs för utbildning som leder till examen. Med andra ord ska en studerande ha möjlighet att avlägga den examen som han eller hon har rätt att avlägga, utan att behöva delta i undervisning utanför den högskola som beviljar examen.

Det finns inga bestämmelser om universitetens eller de studerandes rättigheter i samband med att utbildningar läggs ned eller överförs. Utgångspunkten ska således anses vara att en högskola är skyldig att om undervisningen läggs ned ordna undervisning så att de studerande kan slutföra studierna i enlighet med den studierätt som de har enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen. Längden på studierätten bestäms då separat för varje studerande enligt det som föreskrivs i 41 § i universitetslagen eller 30 § i yrkeshögskolelagen. Studierätten varierar enligt den examen som ska avläggas och enligt den målsatta tiden för den. För universitetsstuderande (kandidat- och magisterexamen) är den normalt 5 år och för yrkeshögskoleexamina 4—5 år. Dessutom kan de studerande avbryta sina studier för högst ett år, och de har rätt till lagstadgad frånvaro på grund av t.ex. värnplikt och familjeledigheter. Därför är det inte ovanligt med en studierätt på t.ex. 10 år. Dessutom bör det observeras att studierätten för dem som inledde sina studier före läsåret 2005—2006 inte har begränsats i lag.

Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet

Enligt bilagan till statsrådets förordning 794/2004 har Tammerfors universitet rätt att utfärda examina inom följande utbildningsområden: ekonomiska, humanistiska, hälsovetenskaper, konst, medicinska, naturvetenskapliga, pedagogiska, psykologiska och samhällsvetenskapliga. Dessutom får examina utfärdas inom lärarutbildningen. Tammerfors tekniska universitet har rätt att utfärda examina inom det tekniska utbildningsområdet. Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet har således inget överlappande utbildningsansvar. Dessutom har bestämmelser om den närmare fördelningen av universitetens utbildningsansvar utfärdats genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Under 2012—2014 producerade de samgående universiteten i genomsnitt sammanlagt 1950 högre högskoleexamina per år (Tammerfors universitet 1 184 och Tammerfors tekniska universitet 766), vilket utgör 13,6 procent av samtliga högre högskoleexamina i Finland. I genomsnitt utexaminerades 220 doktorer per år från dessa två universitet (Tammerfors universitet 128 och Tammerfors tekniska universitet 92), vilket utgör 12,6 procent av samtliga doktorexamina i Finland.

Undervisnings- och examensspråket vid Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet är finska.

De två universitetens sammanlagda andel av samtliga universitets forskningsutgifter var 11 procent 2013 (Tammerfors universitet 94,8 miljoner euro och Tammerfors tekniska universitet 75,8 miljoner euro). Tammerfors universitet täcker mer än hälften av sina forskningsutgifter med basfinansiering, medan basfinansieringens andel av forskningsutgifterna är ungefär en tredjedel vid Tammerfors tekniska universitet. När det gäller extern finansiering av forskning har de senaste årens utveckling varit liknande vid båda universiteten. Inom finansieringen av Tammerfors tekniska universitet har Finlands Akademi's finansiella bidrag ökat något och likaså medfinansieringen från EU, medan andelen av det finansiella bidraget från Innovationsfinansieringsverket Tekes har minskat en aning. Inga stora förändringar har skett i andelarna

från Tammerfors universitets finansieringskällor. Det finansiella bidraget från Tekes har varit betydligt större till Tammerfors tekniska universitet än till Tammerfors universitet, detta särskilt på grund av universitetens indelning i utbildningsområden. Dessa universitets sammanlagda andel av samtliga universitets vetenskapliga publikationer var 11,7 procent.

Yrkeshögskolan i Tammerfors

I tillståndet för yrkeshögskolan i Tammerfors står det att yrkeshögskolan ska bevilja följande yrkeshögskoleexamina och till dem hörande examensbenämningar:

Yrkeshögskoleexamen inom kultur

medianom (YH), musiker (YH), musikpedagog (YH)

Tradenom (YH) med yrkeshögskoleexamen inom företagsekonomi

Yrkeshögskoleexamen inom teknik ingenjör (YH), byggmästare (YH), byggnadsarkitekt (YH)

Yrkeshögskoleexamen inom naturbruk

skogsbruksingenjör (YH)

Yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet

barnmorska (YH), bioanalytiker (YH), fysioterapeut (YH), förstavårdare (YH), hälsovårdare

(YH), röntgenskötare (YH), sjukskötare (YH), socionom (YH)

Restonom (YH) med yrkeshögskoleexamen inom turism- och kosthållsbranschen

Enligt tillståndet för yrkeshögskolan i Tammerfors har yrkeshögskolan dessutom rätt att utfärda högre högskoleexamina i enlighet med sitt utbildningsansvar och rätt att ordna behövlig lärarutbildning för lärare och blivande lärare i yrkeshögskolor och inom yrkesinriktad utbildning.

I det tillstånd för yrkeshögskolan i Tammerfors som gäller sedan den 1 januari 2015 ingår en skyldighet att se till att de studerande som har inlett sina studier före tillståndets ikraftträdande har rätt att slutföra sina studier vid yrkeshögskolan i Tammerfors och få sin examen och examensbenämning i enlighet med tidigare gällande lagstiftning.

Från yrkeshögskolan i Tammerfors utexaminerades under åren 2012—2014 i genomsnitt 1 686 studerande som hade avlagt yrkeshögskoleexamen, vilket är 7,4 procent av de avlagda yrkeshögskoleexamina i hela landet. I genomsnitt avlades 177 högre yrkeshögskoleexamina per år, vilket är 9,2 procent av alla avlagda högre yrkeshögskoleexamina.

Undervisnings- och examensspråket vid yrkeshögskolan i Tammerfors är finska.

Inom forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FUI) vid yrkeshögskolan i Tammerfors har man fokuserat på strategiska val inom Birkalandsregionen. Yrkeshögskolan har haft som mål att öka omfattningen av FUI-verksamheten och den finansiering som används till den. Kunskapsspridningsuppgiften koncentreras till små och medelstora företag och den offentliga sektorn. Viktiga redskap är utbildningens arbetslivskontakter, FUI-projekt, mät- och analystjänster som man säljer samt gemensamma verksamhetsmiljöer. Yrkeshögskolan i Tammerfors stod 2015 för en andel på 5,3 procent av samtliga yrkeshögskolors sammanlagda vetenskapliga och populärvetenskapliga publikationer samt fackpublikationer.

1.5 Förvaltningspråk

Bestämmelser om universitetens förvaltningspråk finns i 35 § i universitetslagen. Universitetens förvaltningspråk är finska, med undantag för Åbo Akademi och Svenska handelshögskolan samt Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet där förvaltningspråket är svenska. Var och en har dock rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt.

En yrkeshögskolas förvaltningspråk är det undervisnings- och examensspråk som anges i tillståndet (yrkeshögskolelagen 24 §). På yrkeshögskolor tillämpas dessutom språklagen (423/2003). Svenskspråkiga yrkeshögskolor är Yrkeshögskolan Arcada och Yrkeshögskolan Novia. Vid dem är även förvaltningspråket svenska. Vid de övriga yrkeshögskolorna är förvaltningspråket finska.

1.6 Personal

De anställda vid ett universitet står i arbetsavtalsförhållande till universitetet. Vid universitetet finns professorer och annan undervisnings- och forskningspersonal samt personal för skötsel av övriga uppgifter. Denna övriga personal består bl.a. av administrativ personal, stödpersonal inom undervisning och forskning, servicepersonal, bibliotekspersonal och it-personal. Närmare bestämmelser om behörighetsvillkor för personalen och tillsättningsförfarandet meddelas i en instruktion för universitetet.

De anställda vid en yrkeshögskola står i arbetsavtalsförhållande till yrkeshögskolan. Vid en yrkeshögskola finns överlärare, lektorer och annan undervisnings- och forskningspersonal samt personal för skötsel av övriga uppgifter. Denna övriga personal består precis som vid universitetet bl.a. av administrativ personal, stödpersonal inom undervisning och forskning, servicepersonal, bibliotekspersonal och it-personal. Bestämmelser om behörighetsvillkoren för lärarna finns i statsrådets förordning om yrkeshögskolor.

Anställda vid högskolorna 2016 (årsverken)

	undervisnings- och forskningspersonal	övrig personal	sammanlagt
Tammerfors universitet	1 105	782	1 887
Tammerfors tekniska universitet	992	598	1 590
Yrkeshögskolan i Tammerfors	473	307	780
sammanlagt	2 570	1 687	4 257

Källa: Vipunen

Enligt uppgifterna för 2016 står undervisnings- och forskningspersonalen vid Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet tillsammans för 16 procent av undervisnings- och forskningsårsverkerna vid samtliga universitet. Andelen uppgifter på den fjärde nivån, dvs. professorsårsverkernas andel av andelen årsverken i motsvarande uppgifter vid samtliga universitet, var sammanlagt närmare 17 procent. Yrkeshögskolan i Tammerfors stod 2016 för en andel på knappt 8 procent av undervisnings- och forskningspersonalens årsverken vid samtliga yrkeshögskolor.

1.7 Studerande

Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet

De studerande antas av universitetet. En studerande antas för att avlägga både lägre och högre högskoleexamen, någondera av dessa examina eller påbyggnadsexamen. Universitetet beslutar om grunderna för antagningen av studerande.

Vid Tammerfors universitet studerade 2015 sammanlagt ca 14 400 och vid Tammerfors tekniska universitet ca 8 000 studerande inom en utbildning som leder till examen.

Antalet studerande 2015 inom en utbildning som leder till examen:

universitet	lägre högskole-examen	högre högskole-examen	påbyggnadsexamen	sammanlagt
Tammerfors tekniska universitet	3 935	2 830	1 047	7 957
Tammerfors universitet	6 706	6 205	1 651	14 356
sammanlagt	10 641	9 035	2 698	22 313

Källa: Vipunen

Enligt universitetslagen hör alla de studerande vid ett universitet som har antagits för att studera för lägre eller högre högskoleexamen automatiskt till studentkåren. Studentkåren vid ett universitet har självstyrelse. Studentkårens syfte är att vara en förenande länk för sina medlemmar och att främja deras samhälleliga, sociala, intellektuella och studierelaterade ambitioner och strävanden i anknytning till studenternas roll i samhället. Studentkåren ska utse de studerandes företrädare i organ vid universitetet, utse de studerandes företrädare i universitetets studiestödsnämnd, som det föreskrivs om i lagen om studiestöd (65/1994), och vid behov delta i fullgörandet av uppgifter i anknytning till primärvården för studerande.

Yrkeshögskolan i Tammerfors

De studerande antas av yrkeshögskolan. De studerande antas för att avlägga yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen eller för att genomföra specialiseringsutbildning.

Yrkeshögskolan i Tammerfors hade mer än 10 300 studerande 2015. Av dem studerade ca 9 600 inom en utbildning som leder till examen.

Studerande vid yrkeshögskolan i Tammerfors 2016:

yh-examen	högre yh-examen	yrkespedagogisk lärarutbildning	annat	sammanlagt
8 974	617	641	29	10 261

Källa: Vipunen

Enligt yrkeshögskolelagen finns det en studerandekår vid en yrkeshögskola. Studerandena i utbildning som leder till examen kan höra till studerandekåren. Den kan också godkänna andra studerande vid yrkeshögskolan som medlemmar. Yrkeshögskolans studerandekår har självstyrelse. Studerandekårens syfte är att vara en förenande länk för sina medlemmar samt främja deras samhälleliga, sociala, intellektuella och studierelaterade ambitioner och strävanden i anknytning till de studerandes roll i samhället. Till studerandekårens särskilda uppgifter hör att utse de studerandes företrädare i organ vid yrkeshögskolan och i yrkeshögskolans studiestödsnämnd, som det föreskrivs om i lagen om studiestöd, och att vid behov delta i tillhandahållandet av den studerandevård som det föreskrivs om i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och i fullgörandet av de uppgifter i anknytning till primärvården för studerande som det föreskrivs om i sjukförsäkringslagen (1224/2004). Utgifterna för studerandekårens verksamhet betalas med intäkter av studerandekårens egendom och dess verksamhet samt med medlemsavgifter från studerandekårens medlemmar.

1.8 Styrning och finansiering

Styrningen och finansieringen av högskolorna baserar sig på universitetslagen (6 kap.) och yrkeshögskolelagen (7 kap.). Styrnings- och finansieringsförfarandena påminner om varandra inom universitets- respektive yrkeshögskolesektorn. Den grundläggande strukturen hos finansieringssystemen beaktar emellertid att de två högskolesektorernas uppgifter är olika när beräkningskriterierna viktas och delvis även när deras innehåll bestäms. I samband med universitets- och yrkeshögskolereformen har också styrningen av högskolorna setts över. Styrningen har utvecklats i en mer strategisk riktning med tanke på i synnerhet långsiktigheten inom målsättningen för högskolornas verksamhet och högskolornas autonoma beslutsfattande. Undervisnings- och kulturministeriet ser genom sin styrning till att riksdagens och statsrådets högskolepolitiska mål beaktas i högskolornas verksamhet. Ministeriets styrning omfattar högskolornas lagstadgade uppgifter.

I ett avtalsförfarande avtalar undervisnings- och kulturministeriet och varje universitet eller yrkeshögskola för ett visst antal år åt gången om de kvantitativa och kvalitativa mål för högskolans verksamhet som är av central betydelse med tanke på utbildnings- och forskningspolitiken och om uppföljningen och utvärderingen av hur dessa mål nås. Styrelseordföranden och rektorn undertecknar avtalet på universitetets eller yrkeshögskolans vägnar. I avtalsförfarandet ser man till att de mål som man enas om stöder såväl hela högskoleväsendets utveckling som varje enskild högskolas strategi och profilering.

Ministeriet interagerar hela året aktivt med de högskolor som det styr. På seminarier som två gånger per år ordnas för högskolornas och forskningsinstitutionernas ledning behandlar och diskuterar man de viktigaste frågorna i anslutning till styrningen och finansieringen av högskoleutbildningen. Dessutom träffar ministeriet regelbundet ledningen för universiteten och yrkeshögskolorna samt styrelseordförandena. Högskolorna är skyldiga att ge undervisnings- och kulturministeriet de uppgifter som ministeriet behöver för utvärdering, utveckling, statistikföring och övrig uppföljning och styrning av utbildning och forskning. Undervisnings- och kulturministeriet ska i sin tur utifrån dessa uppgifter utarbeta statistik och göra statistiska analyser som behövs för styrningen av högskolorna. På så sätt stöder man en kunskapsbaserad ledning av högskolorna.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten och yrkeshögskolorna basfinansiering för de lagstadgade uppgifterna inom ramen för ett anslag i statsbudgeten. Genom basfinansieringen garanteras högskolorna skäliga ekonomiska förutsättningar att sköta sina lagstadgade uppgifter. Den externa finansiering som högskolorna får leder inte till minskad basfinansiering. Vid universitetsreformen var målet att finansieringsförhållandena mellan universiteten inte skulle förändras i någon nämnvärd grad under omställningsfasen. På längre sikt inverkar resultaten av verksamheten emellertid på den finansiering som ett enskilt universitet får.

Universiteten och yrkeshögskolorna får sin basfinansiering genom en sektorsvis finansieringsmodell. Bestämmelser om finansieringsmodellen finns för universitetens del i statsrådets förordning om universiteten (770/2009) och undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningskriterierna för universitetens basfinansiering (331/2016). Grunderna för hur finansieringen bestäms är desamma för alla universitet oberoende av deras juridiska form. För yrkeshögskolornas del finns bestämmelser om finansieringsmodellen i statsrådets förordning om yrkeshögskolor och undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningskriterierna för yrkeshögskolornas basfinansiering (814/2016). Finansieringsmodellerna baserar sig på vardera högskolesektorns primära uppgifter. De inbegriper centrala mått på resultaten av utbildning och forskning (kalkylmässig finansiering) och grunderna för sektorsvis, på riksomfattande uppgifter baserad (endast universitet) och strategisk finansiering som baserar sig på

allmänna utbildningsmål och vetenskaps/forskningspolitiska mål. Största delen av basfinansieringen är resultatbaserad kalkylmässig finansiering (för yrkeshögskolorna 94 % och för universiteten 72 %). Finansieringsmodellerna beaktar främjandet av genomslagskraft, kvalitet och internationalitet. De belönar högskolorna för en helhetsbetonad resultatrik verksamhet. Finansieringsmodellerna har utvecklats i en riktning där kvalitet betonas allt mer. Med en resultatbaserad finansieringsmodell kan högskolorna genom sin egen verksamhet och genom att utveckla den påverka hur deras finansiering utvecklas. Stabiliteten inom finansieringen garanteras genom att man inom all beräkning av resultatet tillämpar medeltal för tre år. De högskole- och forskningspolitiska målen starkare koppling till finansieringen har, liksom även ett starkare strategiskt tänkande, beaktats vid revideringen av finansieringsmodellerna 2016. Via finansieringsmodellerna fördelas finansieringen sektorsvis enbart mellan högskolorna. Varje högskola beslutar självständigt utifrån sin strategi hur den basfinansiering som den får ska fördelas inom högskolan.

1.9 Den ekonomiska ställningen för Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors

Den totala finansieringen av Tammerfors tekniska universitet uppgick, utan mervärdesskatte-kompensation, till ca 144 miljoner euro 2016. Av den summan var statens direkta basfinansiering till universitetet ca 80 miljoner euro (55 %) och intäkterna från understöd 44 miljoner euro (31 %). De sammanlagda intäkterna från investeringsverksamhet och medelsanskaffning uppgick till 5,1 miljoner euro (3,5 %) efter att året innan ha uppgått till hela 15 miljoner euro. Intäkterna från universitetets affärsverksamhet uppgick till ca 14 miljoner euro (10 %). Universitetets balansomslutning var 2016 ca 305 miljoner euro, varav finansiella värdepapper samt kassa och bank stod för en andel på sammanlagt ca 230 miljoner euro.

Den totala finansieringen av Tammerfors universitet uppgick, utan mervärdesskatte-kompensation, till ca 185 miljoner euro 2016. Av den summan var statens direkta basfinansiering till universitetet ca 110 miljoner euro (60 %) och intäkterna från understöd 48 miljoner euro (26 %). De sammanlagda intäkterna från investerings- och finansieringsverksamhet och medelsanskaffning uppgick till ca 7,1 miljoner euro (4 %). Intäkterna från universitetets affärsverksamhet uppgick till ca 13 miljoner euro (7 %). Dessutom var de övriga intäkterna från den ordinarie verksamheten 5,6 miljoner euro (3 %). Universitetets balansomslutning var ca 179 miljoner euro, varav finansiella värdepapper samt kassa och bank stod för en andel på sammanlagt ca 94 miljoner euro.

Den totala finansieringen av yrkeshögskolan i Tammerfors uppgick 2016 till ca 65 miljoner euro. Av den summan var statens direkta basfinansiering till högskolan ca 58 miljoner euro (89 %). Övriga stöd och understöd fick yrkeshögskolan till ett värde av ca 4,1 miljoner euro (6 %). Intäkterna från den avgiftsbelagda affärsverksamheten uppgick till ca 2,6 miljoner euro (4 %). Yrkeshögskolans balansomslutning var ca 69 miljoner euro, varav finansiella värdepapper samt kassa och bank, vilka ingår i finansieringstillgångarna, stod för en andel på sammanlagt ca 7,4 miljoner euro.

Den direkta statliga finansieringen är av stor betydelse för ekonomin vid samtliga tre högskolor i Tammerfors. Vid de samgående universiteten står den kompletterande finansieringen som vanligt för en större andel än vid yrkeshögskolan. Vid Tammerfors tekniska universitet har finansieringen från Tekes, som i bokslutet ingår i intäkterna från understöd, stått för en betydande andel av de totala intäkterna. Under åren 2012—2016 uppgick den till ca 13,5 procent av intäkterna från universitetets ordinarie verksamhet. Den basfinansiering som Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet får motsvarar tillsammans ca 11 procent av basfinansieringen till de finländska universiteten.

Högskolorna har uppvisat relativt goda nettoresultat under referensåren 2012—2016. År 2015 uppvisade yrkeshögskolan i Tammerfors ett knappt underskott (-0,85 %), Tammerfors universitet ett knappt överskott (1,9 %) och Tammerfors tekniska universitet ett kraftigt överskott (8,8 %). År 2016 vara båda universitetens operativa resultat (resultatet före avkastningar från investeringsverksamhet) på minus, men intäkterna från investerings- och finansieringsverksamheten och från medelsanskaffningen ledde till ett knappt plusresultat. Yrkeshögskolan i Tammerfors uppvisade också ett knappt positivt resultat (0,3 %). När det gäller utvecklingen inom de granskade universitetens operativa nettoresultat kan en sjunkande trend skönjas åren 2012—2015. Däremot har intäkterna från universitetens medelsanskaffning och investeringsverksamhet ökat avsevärt under referensperioden, vilket har möjliggjort en utveckling. Den förmögenhet som har förvarats på Tammerfors stads koncernkonto och som ska räknas till investeringstillgångarna för yrkeshögskolan i Tammerfors har ett avsevärt mycket lägre värde (6,5 miljoner euro) än universitetens investeringstillgångar (sammanlagt över 300 miljoner euro), och bolaget har inte haft några nämnvärda avkastningar från investeringar. Yrkeshögskolorna fick först den 1 april 2017 i och med en ändring av lagen om penninginsamlingar (255/2006) motsvarande rätt som universiteten att i enlighet med den lagen vädja till allmänheten för att samla in pengar för sin verksamhet och sitt kapital.

Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors har en utmärkt soliditet, och deras soliditetsgrad varierade mellan 76 procent (yrkeshögskolan) och 93,2 procent (tekniska universitetet) 2016. Också likviditeten är utmärkt. Överskotten från tidigare räkenskapsår ger spelrum för planering av ekonomin och för eventuella tillfälliga underskott i boksluten.

Tammerfors universitet har innehav och bestämmande inflytande i ett bolag och en stiftelse på ett sätt som medför en koncernkoppling. Till koncernen hör TAY-Palvelut Oy (ett innehav på 100 %) och Tampereen Yliopiston Tukisäätiö. Tammerfors tekniska universitet har inget innehav eller annat bestämmande inflytande som medför en koncernkoppling. Finland University Oy är med en ägarandel på en tredjedel ägarintresseföretag i Tammerfors universitet och Tuotekehitys Oy Tamlink med en ägarandel på 24,8 procent ägarintresseföretag i Tammerfors tekniska universitet.

Kapital som omfattas av en särskild skyldighet att återlämna kapital

I samband med universitetsreformen beslutade statsrådet den 17 december 2009 och den 17 juni 2010 om principerna för tillförsel av kapital till universiteten, och i enlighet med dessa principer har den egendom som var i universitetens bruk överlåtits till dem. Statlig egendom som universiteten hade i sin besittning överläts, med undantag för nationalförmögenhet, till dem med stöd av 12 § i lagen om införande av universitetslagen (559/2009). Konstföremål som var utlånade från statens konstverkskommissions samlingar och övrig nationalförmögenhet stannade kvar i universitetens besittning, på villkor att de blev väl vårdade och omhändertagna och inte lämnades vidare. Denna nationalförmögenhet finns införd i bokslutet för undervisnings- och kulturministeriet.

Den tillförsel av statligt kapital i euro till universitetens grundkapital som har anvisats vid olika tillfällen har beviljats på det villkoret att kapitalet återlämnas till staten om ett universitet upplöses. I stadgarna för Stiftelsen för Aalto-högskolan och TTY-stiftelsen finns dessutom följande bestämmelse: ”Om stiftelsen upplöser sig eller upplöses ska dess egendom överlåtas till ett ändamål som är nära förknippat med stiftelsens verksamhet, men dock på så sätt att det kapital som staten donerat till stiftelsen i sin helhet inklusive oanvänd avkastning återlämnas till staten för att användas på det sätt som riksdagen beslutar.” I TTY-stiftelsens stadgar har också andra som gett donationer för grundkapitalet beaktats genom att dessa stödjare av stif-

telsen om den upplöses kan bestämma att de medel som de har donerat för stiftelsens grundkapital ska användas för ett ändamål som är nära förknippat med stiftelsens verksamhet.

I samband med universitetsreformen överläts sådant grundkapital som omfattades av skyldigheten att åtelämna kapital till Tammerfors tekniska universitet och Tammerfors universitet enligt följande: 11,98 procent av aktierna i aktiebolaget Finlands Universitetsfastigheter Ab (201 320 st.) till Tammerfors universitet till ett värde av 41 618 069 euro och 9,57 procent (160 715 st.) till TTY-stiftelsen som verkar under namnet Tammerfors tekniska universitet, till ett värde av 33 223 962 euro; staten anvisade 50 miljoner euro för TTY-stiftelsens grundkapital och övriga aktörer ca 20 miljoner euro (varav de mest betydande var Teknologiindustrin rf och Teknologiateollisuus 100-vuotissäätiö sr med 19 miljoner euro sammanlagt).

Dessutom anvisades för universitetens grundkapital 47 580 885 euro till Tammerfors tekniska universitet och 9 107 980 euro till Tammerfors universitet som statlig motfinansiering till den medelsanskaffning som Tammerfors tekniska universitet genomförde under perioden 11.4.2008—30.6.2012 och Tammerfors universitet under perioden 11.4.2008—30.6.2011. Skyldigheten att återlämna kapital gäller också dessa medel.

Under perioden 2008—2012 anvisades en statsandel på sammanlagt 831 miljoner euro för samtliga universitets kapital. De privata kapitalinvesteringarna uppgick som helhet under samma period till 332,5 miljoner euro.

Som ett led i de tillväxtsatsningar som den förra regeringen beslutade om har man dessutom berett sig på att 2017 tillföra universiteten kapital trefaldigt i förhållande till det privata kapital som universiteten samlar in, dock högst 150 miljoner euro. Det är fråga om en medelsanskaffning som är av samma slag som universitetsreformen och som hänför sig till statens motfinansiering. Denna medelsanskaffning upphör vid utgången av juni månad 2017.

I den andra fasen av yrkeshögskolereformen, 2015, tillfördes yrkeshögskolorna 50 miljoner euro i kapital. Denna kapitalisering förutsatte inte privata eller andra kapitalinvesteringar. Yrkeshögskolorna skulle i sina bolagsordningar bestämma att staten - inom ramen för aktiebolagslagen - har en rätt till bolagets medel som motsvarar kapitaltillförseln, om medlen fördelas i samband med att yrkeshögskoleverksamheten upphör eller bolaget upplöses. Staten tillförde bolaget Tampereen ammattikorkeakoulu Oy ca 3 miljoner euro i kapital.

I regeringsprogrammet för Juha Sipiläs regering ingår dessutom att tillföra universiteten och yrkeshögskolorna sammanlagt 70 miljoner euro i kapital, varav universitetens andel är 46 miljoner euro och yrkeshögskolornas 24 miljoner euro. Inga beslut har fattats om hur detta kapital ska tillföras.

Enligt 60 § i universitetslagen består ett offentligrättsligt universitets eget kapital av grundkapitalet, övrigt eget kapital och uppskrivningsfonden. Grundkapitalet är det kapital som på ett bestående sätt placerats i universitetet. Övrigt eget kapital är kapital som anvisats universitetet av dess överskott av verksamheten och sådan statlig egendom som överlåtits till universitetet då det grundades och som överförts till universitetet som övrigt eget kapital. Uppskrivningsfonden visar med vilket belopp värdet av bestående aktiva har skrivits upp. Övrigt eget kapital får överföras till grundkapitalet. Universitetslagen har inga motsvarande bestämmelser om ett stiftelseuniversitets eget grundkapital. Enligt 1 kap. 3 § i stiftelselagen ska en stiftelse som bildas ha ett grundkapital som uppgår till minst 50 000 euro. Grundkapitalet ska överlåtas till stiftelsen innan stiftelsen registreras (stiftelselagen 2 kap. 1 §). En plan för fusion av stiftelser ska uppta förslag till grundkapital för den övertagande stiftelsen (stiftelselagen 11 kap. 3 §). Vid offentligrättsliga universitet är det på grund av 60 § i universitetslagen enbart avkastningen på grundkapitalet som kan användas. Övrigt kapital och avkastningen på det får användas

fritt av universitetet. När det gäller stiftelseuniversitet saknas bestämmelser i frågan, men enligt stadgarna för TTY-stiftelsen ska stiftelsens grundkapital lämnas orört. Beslut om användningen av avkastning fattas av universitetets styrelse eller av någon som har styrelsens bemyndigande.

2 Den internationella utvecklingen

Tammerfors³

De europeiska högskolestrukturerna har genomgått många förändringar under de senaste åren. Flera högskolepolitiska incitament har bidragit till att högskolor har gått samman, men de verkar ha lite varierande betoning i olika länder. I Sverige kan man i utvecklingen av högskolepolitiken skönja en övergång från en politik som betonar ett bredare deltagande i högskoleutbildning till en utveckling av kvalitet och spetskompetens inom undervisning och forskning.

Norge har sedan mitten av 1990-talet haft en tvådelad modell, enligt vilken universitet och övriga högskolor är verksamma i landet. Det offentliga högskolesystemet omfattar 21 universitet och högskolor. Det finns åtta universitet, fem specialiserade universitet och åtta högskolor (university colleges). Dessutom har landet 23 privata högskolor, av vilka 17 också får statlig finansiering. I Norge har man under de två senaste årtiondena genomfört ett flertal sammanslagningar av högskolor på såväl regeringens som högskolornas initiativ. Den senaste tidens omstruktureringar omfattar t.ex. en fusion mellan det teknisk-naturvetenskapliga universitetet i Trondheim (NTNU) och tre högskolor. Av de åtta återstående högskolorna har två ansökt om universitetsstatus. Universitetet och högskolorna har till profileringen olika examina på kandidat- och magistersnivå.

Gränserna mellan de olika högskolesektorena håller på att luckras upp i Norge. De anställda vid universitetet och högskolorna har samma uppgifter. Högskolorna kan också erbjuda samma examina som universitetet. Universitetet och högskolorna har även getts ett liknande forskningsuppdrag.

I Danmark kan högskolornas strukturella utveckling och sammanslagningarna av högskolorna karakteriseras som ett ”frivilligt tvång”. Man har under de senaste femton åren samlat den tidigare splittrade universitets- och forskningsinstitutssektorn till större helheter. Fusionsprocesserna föregicks av en lagreform som garanterar högskolornas autonomi. Antalet universitet och forskningsinstitut minskade från 25 till åtta universitet och tre forskningsinstitut. Dessutom kan utbildning på universitetsnivå också fås vid fyra små institutioner på konstens område. Målet för universitetsfusionerna har varit att stärka organisationerna genom att förena deras resurser. På det sättet har man strävat efter att svara på de komplicerade utmaningar och konkurrenssituationer som globaliseringen medför och som överskrider vetenskapsgränserna. Större enheter har förväntats leda till synergi och innovationer inom utbildning och forskning, samarbete över vetenskapsområdesgränserna samt högre effektivitet och kvalitet inom såväl den akademiska verksamheten som förvaltningen. Genom att gå samman har man också eftersträvat bättre samarbete med företagen och förmåga att locka till sig internationell finansiering. I Danmark finns det även åtta yrkeshögskolor (professionshøjskole/university college).

Sammanslutningar av högskolor med olika profil har också gynnats i vissa länder. På t.ex. Irland har universitet och Institute of Technology-högskolor med yrkesinriktning grupperats till regionala kluster. Dessa kluster förväntas bl.a. ge upphov till gemensamma studievägar som baserar sig på gemensam studieplanering, samt gemensamma tekniska system och servicestrukturer. Med sammanslutningarna eftersträvas ett effektivare samarbete mellan högskolorna, bättre kvalitet på undervisning och lärande, en mer samordnad planering av utbildningsutbudet, effektivare tjänster med större genomslagskraft och smidigare studievägar för

den studerande. Fyra Institute of Technology-högskolor förbereder en fusion, varvid den nya helheten får universitetsstatus.

Även i Nederländerna har universitet och yrkeshögskolor (Hoger Beroepsonderwijs) bildat gemensamma konsortier, som har motiverats bl.a. med effektivitet, större möjlighet för de studerande att röra sig mellan olika högskolesektorer och ökat samarbete.

Undersökningar som gjorts om sammanslagningar av högskolor visar att t.ex. de sammanslagningar som gjorts i Förenade konungariket ansetts vara lyckade i ca 90 procent av fallen. Utöver de förväntade resultaten har sammanslagningarna även haft oväntade konsekvenser, som också de har kunnat vara av strategisk betydelse.

Internationella erfarenheter visar att universitet som har beslutat att slå samman sina verksamheter har fått klara fördelar av sammanslagningen. Fördelar är t.ex. ett bredare och mer högklassigt utbildningsutbud och mer flexibla studiemöjligheter för de studerande. Man har även kunnat stärka forskningen i de nya universitet som uppstått till följd av sammanslagningarna. Sammanslagningssprojekten har inneburit förändringar för universitetens förvaltning och organisation och samtidigt bidragit till en mer professionell ledning. De nya universiteten har inom sina områden nått en starkare ställning än de gamla universiteten hade. De har också lyckats skapa starkare band till sina intressentgrupper. De nya universiteten har också väckt större intresse än de gamla. Erfarenheter har visat att de sammanslagna universitetens resurser har kunnat användas bättre än tidigare. (Se t.ex. *Mergers in Higher Education, The Experience from Northern Europe*, Higher Education Dynamics 46, Pinheiro, Geschwind, Aarrevaara, 2016.)

Undervisningssamarbete, överföring av utbildning och förvaltningspråk

Den reglering och den praxis som tillämpas i Finland och som baserar sig på examensrätt och utbildningsansvar, med vilket avses både rätt och skyldighet att ordna utbildning som leder till en examen, är exceptionella i en internationell jämförelse. Högskolornas rätt att starta nya examensprogram och bestämmelserna i anknytning till programmen varierar i olika länder i Europa. Det är emellertid vanligt att rätten att utfärda examina och att starta och ansvara för examensprogram bara är en rättighet, inte en skyldighet. En högskola får denna rätt efter ansökan och efter att ha genomgått en extern utvärdering eller en ackreditering. Frågan vilken undervisning en högskola själv måste ordna för att uppfylla sitt utbildningsansvar saknar därför betydelse i de flesta länder. Enligt en kartläggning gjord av European University Association kräver de flesta europeiska länder att ett examensprogram bedöms eller ackrediteras innan det inleds, eller också kan en bedömning eller ackreditering vara ett villkor för offentlig finansiering. Också program som högskolor genomför i samarbete genomgår ackreditering eller bedömning. Exempelvis i Sverige beviljar Universitetskanslersämbetet (UKÄ) tillstånd för nya examensprogram utifrån en bedömning. Bedömningspanelen ger bl.a. akt på personalens kompetens, högskolans infrastruktur och undervisningsarrangemangen. De länder där högskolorna har full autonomi att genom egna beslut starta program som leder till en examen är i minoritet. Däremot kan en högskola i de flesta europeiska länder genom egna beslut lägga ner ett examensprogram. I Sverige kan UKÄ även dra in en högskolas examensrätt, om högskolans examensprogram enligt en bedömning inte leder till kompetens på tillräckligt hög nivå.

Bestämmelserna om högskolornas förvaltningspråk baserar sig på skyldigheten att tillgodose de språkliga rättigheterna i enlighet med 17 § i grundlagen. När det gäller förslaget om yrkeshögskolornas förvaltningspråk är den internationella utvecklingen av ringa betydelse.

3 Bedömning av nuläget

Tammerfors3

Det finländska högskole-, forsknings- och innovationssystemet har genomgått betydande reformer under de senaste åren. Till de mest centrala reformerna hör den nya universitetslagen 2009 och den nya yrkeshögskolelagen 2014. Genom reformerna av universiteten och yrkeshögskolorna har man strävat efter att stärka högskolornas verksamhetsförutsättningar i en internationell verksamhetsmiljö. De viktigaste målen för universitetsreformen hänförde sig till att förbättra universitetens kapacitet och reaktionsförmåga, att skapa en bredare finansieringsbas, att bättre utnyttja internationell forskningsfinansiering och internationella samarbetsmöjligheter samt att rikta resurserna till universitetens strategiska kärnområden. Viktiga mål för reformen var att förbättra forsknings- och undervisningsverksamhetens kvalitet och genomslagskraft och att stärka universitetens roll i innovationssystemet.

Målen med yrkeshögskolereformen var likartade, dock med beaktande av yrkeshögskolesektorns roll och uppgifter i högskolesystemet. Syftet var att skapa rättsliga ramar och bättre verksamhetsförutsättningar för yrkeshögskolorna att nå ett internationellt värde och att fungera som självständiga och ansvarstagande utbildare av kunniga medborgare, som uppbyggare av regional konkurrenskraft, som förnyare i arbetslivet samt som utvecklare av innovationer.

Även forskningsfinansieringen och forskningsinstituterna har reformerats i syfte att främja mångvetenskaplig och högklassig forskning som är betydelsefull för samhället.

Universitetens och yrkeshögskolornas nya ställning och organisering framhäver betydelsen av och möjligheterna för det strategiska ledarskapet i högskolorna. Allt snabbare förändringar i verksamhetsmiljön och uppställandet av långsiktiga mål förutsätter att högskolorna har en stark strategisk ledning. Högskolornas självständiga ekonomiska ställning och det tillhörande ansvaret framhäver också vikten av ekonomisk ledning. Den interna organiseringen, ledningssystemen och ledarskapskompetensen samt samarbetet med intressentgrupper är viktiga faktorer med tanke på högskolornas framgång. Högskolornas högsta ledning har en viktig roll i genomförandet av ändringarna.

De universitets- och yrkeshögskolereformer som genomförts har skapat förutsättningar för en omstrukturering och en beredskap att reagera på förändringar i verksamhetsmiljön. Eftersom högskolornas verksamhetsmiljö ständigt förändras har det krävt strukturell utveckling av högskolesystemet. Den strukturella utvecklingen av högskolorna har under de senaste åren skett utifrån universitetens och yrkeshögskolornas egna strategier och utvecklingslinjer. Med dessa åtgärder har man strävat efter att förbättra undervisningens och forskningens kvalitet och att stärka högskolornas regionala och samhälleliga genomslagskraft.

Enligt en utvärdering som 2016 offentliggjordes om effekterna av universitetsreformen har universitetens ledning i och med ändringen av universitetslagen genomgått en betydande strukturell och kulturell förändring. Universitetens ekonomiska och administrativa autonomi har stärkts, men de möjligheter reformen öppnade upp för har ännu inte utnyttjats till fullo. Autonomin har i någon mån ökat universitetens ekonomiska flexibilitet. Universiteten har också effektiviserat sin verksamhetsuppföljning och finansiella kontroll. Den självständiga personalpolitiken har möjliggjort en mer flexibel och mer strategisk planering av personalresurserna. Universitetens ledningssystem har blivit mer ledarcentrerat. En koncentration av behörigheten till universitetens och enheternas ledning har möjliggjort snabbare och flexibla beslutsstrukturer, men samtidigt har universitetssamfundet fjärmats från beslutsfattandet. Universitetskollegiets roll är oklar och ostrukturerad i många universitet. De utomstående styrelsemedlemmarna har enligt utvärderingen ökat universitetens växelverkan med det omgivande

samhället och haft en positiv inverkan på den strategiska ledningen av universiteten. Enligt utvärderingen har förutsättningarna för universiteten att profilera sig förbättrats i och med den ökade autonomin, men de strukturella reformerna har hittills framskridit långsamt.

Enligt ett flertal internationella bedömningar av högskoleväsendet och innovationssystemet är det finländska högskolenätverket fortfarande alltför splittrat. Till utmaningarna när det gäller att utveckla vårt högskolesystem hör det stora antalet högskolor, de många små enhetsstrukturerna och de omotiverat splittrade resurserna. Enheter med få lärare och forskare är i en utsatt position i fråga om såväl undervisning som forskning, och de har till följd av sin storlek endast små resurser till kvalitetsutveckling. Högklassiga och effektiva högskolor och högskoleenheter ska ha en förmåga att också bedriva mångvetenskaplig och fenomenbaserad forskning. Sådana enheter har förutsättningar att ta del av och vara framgångsrika i globala kompetensnätverk.

Trots avsevärda satsningar har nivån på forskningen i Finland inte stigit som förväntat. Spetsarna är få och utnyttjandet av forskningsresultaten är otillräckligt. Finland hotar att halka efter de övriga avancerade vetenskapsländerna. Internationella utvärderingar av vårt högskolesystem visar att det finländska högskolesystemet trots den positiva utvecklingen fortfarande inte har tillräckligt utvecklade internationella kontakter och nätverk. Bristerna i högskole-, forsknings- och innovationssystemet återspeglar sig i form av problem bl.a. när det gäller att kommersialisera kunskaper och skapa nya arbetsplatser. En svaghet är också att samarbetet mellan universitets- och yrkeshögskolesektorn är litet. Ett hinder för samarbetet har bl.a. ansetts ligga i lagstiftningen, som inte möjliggör ett närmare samarbete mellan de två högskolesektorerna.

Ekonomins och arbetsmarknadens utveckling i kombination med de förändringar som skett i produktionen och utnyttjandet av information kräver nya verksamhetssätt för att en nationell konkurrensfördel ska kunna säkerställas. Viktiga utvecklingstrender globalt sett för högskolornas del anses bl.a. vara att stärka sambandet mellan undervisning och forskning, att reformera undervisningen och inlärningen, att satsa på undervisningens kvalitet och att stärka kontakterna till arbetslivet. Högskolorna ska inte bara sikta på att höra till de bästa universiteten i världen, utan också samarbeta regionalt och värna de nationella och kulturella särdragen.

Tammerforsregionen är centrum för Finlands tillverkningsindustri. I regionen finns också en stark high tech-tillverkning bl.a. av biomaterial samt laser- och halvledarteknik. I Birkaland var omsättningen inom industrin 2014 sammanlagt 10 miljarder euro och den sysselsatte ca 42 500 personer. Exportens värde uppgick till 5 miljarder euro. Regionen är ett viktigt produktutvecklingskluster inom industrin. Tammerfors har som mål att stärka den tillväxt som följer av digitaliseringen av tillverkningsindustrin genom att satsa på att reformera och utnyttja kunskapsbasen. Strategierna för Tammerfors stadsregion lyfter upp förnyelse, kompetens och innovationssamarbete. Regionens framgång anses starkt grunda sig på kompetens. Enligt strategierna för smart specialisering i regionerna utgörs Birkalands spetskompetens av hälsoteknik, bioekonomi och smarta maskiner. Tammerfors stadsregion är också ett starkt kompetenskluster för hälso-, idrotts- och samhällsrelaterad forskning samt hälsoteknik.

Birkalands andel av Finlands befolkning är 10 procent och under de kommande årtiondena väntas befolkningen öka i området. När det gäller näringsstrukturen i Birkaland väntas den industriella verksamhetens och primärproduktionens relativa betydelse minska även i framtiden, medan samhällstjänsternas betydelse väntas öka. I Birkaland beräknas behovet av arbetskraft öka mest inom hälso- och sjukvården, socialservicen, utbildningen samt parti- och detaljhandeln, därutöver finns de relativt sett största tillväxtutsikterna inom byggandet.

Högskolorna i Tammerforsregionen har under de senaste årtionden haft en viktig roll med tanke på regionens vitalitet och konkurrenskraft. I regionen finns det en stark utbildningsinfrastruktur. Starka områden är bl.a. IKT-, programvaru- och produktionsteknik. Teknologiska forskningscentralen VTT Ab håller på att koncentrera sin kompetens och forskning gällande tillverkningsindustri till Tammerfors. För de tre högskolorna i Tammerfors, särskilt yrkeshögskolan i Tammerfors och Tammerfors tekniska universitet, finns det ett klart samband mellan dels deras prioriterade områden och profileringsåtgärder, dels regionens spetskompetens. För att kompetensen ska kunna reformeras och utnyttjas och den internationella konkurrenskraften utvecklas krävs dock nya slags strukturer. Traditionella strukturer som grundar sig på separata högskolor fungerar inte på bästa möjliga sätt när det gäller att ta fram ny kunskap, bedriva vetenskap och forskning eller utnyttja forskningsresultat.

Antalet examina avlagda vid Tammerfors universitet är högt i förhållande till undervisnings- och forskningspersonalens mängd. Universitetet har en stor dragningskraft och dess utbildningsprocesser fungerar i stort sätt väl enligt nyckeltalen. Universitetet har dock även många utbildningar som är små sett till antalet studerande och examina. Det finns en oro över att dessa områden med nuvarande strukturer inte kan bilda tillräckligt starka samlade kompetenser för att kunna utvecklas. Tammerfors universitet har som sina starka områden angett växelverkan mellan människan och tekniken, offentligt finansierade tjänster och kontaktytan mellan den offentliga och privata sektorn samt förändringar i kultur, information och samhälle. Bland de finländska universiteten är Tammerfors universitet det universitet som klarast har inriktat sig på samhällsvetenskaplig utbildning och forskning. Inom detta område producerar universitetet vid sidan av Helsingfors universitet flest examina i Finland. Till universitetets starka sidor hör även områdena medicin och hälsovetenskaper. Enligt Finlands Akademi jämförelse Vetenskapens tillstånd 2016 är Tammerfors universitets viktigaste områden inom publikationsverksamheten jämfört med andra universitet klinisk medicin och hälsovetenskaper samt informationsvetenskaper. Vid Tammerfors universitet finns vissa internationellt högstående forskningsområden. Universitetet klarar sig bättre än det nationella genomsnittet i den konkurrensutsatta forskningsfinansieringen när det gäller medicin och hälsovetenskaper. Tammerfors universitet är delaktigt i fyra av Finlands Akademi spetsforskningsenheter inom medicin, socialvetenskap och historia. Universitetet får EFR-finansiering i medicin och psykologi. När det gäller publikationsverksamhetens omfattning ligger universitetet inte i den nationella toppen.

Vid Tammerfors tekniska universitet produceras rikligt med examina i förhållande till undervisnings- och forskningspersonalens mängd, men avläggandet av examina ligger ändå under det nationella genomsnittet på det teknisk-vetenskapliga området. Universitetet har profilerat sig när det gäller stärkandet av den industriella affärsverksamhetens utvecklingsmöjligheter med hjälp av företagssamarbete. Tammerfors tekniska universitet har som sina starka områden angett den digitala verksamhetsmiljön, energi- och ekoeffektivitet, hälsoteknik och tekniker som grundar sig på ljus. Tammerfors tekniska universitets viktigaste områden inom publikationsverksamheten är elteknik och materialteknik. Tammerfors tekniska universitet är delaktigt i tre av Finlands Akademi spetsforskningsenheter. Universitetet får EFR-finansiering i materialteknik samt i informationsbehandling och informationsvetenskaper.

Profilen för yrkeshögskolan i Tammerfors skapas av kunnande inom välfärd och hälsa, lärande och kreativitet samt ekonomi och produktion. Yrkeshögskolan i Tammerfors har som sina starka områden angett en energieffektiv och sund byggd miljö, kunskapsutveckling inom pedagogiken, nya verksamhetsmodeller för social- och hälso-tjänster, företagande och ny affärsverksamhet samt smarta maskiner och smart utrustning. Yrkeshögskolan i Tammerfors är en viktig utbildare inom det tekniska området och inom social- och hälsoområdet. Yrkeshögskolans starka sidor inom det tekniska området är process- och materialteknik samt byggnads- och samhällsteknik, vilka också har ett samband med Tammerfors tekniska universitets profi-

leringsområden. Yrkehögskolans FUI-verksamhet ligger på en låg nivå i förhållande till yrkehögskolans storlek när det gäller forskningspersonalens mängd, forskningsfinansieringen och forskningsutgifterna.

Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet har intensifierat sitt forskningssamarbete under de senaste åren. Universiteten har redan i sina ansökningar om finansiering för att stärka sin profilering lagt den grund som krävs för en samgång ur forskningens perspektiv, särskilt när det gäller biovetenskaper och medicinsk teknik. Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkehögskolan i Tammerfors har genom ett avtal gjort det möjligt för studerande att med stöd av en separat studierätt bedriva studier vid alla tre högskolor.

Alla de tre högskolornas ekonomiska verksamhetsförutsättningar är utifrån bokslutsuppgifter och nyckeltal stabila, och den ekonomiska förvaltningen ser ut att grunda sig på långsiktig planering, lyckad placeringsverksamhet och anpassningsförmåga.

Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkehögskolan i Tammerfors bedömde själva i en utredning som de lät göra 2014 att ett närmare samarbete mellan högskolorna skulle öka genomslagskraften av deras verksamhet. Utifrån utredningen bestämde sig högskolorna för att sträva efter att skapa en högskolehelhet av ett helt nytt slag.

Undervisningssamarbete

Enligt den gällande lagstiftningen får högskolor ordna studier i språk och kommunikation i samarbete med en annan högskola eller anskaffa dem från en annan högskola. Undervisningssamarbete mellan högskolor möjliggörs också bl.a. av avtal om beviljande av separata studierätter, förfaranden för tillgodoräknande av studier och gemensamma utbildningsprogram. Högskolor kan i samarbete erbjuda de studerande studiehelheter med vilka de studerande kan ersätta studier som bedrivs vid den egna högskolan. Den gällande lagstiftningen möjliggör alltså att den undervisning som en högskola själv erbjuder kompletteras med samarbetsarrangemang och samarbetsavtal. Enligt en vedertagen tolkning av gällande lagstiftning ska den studerande dock kunna avlägga hela sin examen vid det universitet eller den yrkehögskola till vilken han eller hon har antagits, utan att delta i undervisning som anordnas vid en annan högskola. Gällande lagstiftning möjliggör således inte arrangemang där en eller flera högskolor ansvarar för undervisningen inom en delprestation, så att en eller flera andra högskolor kan avstå från att ordna en del av undervisningen inom de prestationer som ingår i en examen som obligatoriska. Nuläget möjliggör således inte en effektiv sam användning av högskolornas kompetens och den stöder inte heller profileringen av högskolorna eller skapandet av kompetenskluster särskilt inom de utbildningsansvarsområden som anges genom förordning. Högskolorna kan inte till alla delar ordna sin undervisning på bästa möjliga sätt så att den tillgodoser de studerandes och högskolans intressen. De nuvarande samarbetsformerna för undervisningen är ofta tekniskt sett komplicerade. Undervisningen ges t.ex. av en annan högskola, men bedöms av en lärare som hör till personalen vid den högskola som beviljar examen. Förfarandet för tillgodoräknande av studier leder till mycket administrativt arbete. Högskolorna avlönar också, i syfte att möjliggöra undervisning, varandras personal i deltidsanställningar och visstidsanställningar, vilket leder till en ökad administrativ börda och kostnader.

De internationella bedömningarna lyfter på det sätt som beskrivs ovan i detta kapitel fram ett behov av ett mer omfattande och djupare samarbete mellan högskolor, också över högskolesektorernas gränser. Forskningens och undervisningens kvalitet förbättras genom bestämmelser som inte kräver att en högskola själv ska ge all den undervisning som dess examina omfattar. En högskola kan då anskaffa undervisningen där forskningen och undervisningen i fråga prioriteras inom verksamheten. Ändringen stöder skapandet av kompetenskluster.

Överföring av utbildning

Till följd av den strukturella utvecklingen av universiteten och yrkeshögskolorna kan högskolor komma överens om sin inbördes arbetsfördelning och profilera sig allt tydligare inom sina egna kärnområden. Till följd av detta kan högskolorna också avstå från visst utbildningsansvar. Att utbildningar läggs ned är förknippat med mycket långa övergångstider, vilket beror på en tolkning av lagstiftningen enligt vilken en högskola ska erbjuda studerande undervisning som leder till examen så länge som den studerande har studierätt vid högskolan. Det finns alltså inga separata bestämmelser om övergångstider, utan de studerandes studierätt bestäms enligt 41 § i universitetslagen och 30 § i yrkeshögskolelagen separat för varje enskild studerande. Det är inte ovanligt med en studierätt på över tio år. För studerande som har inlett sina studier före läsåret 2005—2006 har studierätten dessutom inte begränsats i lagstiftningen. De långa övergångstider som möjliggörs av de gällande bestämmelserna är problematiska både för högskolorna och för de studerande. Det är svårt och kostsamt att planera högskolornas verksamhet och att säkerställa en högklassig undervisning när övergångsperioden är lång och dess längd inte kan förutspås exakt. Den nuvarande situationen, där övergångstiderna inte har fastställts, är en nyckelfaktor som försvårar främjandet av arbetsfördelningen mellan högskolorna och deras strukturella utveckling.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

En yrkeshögskolas förvaltningspråk är antingen finska eller svenska. Individens rätt att i en yrkeshögskola, annat än i samband med undervisningen, använda sitt eget modersmål då detta är något av Finlands nationalspråk (finska eller svenska) grundar sig på språklagen. Bestämmelserna i språklagen lämpar sig inte att tillämpas på yrkeshögskolor, som varken är statliga eller kommunala myndigheter. Särskilt problematiskt med tanke på individens rättigheter är tolkningen av 10 § i språklagen, vars ordalydelse inte verkar ge den studerande rätt att använda sitt eget språk (finska eller svenska) i ärenden som gäller honom eller henne i en yrkeshögskola. Individens rätt att använda finska eller svenska i ett eget myndigetsärende är således oklar. När det gäller universitet finns bestämmelser om detta i universitetslagen, enligt vilken var och en ska ha rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt. Bestämmelsen uppfyller väl grundlagens krav, enligt vilket var och en ska ha rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk ska tryggas genom lag.

4 Målsättning och de viktigaste förslagen

4.1 Målsättning

Målen för det långsiktiga utvecklandet av universitetsväsendet har varit att ge universiteten en bättre förmåga att reagera på förändringar i omvärlden, att skapa en bredare finansieringsbas, att ge universiteten en bättre förmåga att konkurrera om internationell forskningsfinansiering, att samarbeta med andra finländska och utländska universitet och forskningsinstitut, att rikta resurser till spetsforskning och strategiska kärnområden, att förbättra forsknings- och undervisningsverksamhetens kvalitet och genomslagskraft samt att utveckla universitetens roll som en del av innovationssystemet.

Enligt statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram ska Finland vara ett ledande land inom utbildning, kompetens och modernt lärande. Regeringen har som mål att öka växelverkan mellan utbildning och arbetsliv, att öka kvaliteten på och effekterna av forskning och innovationer, att göra utbildningen och forskningen mer internationella samt att modernisera lärandemiljöerna med utnyttjande av de möjligheter som digitalisering och utvecklad pedagogik ger. Ett av målen i regeringsprogrammet är också att göra högskolornas och forskningsinstitutens pro-

filering och arbetsfördelning klarare, och dessutom öka samarbetet mellan dem, så att kunnandet kan samlas i internationellt sett konkurrenskraftiga kluster.

Ett mål för propositionen är att stödja dessa mål genom att i Tammerfors grunda en stark högskolehelhet, genom att möjliggöra undervisningssamarbete mellan alla högskolor och genom att göra de förfaranden som hänför sig nedläggning av en utbildning klarare.

Avsikten är att i Tammerfors bilda en internationellt välrenommerad högskolehelhet som utvecklar arbetslivet och det finländska samhället. Helheten ska utgöras av Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet, som går samman till ett nytt universitet, och av den yrkeshögskola som ägs huvudsakligen av det nya universitetet. Det nya universitetet och yrkeshögskolan ska tillsammans bilda en gemensamt ledd strategisk helhet (Tammerfors3) med en gemensam identitet. Avsikten är att universitetet och yrkeshögskolan ska samarbeta intensivt med varandra och med regionens näringsliv och producenter av offentliga tjänster. Tammerfors stadsmiljö ska vara ett laboratorium för högskolornas undervisning och forskning. Målet är att reformera näringsstrukturen och företagsverksamheten i Tammerforsregionen och att stärka konkurrenskraften såväl nationellt som internationellt. Reformen syftar till att i Tammerfors skapa ett internationellt sett högklassigt forskningsuniversitet, vars verksamhet kännetecknas av verksamhet över forskningsområdena (bl.a. hälsa, teknik, samhälle) och växelverkan med arbetslivet.

Målet med att skapa en högskolehelhet är att förbättra möjligheten att genomföra olika slags högskolestudier. Detta bidrar till mer flexibla och mångsidiga studievägar och förkortar den totala studietiden. Förhoppningen är att en mångsidig och stark högskolehelhet ska locka till sig internationella forskare, lärare, experter och studerande. Ökad internationalism förbättrar undervisningens och forskningens kvalitet och genomslagskraft. Propositionen överensstämmer med riktlinjerna för att främja internationalisering av finländsk högskoleutbildning och forskning (Bäst i världen på samarbete. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:11). Den stärker högskoleutbildningens kvalitet och banröjande status genom att möjliggöra ett internationellt attraktivt kompetenskluster i Tammerfors där tyngdpunkten ligger på arbetslivsbaserad inlärning samt på utveckling av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten i samarbete med staden, som fungerar som laboratorium.

Ett mål med förslaget om högskolornas undervisningssamarbete är att förbättra undervisningens kvalitet och skapandet av även internationellt attraktiva kompetenskluster genom att stärka alla universitets och yrkeshögskolors möjligheter till undervisningssamarbete med andra högskolor. Högskolorna ska inte längre vara tvungna att ge överlappande undervisning till följd av sitt utbildningsansvar, utan när en högskola anskaffar undervisning från en annan högskola så behöver den inte ordna motsvarande undervisning för sina egna studerande. Förslaget gör det möjligt för högskolorna att utnyttja sina nuvarande resurser effektivare än för närvarande och att dela bästa praxis genom egna beslut. Målet med detta är att öka undervisningens kvalitet och lönsamhet. Propositionen bidrar till tydligare kompetenskluster än för närvarande och ger högskolorna möjlighet att starkare profilera sig inom sina kompetensområden. Genom propositionen strävar man också allmänt efter att stödja utvecklingen av ett samarbetsinriktat verksamhetssätt i högskolorna. Man hoppas att propositionen ska utveckla kvaliteten på planeringen av undervisningen och stödja skapandet av samlade kompetenser mellan högskolorna och ett gemensamt utnyttjande av infrastruktur. Genom propositionen strävar man också efter att minska den byråkrati som för närvarande är förknippad med de förfaranden som gäller undervisningssamarbete, såsom förfarandena för tillgodoräknande och onödiga tillfälliga anställningar.

Ett mål med den bestämmelse som gäller överföring av utbildning är också att främja arbetsfördelningen mellan och den strukturella utvecklingen av högskolorna. I bestämmelsen anges

en övergångstid på tre år som gör det möjligt att lägga ned en utbildning inom en rimlig, på förhand bestämd tid. Hur fort de studerande överflyttas kan för närvarande variera avsevärt beroende på arrangemangen kring överflyttningen och de studerandes inställning till den. Då det fattas beslut om att en utbildning ska överföras minskar antalet studerande och den undervisningspersonal som undervisar inom utbildningen i fråga dock kraftigt vid högskolan. Detta har negativa konsekvenser för förutsättningarna att ordna högklassig undervisning. Begränsandet av övergångstiden till tre år ligger i såväl universitetens som universitetspersonalens och de studerandes intresse. Bestämmelsen stöder åtgärder i anslutning till universitetens strukturella utveckling och garanterar en skälig och klart avgränsad övergångsperiod för studerande och högskolor. Den gäller alla som studerar för att avlägga en yrkeshögskoleexamen, en lägre eller högre högskoleexamen eller en påbyggnadsexamen.

Det föreslås att den bestämmelse som gäller yrkeshögskolornas förvaltningspråk kompletteras så att den i likhet med universitetslagen säkerställer individens rätt att använda sitt eget språk i egen sak. Bestämmelsen påverkar inte högskolornas undervisningsspråk. Reformen är nödvändig framför allt för att tillgodose de yrkeshögskolestuderandes språkliga rättigheter i enlighet med grundlagen. Samtidigt stöder den möjligheten att anskaffa undervisning också från en högskola vars förvaltningspråk är ett annat än i den högskola som beviljar examen.

4.2 Alternativ för genomförandet

Tammerfors3

Om Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors fortsätter som självständiga högskolor innebär det att det läge som beskrivs i kapitel 1 (Nuläge) och 3 (Bedömning av nuläget) består. Högskolorna kan intensifiera sitt samarbete inom utbildning, forskning och sådana stödtjänster som behövs för dessa genom inbördes avtal, men de kan inte nå alla de fördelar som gemensam ledning och resursanvändning kan ge. Högskolorna går miste om den drivkraft till utveckling som hänger samman med skapandet av en gemensam högskolehelhet.

Med avvikelse från förslaget kan Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors slås samman till en enda högskola, antingen till ett universitet eller till en högskola av ett helt nytt slag. En sådan reform innebär en grundläggande förändring av det nuvarande högskolesystemet. Det vore att frångå det institutionsbaserade systemet med två separata högskolesektorer (den s.k. tvådelade modellen). En och samma högskola kan då bevilja såväl yrkesinriktade yrkeshögskoleexamina som vetenskapligt inriktade universitetsexamina. Denna lösning kan skapa en stor högskola i Tammerfors, effektivisera resursanvändningen och främja de övriga mål som läggs fram i denna proposition. Högskolan i fråga skulle dock avvika från alla andra finländska universitet och högskolor, om inte en motsvarande samgång tilläts även för andra universitet och yrkeshögskolor. Genom systemet med två parallella högskolesektorer har man i Finland strävat efter att säkerställa att högskolorna producerar olika slags kunnskap för samhällets och näringslivets behov och att examensstrukturen förblir tydlig.

Tammerfors universitet är ett offentligrättsligt universitet och Tammerfors tekniska universitet ett stiftelseuniversitet. När universiteten slås samman blir man tvungen att välja vilken typ av juridisk person det nya universitetet ska vara. Bägge typer av juridisk person garanterar universitetens självstyrelse enligt 123 § i grundlagen. I bägge typer av juridisk person väljer universitetssamfundet medlemmarna i universitetets styrelse och är företrädare också i universitetets övriga organ. Den största skillnaden mellan de typer av juridisk person som universitetslagen möjliggör är att stiftelseuniversitet kan grundas inte bara av staten utan också av många andra företrädare för samhällslivet, som har rätt att föreslå medlemmar i universitetets sty-

relse. Det vore svårt att sammanföra Tammerfors tekniska universitet med ett nytt offentligt universitet så att de satsningar som de icke-statliga grundarna av Tammerfors tekniska universitet gjort och deras medverkan beaktades i det nya universitetet. I praktiken skulle det innebära att grundarna av Tammerfors tekniska universitet mister sin ställning och sin rätt att utse medlemmar i styrelsen. Dessutom skulle man stå inför ett beslut om vad som borde göras med det kapital som donerats av dem som grundade Tammerfors tekniska universitet. Om Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet slås samman till ett nytt stiftelseuniversitet är det lättare att ta hänsyn till ställningen för dem som grundat Tammerfors tekniska universitet och till deras rättigheter. Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet har förbundet sig till stiftelseuniversitetsmodellen.

Undervisningssamarbete

Undervisningssamarbetet har i propositionen avgränsats till att gälla mellan högskolor. Alternativen var att avgränsa samarbetet till att gälla endast mellan universitet och mellan yrkes-högskolor eller att utvidga det så att undervisningen kunde anskaffas även från andra aktörer än högskolor, såsom från företag eller sådana som tillhandahåller yrkesutbildning. Det vore oändamålsenligt att avgränsa rätten att avstå från egen undervisning vid undervisningssamarbete eller anskaffning av undervisning till att gälla bara inom endera högskolesektorn. Endast en del av de fördelar man vill nå genom propositionen kan nås genom detta alternativ. Universiteten och yrkeshögskolorna utgör tillsammans det finländska högskoleväsendet. Yrkeshögskolor och universitet finns ofta på samma orter och deras personal har mycket sådant kunnande som kan utnyttjas inom undervisningen också inom den andra högskolesektorn. Med beaktande av att bestämmelserna om de studerandes rättigheter är enhetliga för de två högskolesektorerna finns det inga grunder för att avgränsa samarbetet till endast en del av högskoleväsendet. Att utvidga förslaget så att en högskola kan avstå från den egna undervisningen genom att anskaffa undervisning t.ex. från ett företag eller någon annan sammanslutning vore problematiskt med beaktande av högskoleundervisningens offentlighetsrättsliga karaktär, de studerandes rättsskydd och säkerställandet av undervisningens kvalitet. Förslaget om att en högskola får avstå från egen undervisning om den anskaffar undervisningen från en annan högskola har i detta nu ansetts vara genomförbart endast när det sker mellan högskolor i Finland. Man kan då avtala om enhetliga förfaranden när det gäller de studerandes studierätter och de förvaltningsbeslut som fattas av högskolorna.

Under beredningen har man undersökt möjligheterna att begränsa rätten att anskaffa undervisning till endast vissa slags studier. En sådan avgränsning antogs kunna ersätta den aktuella propositionens krav på att ett universitet självt ska ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Det har emellertid visat sig vara svårt och oändamålsenligt att göra en sådan avgränsning. Studier som leder till examen kan omfatta olika slags studier, såsom grundstudier, ämnesstudier och fördjupade studier, grund- och yrkesstudier, valfria studier och mångvetenskapliga studiehelheter. Studiehelheter med likadana krav på kunnande kan ingå både i olika typer av studier och i olika examina. Den bästa kunskapen om vilken undervisning som kan eller inte kan anskaffas från en annan högskola har högskolorna själva.

Som villkor har dock ställts ett krav på att den högskola som ger undervisningen även ger samma undervisning till sina egna studerande och att högskolan själv ska ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Av detta krav följer att målen för kunnandet i fråga om de samlade kompetenser som anskaffas i allt väsentligt ska motsvara varandra i den högskola som beviljar examen och i den som ger undervisningen. I fråga om utbildning som leder till en vetenskaplig eller konstnärlig påbyggnadsexamen finns de mest sannolika likheterna i målen för kunnandet i ett annat universitets doktorsutbildning och i fråga om utbildning som leder till högre högskoleexamen i ett annat

universitets motsvarande studier. Likheter förekommer dock även på olika examensnivåer, mellan högskolesektorerna och oavsett andra sätt att dela in studier. Det är därför inte ändamålsenligt att man för anskaffningen av undervisning eller för ordnandet av undervisning i samarbete med en annan högskola ställer upp begränsningar utifrån en administrativ indelning av studierna. En högskolas skyldighet att själv ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar grundar sig på att staten härigenom har en möjlighet att i realiteten besluta om vilka utbildningar varje högskola tillhandahåller. En högskola kan inte genom sitt eget beslut dra in eller utvidga sitt utbildningsansvar genom att lägga ut undervisningen i sin helhet på en annan högskola. Bestämmelsen behövs också för att säkerställa undervisningens kvalitet. Den högskola som beviljar examen behöver kompetens inom utbildningsområdet i fråga också då den anskaffar undervisning. Kompetens inom området kan en högskola bibehålla endast om den själv ger tillräckligt med undervisning inom området.

Överföring av utbildning

När det gäller överföring av utbildning kan det även föreskrivas om en kortare eller en längre övergångstid, under vilken den studerande kan fortsätta studera vid sin egen högskola. En kortare tid än den föreslagna tiden på tre år (t.ex. ett eller två år) vore bra med tanke på högskolorna och deras utveckling. I propositionen har man emellertid velat ta fasta på de studerandes synpunkter och förtroende, som skyddas av en tid på tre år.

En lagstiftningslösning där de studerande själva får välja till vilken högskola de flyttas över är inte möjlig eftersom den gör intrång i den självstyrelse universiteten har enligt 123 § i grundlagen.

4.3 De viktigaste förslagen

Tammerfors3

I denna proposition föreslås det att Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet går samman till Tammerfors nya universitet från ingången av 2019. De samgående universitetens studerande och personal föreslås övergå till det nya universitetet.

Universitetens sammangång genomförs genom att de samgående universitetens verksamhet, personal, egendom samt övriga rättigheter och skyldigheter överförs till Tammerfors högskolestiftelse som bildades den 20 april 2017 (se avsnitt 1.3 ovan). Tammerfors nya universitet får universitetsstatus genom den ändring av 1 § i universitetslagen som föreslås i denna proposition på det sätt som föreskrivs i den separata införandelag som även ingår i denna proposition. Avsikten är att det nya universitetet ska inleda sin verksamhet den 1 januari 2019. I införandelagen föreslås bestämmelser om organiseringen av det nya universitetet och dess studentkår och om deras befogenheter under övergångsperioden samt bestämmelser om överföringen av de samgående universitetens verksamhet, studerande, personal, egendom samt övriga rättigheter och skyldigheter till Tammerfors nya universitet och dess studentkår. Det förutsätts vidare att TTY-stiftelsen vidtar de fusionsåtgärder som avses i 11 kap. i stiftelselagen (487/2015).

I anslutning till propositionen har Tammerfors stad som majoritetsägare i yrkeshögskolan i Tammerfors beslutat (stadsstyrelsen den 10 april 2017, § 221) att överlåta de aktier staden äger i bolaget Tampereen ammattikorkeakoulu Oy till Tammerfors nya universitet. Avsikten är att Tammerfors nya universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors på strategisk nivå ska bilda en enhetligt ledd helhet. Avsikten är att högskolornas styrelser vid beredningen av de strategiska riktlinjerna för högskolorna inbördes ska avtala om gemensamma riktlinjer och

mål på koncernnivå. Företrädare för den högsta ledningen för bägge högskolor ska tillsammans bilda en ledningsgrupp som har i uppgift bl.a. att bereda gemensamma strategiska riktlinjer för koncernen som styrelserna sedan beslutar om. En förenlig beredning av operativa ärenden säkerställs i bägge högskolor genom att företrädare för den andra högskolan deltar i beredningsarbetet.

Yrkeshögskolan förblir en självständig juridisk person som har en i yrkeshögskolelagen föreskriven uppgift och profil som avviker från universitetets. Det föreslås inga ändringar i yrkeshögskolans ställning eller i bestämmelserna om dess förvaltning. Allt beslutsfattande som gäller yrkeshögskolan ska även i fortsättningen ske i yrkeshögskolan. Yrkeshögskolornas egendom är även i fortsättningen skyddad och beslutanderätt kan inte överföras från rektor eller styrelse till ägarna. Universitetens och yrkeshögskolornas finansieringssystem ska fortfarande vara separata.

Den högskolehelhet som består av det nya universitetet och yrkeshögskolan ska enligt vad som föreslås profilera sig som en utvecklare av välfärdssamhället och i helheten ligger fokus på forskning och utbildning inom hälsa, teknik och samhälle. Verksamheten ska utgå från de studerande. De studievägar som de studerande själva väljer bildar tvärvetenskapliga och branschövergripande universitets- och yrkeshögskoleexamina som bättre än för närvarande svarar mot behoven i det föränderliga arbetslivet. Tammerfors stad kan erbjuda en ny forsknings- och inlärningsmiljö för de studerande och högskolornas personal. Den helhet som består av Tammerfors nya universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors ger de studerande möjlighet till mer flexibla studievägar och ett bredare utbud av studier än för närvarande. De studerande får bättre möjligheter att förflytta sig från den ena högskolesektorn till den andra.

Undervisningssamarbete

Förslaget om att utvidga möjligheterna till utbildningssamarbete mellan högskolor gäller alla universitet och yrkeshögskolor i Finland. En högskola ska för att fullgöra sitt utbildningsansvar inte längre själv behöva ge all undervisning som ingår i examina som obligatorisk, utan får anskaffa undervisning som ersätter den egna undervisningen från ett annat finländskt universitet eller en annan finländsk yrkeshögskola. Högskolan ska dock själv ge största delen av den undervisning som omfattas av dess utbildningsansvar. Ett villkor för att en högskola ska få avstå från egen undervisning är att den högskola som ger undervisningen ordnar den också för sina egna studerande. Den högskola som anskaffar undervisningen är fortsatt ansvarig för innehållet i och kvaliteten på den undervisning som ingår i högskolans examina. En studerande som deltar i undervisning som ordnas i en annan högskola har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola där undervisningen genomförs. När det gäller denna undervisning lyder de studerande under den högskolas förvaltning och disciplin som ger undervisningen. Förslaget gör det möjligt för högskolorna att bedriva undervisningssamarbete på nationell, men också på regional nivå.

Lagförslaget påverkar inte universitetens och yrkeshögskolornas lagstadgade uppgifter. Finlands högskoleväsende kommer också i fortsättningen att bestå av universitet och yrkeshögskolor med egna uppgifter och profiler som kompletterar varandra. Det föreslås heller inga ändringar i universitetens och yrkeshögskolornas examenssystem eller i målen för examina.

Överföring av utbildning

I universitetslagen och yrkeshögskolelagen föreslås en bestämmelse om samarbete i anslutning till nedläggning av utbildning, och den ska gälla samtliga universitet och yrkeshögskolor. Ett universitet eller en yrkeshögskola kan, när dess utbildning läggs ned, avtala med ett annat universitet eller en annan yrkeshögskola om att överflytta studerande att avlägga samma exa-

men vid det universitetet eller den yrkeshögskolan. De studerande ska dock ha rätt att fortsätta studera för sin examen vid sin egen högskola i tre års tid från det att utbildningen lagts ned. Övergångstidens längd rätt begränsas av längden på den studerandes personliga studierätt. I beräkningen av studierätten för de studerande som överflyttas ska man beakta längden på mål-examen samt närvaro och frånvaro som redan använts för studier vid den studerandes egen högskola.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

Det föreslås att till 24 § i yrkeshögskolelagen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket var och en ska ha rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt. Bestämmelserna om yrkeshögskolornas förvaltningspråk ska ändras så att de till denna del motsvarar de bestämmelser som gäller för universitetet. Samtidigt klargörs och stärks de studerandes rättigheter i fråga om förvaltningspråk på det sätt som förutsätts i grundlagen.

5 Propositionens konsekvenser

5.1 Ekonomiska konsekvenser

Tammerfors3

Stiftarna av Tammerfors högskolestiftelse har investerat sammanlagt ca 2 miljoner euro i det grundkapital som förutsätts enligt stiftelselagen (stiftandet av Tammerfors högskolestiftelse beskrivs ovan i avsnitt 1.3). Statens andel av beloppet är 50 000 euro. Summan har reserverats i den tredje tilläggsbudgeten för 2016. Stiftare är utöver staten och Tammerfors stad (kapitalinsats på 50 000 euro) privata stiftelser och föreningar. Tammerfors stad har också förbundit sig till att överlåta de aktier den äger i bolaget Tampereen ammattikorkeakoulu Oy till det nya universitetet. Bokföringsvärdet för dessa aktier är ca 20,8 miljoner euro i Tammerfors stads balansräkning. Tammerfors stads i koncernbalansräkningen upptagna andel av yrkeshögskolans eget kapital är 45,6 miljoner euro (69 mn € * 87 %) och av egendomens marknadsvärde ca 55 miljoner euro (PWC uppskattar bolagets substansvärde till 63 miljoner euro och Catella Property Oy uppskattar värdet av bolagets fastighetsegendom till 63 miljoner euro). Bytesvärdet av bolagets aktier påverkas dock i avgörande grad, nedsättande, av den begränsning av utdelning av medel och det förbud mot ekonomisk vinning för ägarna som avses i 5 § i yrkeshögskolelagen. Stiftarna har dessutom ställt som mål att samla in ett tilläggskapital på 50 miljoner euro till det universitet som ska grundas.

Undervisnings- och kulturministeriet stöder skapandet av en ny högskolehelhet genom en strategisk finansiering som ingår i universitetens och yrkeshögskolornas basfinansiering. Under avtalsperioden 2017—2020 är totalbeloppet av den strategiska finansieringen till de samgående universitetet sammanlagt ca 77 miljoner euro och till yrkeshögskolan drygt 12 miljoner euro. Av denna finansiering till genomförandet av Tammerfors3-projektet hänförs sig 16 miljoner euro till universitetet och 6 miljoner euro till yrkeshögskolan. År 2016 stödde ministeriet beredningen av högskolehelheten med sammanlagt 2,5 miljoner euro. Dessutom är det möjligt att de samgående universitetet eller det nya universitetet under avtalsperioden 2017—2020 dessutom får tilläggsfinansiering i anslutning till bildandet av Tammerfors3-helheten av den andel strategisk finansiering på 80 miljoner euro som inte har fördelats mellan universitetet. För yrkeshögskolornas del är det belopp som ännu inte har fördelats ca 20 miljoner euro. För den strategiska finansieringen till universitetet har det för 2017 sammanlagt reserverats ca 189 miljoner euro och till yrkeshögskolorna ca 39 miljoner euro. Denna proposition påverkar inte beloppet av denna strategiska finansiering till alla universitet och yrkeshögskolor eller statens totala utgifter. Däremot har propositionen konsekvenser för hur stödet fördelas mellan

högskolorna. Om projektet inte genomförs som planerat, ska den finansiering som det beslutats om för Tammerfors3-helheten 2017—2020 (universiteten 16 miljoner euro och yrkeshögskolan 6 miljoner euro) utvärderas på nytt så att åtminstone en del av summan omfördelas mellan högskolorna på jämlika grunder.

Propositionen har inga direkta konsekvenser för beloppet eller fördelningen av universitetens basfinansiering som beviljas på kalkylerade grunder. Tammerfors nya universitet och den yrkeshögskola som finns i anslutning till den kan dock genom resultatatrik verksamhet i framtiden få en allt större del av denna finansiering. Grund för den kalkylerade finansieringen är bl.a. hur studierna framskrider, antalet examina, forskningens kvalitet, internationaliteten, sysselsättningen och responsen från de studerande. Att universiteten går samman och samarbetar allt närmare med yrkeshögskolan ger Tammerfors3-helheten möjligheter till en allt mer resultatatrik verksamhet. Universitetens basfinansiering som beviljas på kalkylerade grunder är 2017 sammanlagt 1 575 miljoner euro. Tammerfors universitets och Tammerfors tekniska universitets sammanräknade andel av detta belopp är 11,7 procent alltså 184,1 miljoner euro. Sådana förändringar i finansieringsandelen som beror på förändringar i resultatet kan på kort sikt vara ett par miljoner euro per år, vilket är mindre än en procentenhet av den kalkylerade finansieringen till universiteten. På lång sikt kan förändringarna vara större.

När högskolekoncernen skapas uppstår investeringskostnader för gemensamma datasystem för utbildning och forskning samt för ekonomi-, personal- och fastighetsförvaltning. Kostnaderna hänför sig till de första verksamhetsåren. Dessa uppgår enligt högskolornas bedömning till omkring 14 miljoner euro. Med dessa investeringar kan man nå en bättre servicenivå än för närvarande. På lång sikt väntas dessa investeringar och Tammerfors3-helheten överlag dessutom ge upphov till avsevärda synergieffekter när universitetet och yrkeshögskolan utvecklar gemensamma stödtjänster för undervisning och lärande. Exempel på sådana är biblioteks- och studerandetjänster samt nya slags undervisnings- och inlärningsmiljöer. I undervisningen nås besparingar genom att överlappningar gallras bort. De besparingar och resursfördelar som fås av dessa åtgärder ska användas till att främja bägge högskolornas undervisning, forskning och innovationsverksamhet samt till eventuella nya strategiska användningsändamål. När det gäller förvaltningen och stödtjänsterna beräknas högskolornas kostnader minska med ca 20 procent efter övergångsperioden. Då man samtidigt beaktar delvis stigande kostnader, ytterligare anslag till de tjänster som genast behövs för den växande kärnverksamheten och de besparingar som nås genom rationalisering av de lösningar som gäller lokalerna, kan till högskolekoncernens utbildning och forskning enligt högskolornas bedömning riktas en årlig tilläggsresurs på sammanlagt cirka tio miljoner euro utan att man gör avkall på förvaltnings- och stödtjänsternas kvalitet och tillgänglighet. En del av de kostnadsfördelar som uppkommer av tjänsteproduktionen kan också riktas till de stödtjänster som allra klarast stöder kärnverksamheten, såsom till ansökan om forskningsfinansiering, stöd till rörlighet, strategisk personalplanering och kommersialisering. Om de besparingar som nås genom en sammanslagning av funktionerna är fem procentenheter av högskolornas totala kostnader (totalt ca 400 miljoner euro) motsvarar det funktionellt sett ett tilläggsanslag på ca 20 miljoner euro per år.

Det nya universitetets enhetsstorlek dubblas jämfört med de samgående universitetet. Detta ger universitetet en starkare ekonomi än de nuvarande universitetet har och möjliggör en verksamhetsplanering som är mer långsiktig än tidigare och som beaktar ekonomiska synpunkter. En samgång av universitetet möjliggör också en mer strategisk och resultatatrik fördelning av resurser. Det nya universitetets möjligheter att delta i och leda stora forsknings- och utbildningsprojekt förbättras. Samtidigt ökar dess möjligheter att skaffa internationell konkurrensbaserad forskningsfinansiering.

De aktier i Finlands Universitetsfastigheter Ab som staten i samband med universitetsreformen överlät för upptagning i universitetens grundkapital, grundkapitalet i TTY-stiftelsen och

den medfinansiering som beviljats på basis av universitetens medelsanskaffning omfattas oavsett universitetens samgång av den återbetalningsskyldighet som är förbunden med att ett universitets verksamhet läggs ned. Dessa poster beskrivs närmare i avsnitt 1.7 och 1.8 som handlar om nuläget. Denna egendom föreslås tillsammans med den därtill hörande återbetalningsskyldigheten bli överförd till Tammerfors nya universitet när den föreslagna ändringen av universitetslagen träder i kraft.

Att aktiemajoriteten i yrkeshögskolan i Tammerfors övergår från kommunal ägo till det nya universitetets ägo påverkar Tammerfors stads ekonomi- och verksamhetsplanering på koncernnivå samt koncernbokslutet och koncernbalansräkningen. Yrkeshögskolans värde uppgår i dagsläget i Tammerfors stads balansräkning till 21 miljoner euro. Att yrkeshögskolan stryks ur stadens balansräkning har dock inga betydande effekter i praktiken för Tammerfors stads ekonomi, eftersom yrkeshögskolans egendom ägs separat enligt yrkeshögskolelagen.

När det gäller yrkeshögskolan i Tammerfors har övergången av ägandet direkta konsekvenser för bolagets finansieringsarrangemang och ordnandet av ekonomiförvaltningens tjänster. Dessa faktorer är beroende av yrkeshögskolans ställning som dotterbolag till Tammerfors stad (ägarandelen 86 %). I framtiden ska yrkeshögskolan själv ordna de ekonomiförvaltningstjänster och den förvaltning av investeringstillgångar som för närvarande producerats av Tammerfors stad. Ordnandet av ekonomiförvaltningstjänsterna ger upphov till en årlig tilläggskostnad på ca 100 000 euro, men samtidigt kan ekonomiförvaltningens servicenivå utvecklas till att bättre motsvara högskoleverksamhetens särdrag och ledningsbehov. Förvaltningen av investeringstillgångarna kan ordnas i koncernen utan tilläggskostnader. Samtidigt kan investerings- tillgångarnas avkastning växa.

Avsikten är att yrkeshögskolan och Tammerfors nya universitet i framtiden ska bedriva ett omfattande samarbete när det gäller ordnandet av tjänster. Den ekonomiska nyttan av samarbetet ska fördelas rättvist mellan bägge högskolor. Samarbetet får inte betyda att den ena högskolan i praktiken finansierar produktionen av tjänster i den andra högskolan. Prissättningen bör således vara transparent och grunda sig på ett verifierbart självkostnadspris.

Riksdagen godkände en lag om ändring av 3 § i lagen om Keva (66/2016) och den trädde i kraft den 26 maj 2017. Genom den lagen togs i lagen om Keva in en bestämmelse om att yrkeshögskoleaktiebolag som för närvarande är medlemssamfund i Keva har rätt att kvarstå som medlemssamfund i Keva till utgången av 2025 oberoende av förändringar i deras ägarförhållanden. Ändringen innebär att varje yrkeshögskola som annars hade förlorat sin behörighet som medlemssamfund i Keva slipper kostnader i storleksklassen 1—5 miljoner euro för s.k. tilläggs pensioner. För yrkeshögskolan i Tammerfors är denna besparing ca 3,5—4 miljoner euro. Den nya bestämmelsen säkerställer också att de medlemmar av personalen som för närvarande är berättigade till tilläggs pension har kvar sina pensionsförmåner på samma nivå i samband med förändringar i ägandet.

Den nya högskolehelheten beräknas medföra positiva ekonomiska effekter såväl regionalt som nationellt till följd av att sysselsättningen och konkurrenskraften utvecklas. Den nya högskolehelheten ökar regionens livs- och attraktionskraft. Företag söker sig till regionen eftersom det finns tillgång till tillräckligt med välutbildad arbetskraft och miljön för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten är gynnsam. Tammerfors³ stöder detta mål genom att i samma helhet förena hela forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhetens kedja från vetenskaplig forskning till tillämpning, till utvecklingsservice och till främjande av kommersialisering av innovationer. Målet är att vidareutveckla företagarkulturen. Den nya högskolekoncernen ger upphov till ett kompetenskluster inom samhälle, hälsa och teknik och på kontaktytorna till dessa. Den nya högskolehelheten öppnar också upp för vidareutveckling av en kampusstruktur som stöder innovations- och företagsverksamhet.

Undervisningssamarbete

När en högskola anskaffar undervisning från en annan högskola minskar behovet av undervisningsresurser för detta undervisningsarbete, vilket innebär minskat arbete inom den högskola som anskaffar undervisning. När arbetet minskar i den ena högskolan ökar arbetet samtidigt i den högskola som ger undervisningen. Eftersom arbetsfördelningen ändå bidrar till att effektivisera verksamheten behövs det mindre undervisningsresurser än i nuläget för att tillhandahålla undervisning på nuvarande nivå. Denna effektivisering av verksamheten gynnar bägge högskolor som ingår i arrangemanget: den högskola som anskaffar undervisning kan rikta de undervisningsresurser som frigörs i enlighet med sina starka sidor till annan undervisning, forskning eller innovationsverksamhet, medan den högskola som ger undervisning får ett arvode för de tjänster den tillhandahåller en annan högskola. På detta sätt kan de resurser som eventuellt underutnyttjas också komma till användning.

Den ekonomiska nyttan av utvidgandet av möjligheterna till undervisningssamarbete mellan högskolorna och som gäller alla universitet och yrkeshögskolor beror på i hur stor omfattning möjligheten att anskaffa undervisning från en annan högskola utnyttjas. Utgångspunkten är att producera undervisningstjänster genom en arbetsfördelning som grundar sig på kunnande och därigenom producera tjänster som är bättre än för närvarande när det kommer till förhållandet mellan pris och kvalitet.

Möjligheten till sådant undervisningssamarbete och sådan anskaffning av undervisning från en annan högskola som leder till rätt att avstå från egen undervisning minskar inte statens finansiering till högskolorna. I den beräkning av finansieringen som följer av finansieringsmodellerna för högskolorna räknas de prestationer som åstadkoms i samarbete (examina och antalet studerande som avlagt 55 studiepoäng samt poängsumman för svaren i enkäten för studeranderespons) till godo för den högskola som beviljar examen. I finansieringsmodellerna för universiteten och yrkeshögskolorna ingår dessutom ett finansieringskriterium som uppmuntrar till undervisningssamarbete mellan högskolor och som belönar högskolorna för antalet studiepoäng som avlagts på basis av samarbetsavtal (undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningskriterierna för universitetens basfinansiering, 331/2016, 1 § 1 mom. 4 punkten och undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningskriterierna för yrkeshögskolornas basfinansiering, 814/2016, 1 § 1 mom. 3 punkten).

Universitetens kostnader för undervisning i utbildning som leder till examen (exklusive vetenskapliga och konstnärliga påbyggnadsexamina) uppgick 2015 till totalt ca 758 miljoner euro. Yrkeshögskolornas motsvarande kostnader uppgick till ca 390 miljoner euro. Om yrkeshögskolorna anskaffade utbildning som leder till examen från andra högskolor i fråga om ca 10 procent av undervisningen, skulle det innebära att ca 39 miljoner euro av undervisningskostnaderna omfördelas mellan och inom högskolorna. För universitetens del vore motsvarande summa ca 76 miljoner euro. Dessa tal kan anses vara de maximala ekonomiska konsekvenserna av denna proposition för högskolorna åtminstone på kort sikt. På lång sikt kan högskolornas verksamhetssätt bli ännu mer samarbetsinriktat. Att utveckla undervisningsförvaltningens informationssystem till den nivå som ett undervisningssamarbete kräver föranleder kostnader som högskolorna lär beakta när de beslutar om samarbete.

Sådan anskaffning av undervisning som avses i denna proposition från en annan högskola har inga skattepåföljder. Det är inte fråga om sådan näringsverksamhet som är skattepliktig i universitetens och yrkeshögskolornas inkomstbeskattning. Det är inte heller fråga om skattepliktig affärsverksamhet enligt mervärdesskattelagen, eftersom verksamheten omfattas av det undantag gällande utbildning som anges i 39 och 40 § i mervärdesskattelagen.

I 16 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) föreskrivs det om upphandling mellan upphandlande enheter genom vilken de upphandlande enheterna i samarbete och för att uppnå gemensamma mål genomför sådana offentliga tjänster i det allmännas intresse som de ansvarar för. Enligt bestämmelsen ska lagen i fråga inte tillämpas på i denna proposition avsedd anskaffning av undervisning från en annan högskola. Anskaffning av undervisning från en annan högskola kan således göras utan konkurrensutsättning enligt upphandlingslagen.

Överföring av utbildning

Den bestämmelse som gäller samarbete i anslutning till att utbildningsansvaret upphör begränsar den övergångsperiod som hänför sig till att utbildningsansvaret upphör och minskar således de kostnader som högskolorna föranleds av övergångsperioden. Redan för närvarande kan högskolor avtala om att vid en situation där en utbildning läggs ned ska en annan högskola överta de studerande vars utbildning läggs ned. De studerande är emellertid inte skyldiga att flytta över till en annan högskola. Av detta följer att också den högskola som avstår från utbildning är tvungen att fortsätta med undervisningen under en obestämd tid. Sådana övergångsperioder kan i praktiken dra ut t.o.m. till tio år och i princip även längre. I fortsättningen kan en högskola också direkt anskaffa denna undervisning från en annan högskola med stöd av det förslag om undervisningssamarbete som läggs fram i denna proposition.

Att ordna undervisningen parallellt i två högskolor trots att ett beslut om att utbildningen ska läggas ned har fattats föranleder kostnader. Kostnader kan uppstå både för den högskola där utbildningen läggs ned och för den högskola som tar emot de studerande. När en utbildning läggs ned har högskolorna vanligen som mål att överflytta personalen och de studerande till en annan högskola så snart som möjligt. När en avsevärd del av de studerande överflyttas till en annan högskola blir undervisningen av de studerande som stannar kvar dyrare än annan undervisning till följd av små grupper och de specialarrangemang som undervisningen kräver. Kostnaderna hänför sig främst till utrymmen, personal och eventuellt till personalens resekostnader när de ger undervisning både vid den överlåtande högskolan och vid den mottagande högskolan.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

Kompletteringen av bestämmelsen om yrkeshögskolornas förvaltningspråk så att var och en har rätt att i egen sak använda sitt eget språk, finska eller svenska, har inga betydande ekonomiska konsekvenser. Yrkeshögskolornas personal är högutbildad. För närvarande ges i alla yrkeshögskolor undervisning också i det andra inhemska språket. Yrkeshögskolorna har således oberoende av var de finns i princip förmåga att sköta kontakter på svenska och att ge expeditioner på svenska. Antalet elever som studerar på något annat språk än sitt modersmål är inte heller stort i högskolorna. Således kan högskolorna tillgodose denna rättighet i huvudsak genom nuvarande personalresurser. Propositionen har således inte heller några betydande konsekvenser för företagen. I vissa fall kan bestämmelsen dock leda till att handlingar behöver översättas vid ett företag som producerar översättningstjänster.

5.2 Samhälleliga konsekvenser

Tammerfors3

Det nya tvärvetenskapliga universitetet och den yrkeshögskola det äger bildar tillsammans en helt ny sammanslutning i det finländska högskolesystemet. Högskolehelheten blir även internationellt sett ett tillräckligt stort, intressant och konkurrenskraftigt kompetenskluster som kan erbjuda ett brett kunnande när det gäller lösandet av komplicerade problem. Universitetet och

yrkeshögskolan kan bättre än för närvarande genom tvärvetenskaplig forskning svara mot mänsklighetens stora utmaningar och öka förståelsen av teknisk-ekonomiska fenomen, vilket bidrar till att förbättra högskolornas genomslagskraft.

Förenandet av det kunnande som det nya universitetet och den högskolehelhet som består av universitetet och yrkeshögskolan har ger allt bättre möjligheter att reagera på utmaningarna i det föränderliga samhället. Avsikten är att högskolehelheten ska ge upphov till kompetenskluster på gränsytor till utbildnings- och vetenskapsområdena. Gemensamma kompetenskluster för högskolor och andra aktörer uppstår utifrån de nuvarande starka sidorna särskilt på områden som stöder en hållbar samhällsutveckling. Dessa områden är hälsa och välbefinnande, social jämställdhet, miljö- och samhällsplanering, digital kommunikation, framtida lärande samt en smart industri och robotteknik som stöder dessa. Då forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten förenas i ett och samma högskolesamfund ökar möjligheterna till samarbete mellan högskolorna samt näringslivet och den offentliga sektorn och till främjande av innovationer. Detta bedöms också skapa ny företagsverksamhet, särskilt i Tammerfors- och Birkalandsregionen.

Inom social- och hälsoområdet ger sammanslagningen av verksamheterna vid universitetet och yrkeshögskolan i Tammerfors ett betydande stöd till reformen av utbildnings- och service-systemen på området. De yrkesövergripande inlärnings- och utvecklingsmiljöer som högskolorna i Tammerfors kan erbjuda förbättrar utbildningens och forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhetens kopplingar till arbetslivet. Staden erbjuder högskolesamfundet en miljö där forskare och studerande kan lösa problem i deras rätta kontext.

Den strategiskt ledda helhet som högskolorna tillsammans bildar gör det lättare att skapa nya strategiska partnerskap samt nationella och internationella nätverk, vilket bidrar till att öka den nya högskoleenhetens betydelse. Den strategiska ledningen ska grunda sig på nära samarbete och inbördes avtal mellan högskolorna. De gemensamma strategiska riktlinjerna ska styra högskolornas strategiska arbete och uppställningen av högskolespecifika mål.

Att Tammerfors nya universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors har en gemensam utbildningsplanering och samarbetar kring undervisningsplaneringen ger de studerande ett större studieutbud och mer flexibla studievägar än för närvarande, vilket inverkar positivt på utbildningens motsvarighet till arbetslivet och övergången till arbetslivet. Det nya universitetets och yrkeshögskolan i Tammerfors samarbete kring undervisningsplaneringen ska omfatta hela utbildningshelheten från utbildning som leder till examen till specialiseringsutbildning, studier inom den öppna högskoleundervisningen, fortbildning och uppdragsutbildning, vilket stöder ett livslångt lärande.

En sammanslagning av högskolornas stödtjänster främjar en utveckling av tjänsternas kvalitet och verksamhetens effektivitet så att de resurser som frigörs kan användas till att främja undervisning, forskning och innovationsverksamhet.

Hurdan genomslagskraft den högskolehelhet som bildas av Tammerfors nya universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors får beror på hur den utnyttjar de möjligheter som dess nya enhetliga status ger. Till exempel på vilket sätt universitetet går vidare med att profilera sig och utveckla sina starka sidor i enlighet med sin strategi, hurdan universitetets inkomst- och kostnadsstruktur blir, hur dess administration och ledning organiseras, hur de grundläggande uppgifterna organiseras och vilka interna incitament som skapas för verksamhetens utveckling. Att fusionera universitetet och att genom ägarintresse föga yrkeshögskolan till samma högskolekoncern öppnar i vilket fall som helst upp för avsevärda reformer i högskolornas verksamhetssätt inom undervisningen, forskningen, utvecklingen och innovationsverksamheten samt stödtjänsterna.

En likriktning av innehållet i yrkeshögskole- och universitetsexamina, vilket minskar examinas överensstämmelse med arbetslivet och de studerandes valfrihet, är ett hot som är förenat med förslaget. Med tanke på utbildningens innehåll och längd vore det problematiskt om yrkeshögskolan blir den primära vägen till magisterstudier. Problematiskt vore det också om yrkeshögskolornas praktiska inriktning och starka kopplingar till arbetslivet går förlorade. Universitetsundervisningen bör för sin del bevara sin vetenskapliga särprägel. Med tanke på att universitetet i framtiden är yrkeshögskolans huvudägare är det viktigt att yrkeshögskolan och dess uppgifter och mål beaktas i tillräcklig mån i högskolesamfundets strategiska beslutsfattande. För att projektet ska vara framgångsrikt förutsätter det att de aktörer som går samman är tillräckligt fördomsfria och hyser respekt för varandra.

Undervisningssamarbete

En av de viktigaste konsekvenserna av propositionen bedöms vara att det skapas en allmän samarbetskultur som möjliggör användning av det existerande kunnandet och de tillgängliga resurserna på ett omfattande sätt till nytta för den finländska utbildningen och det finländska samhället. Möjligheterna till ett bredare undervisningssamarbete bedöms förbättra både undervisningens kvalitet och resurshushållningen. Genom samarbete kan man frigöra resurser till de funktioner som motsvarar högskolans strategi. Samtidigt ökar arbetsfördelningen mellan högskolorna, vilket möjliggör dels en starkare specialisering än för närvarande, dels bildandet av kompetenskluster. Undervisningen kan anskaffas där sakkunskapen är som störst. I och med att det överlappande undervisningsutbudet minskar frigörs högskolornas resurser för annan undervisning och verksamhet.

Förslaget tillåter både den nuvarande verksamhetsmodellen, ett större undervisningssamarbete än i nuläget och att undervisningen anskaffas från en annan högskola. Varje högskola fattar beslut om saken utifrån högskolans mål och förhållanden. Lagen tillåter att det bildas större kompetenskluster, vilket underlättar ordnandet och utvecklingen av undervisningen. Med större enheter kan man också minska administrationen i anslutning till undervisningen. Starkare kompetenskluster är också lockande internationellt sett och högskolorna i kompetensklustren är attraktiva som arbetsgivare. Särskilt mycket gynnar propositionen dels mindre högskoleorter, dels små kunskapsområden. På mindre högskoleorter är delandet av kunskap mellan universitet och yrkeshögskolor mer framträdande. Förslaget möjliggör bildandet av kompetenskluster och en effektiv resursanvändning. De resurser som frigörs genom en effektivare verksamhet kan i enlighet med högskolans beslut antingen användas till förbättring av undervisningen eller överföras till universitetets övriga verksamhet. Propositionen möjliggör också riksomfattande undervisningssamarbete. Den främjar utnyttjandet av bästa möjliga forskning och undervisningskunnande i undervisningen nationellt. Detta kan gynna alla undervisningssektorer, men kanske särskilt de små läroämnena, i fråga om vilka det inte är möjligt eller ändamålsenligt att vid en högskola upprätthålla specialkompetens inom hela området.

Förslaget främjar utöver sitt egentliga innehåll ett verksamhetssätt som baserar sig på kunskapsdelning och samarbete i högskolorna. Orsaken är att många hinder för samarbete som noterats i högskolorna hänför sig till rättigheter som i nuläget upplevs som otydliga och till att högskolesektorerna av hävd har varit separata. Propositionen förtydligar lagstiftarens vilja att sporra till samarbete. Förslaget ökar kontakterna mellan personal och studerande vid olika högskolor och högskolesektorer. Detta har positiva effekter inte bara på undervisningen utan också på högskolornas övriga funktioner, såsom på forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten och för de studerandes del på arbetslivet efter studierna. Yrkeshögskolorna har rikligt med sådant företagssamarbete som också universitetet och forskningen kan ha en roll i. Dessa tendenser ökar genomslagskraften av högskolornas verksamhet.

Förslaget om undervisningssamarbete har inga direkta konsekvenser för företagen eftersom möjligheten till samarbete endast gäller högskolor. Indirekt kan propositionen ha positiva effekter också för företag eftersom högskolesystemet ger upphov till allt bättre resultat av lärandet.

Ett hot med förslaget är att det närmar innehållet i yrkeshögskole- och universitetsexamina till varandra på ett sätt som minskar utbildningens mångfald och relevans för arbetslivet. Bevarandet av högskolesektorernas skillnader i profil kan kräva extra uppmärksamhet och arbete. Att säkerställa utbildningens kvalitet när undervisningen anskaffas från en annan högskola är svårare än när undervisningen i fråga om hela examen ges inom en enda högskola. Ett hot är också att undervisningen anskaffas där den är som förmånligast. Risken för att dessa hot ska förverkligas kan dock minimeras av högskolornas interna beslutsmekanismer, i vilka personalen och de studerande har en viktig roll. Högskolorna drivs inte heller för att skapa vinst, utan för att skapa högklassig undervisning, forskning och innovationsverksamhet, till vilka de använder all sin finansiering. Högskolorna har inget annat mål än att betjäna det omgivande samhället på bästa möjliga sätt. Således är det sannolikt att de beslut de fattar i frågor som gäller undervisningssamarbete tjänar samhällets behov och en utveckling av undervisningens kvalitet. Propositionen ingriper inte heller i yrkeshögskolornas olika uppgifter och i de innehållsmässiga krav som ställs på de examina som anges på författningsnivå, som förblir olika i yrkeshögskolor och universitet.

Överföring av utbildning

Den bestämmelse som gäller samarbete i anslutning till att utbildningsansvaret upphör klagör det rådande rättsläget, stöder åtgärder i anslutning till universitetens och yrkeshögskolornas strukturella utveckling och garanterar en skälig övergångsperiod för såväl studerande som högskolor. Utan bestämmelsen kan högskolorna inte göra sådana bortval som behövs med tanke på deras profilering och arbetsfördelning. Då riktas högskolornas resurser även i fortsättningen till onödigt många håll och det skapas inga välbehövliga kompetenskluster. Detta har negativa konsekvenser för det finska näringslivet och för medborgarnas psykiska och ekonomiska välbefinnande.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

Kompletteringen av bestämmelsen om yrkeshögskolornas förvaltningspråk har inte heller några betydande samhälleliga konsekvenser. Indirekt påverkar den jämlikheten och samhällsfreden i och med att skyddet för individens grundlagsenliga rättigheter stärks. Vid de finskspråkiga yrkeshögskolorna studerar för närvarande sammanlagt 1 166 finska medborgare som har svenska som modersmål, medan det vid de svenskspråkiga yrkeshögskolorna studerar sammanlagt 867 som har finska som modersmål. Reformen har direkta konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande rättigheterna för dessa närmare 2 000 personer.

5.3 Konsekvenser för personalen

Tammerfors3

Personalen vid Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet ska i sin helhet överföras till det nya stiftelseuniversitetet. Eftersom personalen överförs i enlighet med bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen, har sammanslagningen inga konsekvenser för personalens ställning eller förmåner. När högskolorna går samman bevaras personalens rättigheter och förmåner sådana dessa rättigheter och förmåner skulle ha varit utan en sammanslagning. Personalen vid yrkeshögskolan i Tammerfors förblir i tjänst hos yrkeshögskolan i Tammerfors när högskoleenheten bildas.

Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors har under de senaste åren gjort strukturella reformer och reformer av servicestrukturen i syfte att rikta personalresurser särskilt till undervisningen och forskningen. Kompetensområdena för de nuvarande universitetens och yrkeshögskolans undervisnings- och forskningspersonal kompletterar till största delen varandra. Då administrativa överlappningar undanröjs, universitetet omorganiseras och nya undervisningsarrangemang införs leder det, förutom de ändringar som redan genomförts, till avsevärda ändringar i personalens befattningsbeskrivningar. Under de närmaste åren pensioneras många i undervisnings- och forskningspersonalen vid universitetet och yrkeshögskolan i Tammerfors. Detta gör det lättare att omfördela personalresurser utan uppsägningar. Nettot av de personalminskningar som följer av pensioneringar kan enligt högskolornas uppskattning vara högst fem procent inom förvaltnings- och stödtjänsterna under de första åren. Det kan dock finnas ett behov av att göra även andra personalminskningar. Lagstiftningen förutsätter att ändringarna planeras och genomförs i nära samarbete med personalen.

Att universitetet går samman och samarbetar intensivt med yrkeshögskolan leder till nya funktionella initiativ och utvecklingstrender. För personalen innebär denna utveckling inlärnings- och karriärmöjligheter. Beredningen av den nya högskolehelheten kräver dessutom till en början extra personalresurser för att säkerställa att kärnverksamheten fortlöper ostörd och för att stödja en effektiv verksamhet vid den nya högskolan.

Sättet på vilket de tjänster som är gemensamma för Tammerfors nya universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors ska ordnas ska högskolorna komma överens om genom inbördes avtal. I ordnandet ska man ta fasta på olika servicebehov, servicekunskaper, hur högskolornas interna ledning genomförs samt strävan efter högklassiga och kompatibla tjänster. För en del av personalen betyder det att arbetsuppgifterna förändras. För andra kan det innebära att arbetsgivaren blir en annan högskola eller ett servicebolag som hör till högskolehelheten även om arbetsuppgifterna förblir likartade. Även personalminskningar är möjliga.

Propositionen har eventuella effekter på det arbetskollektivavtal som tillämpas på yrkeshögskolans personal. Effekten beror på vilken arbetsgivarorganisation yrkeshögskolan väljer att organisera sig under i framtiden. För närvarande är yrkeshögskolan i Tammerfors medlem av Avaintyönantajat AVAINTA ry och på dess personal tillämpas arbetskollektivavtalet för Avainta. Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet är däremot medlemmar av Bildningsarbetsgivarna rf som har förhandlat fram ett arbetskollektivavtal för den privata undervisningssektorn som gäller yrkeshögskolor. På universitetens personal tillämpas i vilket fall som helst det allmänna arbetskollektivavtalet som Bildningsarbetsgivarna förhandlat fram för universitetet.

Förslaget har inga konsekvenser för personalens pensionsskydd.

Undervisningssamarbete

Vilka konsekvenser den utvidgning av möjligheterna till undervisningssamarbete mellan högskolorna som gäller alla universitet och yrkeshögskolor får för personalen beror på vilka åtgärder universitetet och yrkeshögskolorna vidtar. Det är sannolikt att undervisning kommer att anskaffas från bägge hållen mellan högskolesektorerna beroende på högskolornas kunskande, tyngdpunkter och samarbetsstrukturer. Det beslutsfattande som gäller ordnande av undervisning påverkas av skillnader mellan högskolesektorernas arbetskollektivavtal. Skillnaderna gäller främst löner samt undervisningsskyldighetens omfattning och beräkning. Eftersom propositionen inte minskar anslagen till högskolornas undervisning, har den sannolikt inte heller några avsevärda konsekvenser för det totala antalet anställda. Det är ändå möjligt att personal flyttas mellan olika utbildningsområden och andra uppgifter inom högskolan.

Högskolorna kan besluta att utnyttja den vinning som erhållits till andra kostnader än personalkostnader, t.ex. till lokaler och forskningsinfrastruktur. På individnivå innebär propositionen allmänt förändringar i arbetsuppgifterna. Propositionen kan också leda till att anställningsförhållandet upphör och att anställningsförhållandet i vissa fall överflyttas till en annan högskola.

När undervisning anskaffas från en annan högskola kan det frigöra personalresurser vid den högskola som anskaffar undervisningen till andra uppgifter eller leda till att undervisningspersonalen minskas inom området och högskolan. I det sistnämnda fallet kan högskolan då till följd av den effektiva arbetsfördelningen utnyttja den finansiering som eventuellt frigörs i enlighet med sin strategi antingen till undervisning inom ett annat område eller till skötandet av högskolans övriga uppgifter (t.ex. forskning, utvecklings- och innovationsverksamhet, service). När det gäller den högskola som ger undervisningen ökar arbetsmängden och den tillgängliga mängden finansiering.

Högskolornas undervisnings- och forskningspersonalresurs uppgick 2016 till sammanlagt ca 17 000 årsverken (universiteten 12 000 och yrkeshögskolorna 5 000). Antalet lärare var större än så till följd av visstidsanställningar. Propositionens konsekvenser för personalen gäller sannolikt en mindre del av undervisnings- och forskningspersonalen än vad den andel som anskaffas från annat håll utgör av all undervisning. Detta beror på att mängden undervisning särskilt räknat i studiepoäng som de studerande avlägger varierar avsevärt bland undervisningspersonalen. En del av dem som statistikförs till undervisnings- och forskningspersonal undervisar över huvud taget inte. Den relativt sett största andelen av undervisningen ges av den grupp lärare som deltar i undervisningen i grundstudierna. Propositionens konsekvenser riktar sig mest sannolikt till just denna undervisning som ges i stora volymer och där målen för kunskandet är allmänna. Om propositionen alltså leder till att tio procent av högskolornas undervisning ges i samarbete med en annan högskola, kan det innebära ändringar i befattningsbeskrivningar för högst tio procent av högskolornas undervisnings- och forskningspersonal trots att det alltid finns två parter i en förändring. Som minst innebär förändringen att det bland dem som undervisas även finns studerande från andra högskolor, men också personalminskningar är möjliga.

Särskilt på mindre högskoleorter kan förslaget göra det lättare att rekrytera kunnig personal, när man kan erbjuda heltidsarbete hos en enda arbetsgivare. Konsekvenserna för personalen ska beaktas när det beslutas om anskaffning av undervisning. Behovet av undervisningspersonal kan på lång sikt påverkas inte bara av undervisningssamarbete utan också bl.a. av nätbase-rad undervisning och en ökad flerformsutbildning. Dessa ändringar påverkar personalens arbetsbeskrivningar och kan också öka behovet av personal.

Överföring av utbildning

Den bestämmelse som gäller samarbete i anslutning till att utbildningsansvaret upphör påverkar inte direkt högskolornas personal, men den har avsevärda indirekta konsekvenser för den. Om en högskola överför verksamheten (personal och studerande) inom ett enskilt utbildningsområde när dess utbildningsansvar för det området upphör till någon annan högskola och vilka övergångsarrangemang detta i så fall är förknippat med kan högskolorna avtala om sinsemellan precis som för närvarande. Personalöverföringar från en högskola till en annan som genomförs som en överlåtelse av rörelse är sannolika. Propositionen kan allmänt leda till ett behov av personalminskningar vid den högskola där en utbildning läggs ned, och samtidigt till nyrekrytering vid den högskola till vilken de studerande flyttas över. Vid den högskola som avstår från egen undervisning använder högskolan, i enlighet med sin strategi, sannolikt de resurser som härigenom frigörs till att utveckla ett annat utbildningsområde eller sina tjänster. Denna utveckling kan innefatta personalrekryteringar likaväl som investeringar i lokaler, ut-

rustning eller service. Eftersom propositionen inte minskar högskolornas disponibla medel kan den ur ett sysselsättningsperspektiv anses vara i det närmaste neutral.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

Propositionen har av de orsaker som anges ovan i avsnitten Ekonomiska konsekvenser och Samhälleliga konsekvenser inga märkbara konsekvenser för personalen.

5.4 Konsekvenser för de studerande

Tammerfors3

Studerandena vid Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet överförs som studerande till Tammerfors nya universitet. De studerande vid yrkeshögskolan i Tammerfors förblir studerande vid yrkeshögskolan. Det föreslås inga ändringar i universitetets och yrkeshögskolans examenssystem och de studerande söker även i fortsättningen in till antingen universitetet eller yrkeshögskolan. Den studerande har rätt att avlägga de studier som ingår i den gällande studierätten. Propositionen förbättrar kvaliteten på undervisningen, forskningen, utvecklingen och innovationsverksamheten och på stödtjänsterna för dessa i Tammerfors högskolehelhet.

Studiehelheter som genomförs som samarbete mellan universitet och yrkeshögskola erbjuds enligt förslaget inom områden där de examina högskolorna erbjuder innehåller likadana kunskapselement. Samarbetet ökar de resurser som kan användas för planering och utveckling av undervisningen och förbättrar således dess kvalitet. Tack vare gemensamma studieperioder kan undervisningen effektiviseras. Då kan undervisningspersonalens resurser i stället användas t.ex. till annan undervisning eller till handledning av studerande. Undervisningen kan också ges av den personal som är bäst på den pedagogiskt eller innehållsligt sett. Att förena kunskandet förbättrar personalens möjligheter att utvecklas i sitt arbete, vilket gagnar de studerande.

Den helhet som består av Tammerfors nya universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors erbjuder de studerande ännu fler möjligheter att välja individuella studievägar i enlighet med sina behov och intressen. Studier vid en annan högskola kan genomföras med stöd av en separat studierätt. Utbildning som högskolorna planerat gemensamt kan utvidga den studerandes valmöjligheter och förkorta den totala studietiden. Avsikten är att undervisningen och utbildningen planeras så att det är enkelt att studera vid och också att flytta sig mellan olika fakulteter och högskolor. Utbildning, forskning och utvecklingsverksamhet bedrivs i allt mer sektorsövergripande och tvärvetenskapliga miljöer, vilket stöder utvecklingen av de studerandes kompetens för samhällets och arbetslivets behov. Omfattande utbildningar och de valmöjligheter som hänför sig till dessa minskar för sin del behovet att flytta över från en examen och högskola till en annan. Däremot främjar kompatibla studier, flexibla förfaranden för överflyttning och kontakter till verksamheten vid den andra högskolan en överflyttning i de fall en överflyttning är den bästa lösningen för den studerande.

Reformen stöder ett samutnyttjande av forsknings- och produktutvecklingsinfrastruktur. Den bidrar också till allt intensivare samarbete mellan vetenskaplig forskning, produktutveckling, innovationsverksamhet och företagsverksamhet. Detta kan gagna forskare vid universitetet, studerande vid yrkeshögskolan och företag.

I beredningen av Tammerfors3-helheten har högskolorna planerat att stärka sambandet mellan undervisning och forskning bl.a. genom att pågående forskningsprojekt integreras bättre i undervisningen. Tammerfors stad kan som försöksplattform erbjuda såväl praktikmöjligheter

som ett tillfälle att kombinera studierna med konkreta utvecklingsprojekt på sätt som lämpar sig för de olika områdena. Förutsättningarna särskilt för mångvetenskaplig forskning förbättras när vetenskapsområden som kompletterar varandra förenas i samma universitet. Så kan t.ex. forskningen inom social- och hälsovårdsområdet få sällskap av tekniken, medan tekniken kan kombineras med samhällsvetenskaper.

Strategin för Tammerfors3-högskolorna är att satsa på utveckling av den inlärocentrerade och kunskapsintensiva undervisningen samt på mångsidiga inlärningsmetoder. En avsikt är också att utveckla de studerandes möjligheter till internationalisering. Högskolorna har i samarbete berett åtgärder som gör de studerandes studiemöjligheter flexibla och minskar studiernas bundenhet till tid och plats. Möjligheten till studier året om ökas planenligt, bl.a. genom att man fortsätter knyta samman undervisningen i den öppna högskolan med grundstudierna, utnyttjar sommaruniversitetets undervisning och årligen utökar det gemensamma Summer School-utbudet. Högskolorna har som mål att utveckla nya verksamhetsätt med hjälp av vilka det kunnande den studerande inhämtat på olika sätt kan utnyttjas bättre än för närvarande som en del av studierna. Dessutom utnyttjar högskolorna i större utsträckning än för närvarande digitala lärandeplattformar. Om dessa planer förverkligas, höjs kvaliteten på den undervisning som ges de studerande.

Stödtjänsterna för studier och forskning förbättras tack vare att resurserna förenas. Inom studiehandledningen kan samarbetet även mellan högskolorna intensifieras. Undervisningssamarbetet kan göra studierna mer komplicerade i och med att studierna omfattar undervisning vid olika högskolor. Detta leder sannolikt till ett något ökat behov att informera och handleda de studerande. Reformen ställer nya krav t.ex. på studieförvaltningens datasystem som ska klara av att behandla också sådan undervisning som ges vid en annan högskola på ett sådant sätt att man slipper missförstånd när det gäller den studerandes ställning samt innehållet i och kvaliteten på examina.

De nuvarande universitetens studentkårer ska enligt förslaget slås samman till studentkåren vid Tammerfors nya universitet. Studerandekåren vid yrkeshögskolan i Tammerfors förblir en självständig juridisk person. Den gemensamma verksamhetskontexten, Tammerfors3-högskolesamfundet, och det minskade antalet samarbetsparter förenklar samarbetet mellan studentkåren och studerandekåren. Propositionen stöder bildandet av en sammanslutning på 32 000 studerande i stället för de tre separata sammanslutningarna. De studerandes möjligheter att träffa studerande från olika områden också över högskolesektorernas gränser förbättras. Detta har studiesocial betydelse och stöder inläringen.

Undervisningssamarbete

Den utvidgning av möjligheterna till undervisningssamarbete mellan högskolorna som gäller alla universitet och yrkeshögskolor innebär för de studerandes del att alla studier som ingår i examina som obligatoriska inte nödvändigtvis ordnas vid den högskola till vilken den studerande har antagits. En studerande som deltar i undervisning som ordnas i en annan högskola har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola där undervisningen genomförs. Studier som den studerande genomfört vid en annan högskola jämföras med de studier som den studerande genomför vid sin egen högskola, vilket betyder att det inte krävs att de räknas till godo särskilt för att de ska få ingå i studerandens examen. Den studerande behöver alltså inte längre själv se till att studierna tillgodoräknas. Ändringen ökar också rättssäkerheten. Alla studier som genomförs i enlighet med undervisningsplanen vid en annan högskola registreras automatiskt i den studerandes studieregisteruppgifter.

De studerande har nytta av det ökade undervisningssamarbetet eftersom det i snitt förbättrar undervisningens kvalitet. Kvaliteten förbättras av att undervisningen ges där eller med den

högskolas resurser där den största kompetensen finns och av att lärarkåren vid högskolorna samarbetar och kan dela sitt kunnande med varandra. Möjligheten att samarbeta och att anskaffa undervisning bidrar till att utveckla planeringen av undervisningen när det gäller att hitta samarbetsmöjligheter. När undervisning anskaffas från en högskola med särskild sakkunskap kan kopplingen till forskning stärkas. Propositionen kan också främja överföring av forskningsbaserad kunskap mellan högskolorna och även över högskolesektorernas gränser.

I vissa fall kan undervisningens kvalitet ändå försämrats. Risken är att undervisningen centraliseras i alltför hög grad. Det är också möjligt att undervisningen i vissa fall fjärrar sig från forskningen vid det universitet som beviljar examen, övergår från individuell undervisning till massundervisning eller leder till att undervisningen anskaffas där den kostar minst. En sådan utveckling hindras dock av högskolornas interna beslutsförfaranden i vilka lärare och forskare samt studerande har en stark representation. Det bör också noteras att högskolorna endast finns till för forskning och utbildning. De drivs inte för att skapa vinst åt sina ägare. Eftersom finansieringen till högskolesektorn inte minskar till följd av den föreslagna ändringen, är en försämring av kvaliteten antingen ett problem som kan lösas genom nya beslut av högskolorna eller ett strategiskt val av högskolorna i syfte att göra satsningar på annan utbildning eller forskning.

Förslaget bidrar sannolikt till att förbättra kvaliteten på planeringen av undervisningen, för det första eftersom det uppstår ett behov att se vilka gemensamma element de olika examina har och för det andra av det ökade samarbetet i planeringen. Propositionen påverkar inte behoven av kunnande i arbetslivet eller bestämmelserna om examensinnehåll. Således är en alltför stor likriktning i fråga om examina en mycket osannolik konsekvens av denna proposition. Propositionen kan trots det som nämnts ovan sänka tröskeln att övergå från yrkeshögskolestudier till universitetsstudier eller tvärtom. Denna effekt är en följd dels av att likheter mellan examina är lättare att upptäcka än för närvarande, dels av att fördomarna skingras av samarbete och bekantskap över sektorsgränserna.

Det antas att de studerande inte orsakas oskäligen olägenhet av att en del av de obligatoriska studierna ordnas vid någon annan högskola än den vid vilken de studerande har antagits. En förutsättning för detta är dock att det väsentliga innehållet i undervisningssamarbetet står klart för de studerande redan när de söker sig till studierna eller i övrigt på ett tillräckligt tidigt stadium. Särskilt vikt ska fästas vid att undervisningen ska vara tillgänglig för de studerande i stort sett på samma grunder som då högskolan ger denna undervisning själv. En högskola kan t.ex. inte överraskande förutsätta att de studerande ska flytta till en annan ort för att ta del av obligatorisk undervisning. Sådan verksamhet strider mot principen om god förvaltning. I högskolorna fattas besluten om undervisningssamarbetets innehåll av samma organ och personer som även beslutar om högskolans övriga undervisningsarrangemang. Beslut som klart strider mot de studerandes bästa är således inte mer sannolika i detta fall än i högskolornas verksamhet i övrigt.

Att högskolesektorerna tillämpar innehållsmässigt likartade bestämmelser om användningen av förvaltningsrätt, t.ex. i disciplinärenden samt i bedömningen av studieprestationer och rättelse av sådana räcker till för att säkerställa de studerandes rättsskydd när den högskola som ger undervisningen använder sin förvaltningsrätt i fråga om en studerande vid en annan högskola.

Överföring av utbildning

Den bestämmelse som gäller överföring av utbildningsansvar främjar undervisningens kvalitet under övergångstiderna. Det är inte till den studerandes fördel att studera vid en utbildning som fortsätter under en obestämd tid och som långsamt tynar bort. När en övergångstid har

fastställts kan högskolan säkerställa en högklassig undervisning ända till slutet. Bestämmelsen klargör även det rådande rättsläget när det gäller de studerandes möjligheter att flytta över till en annan högskola. Särskilt gäller detta nedläggning av sådana utbildningar om vilka det inte föreskrivs att de omfattas av högskolornas utbildningsansvar. I sådana fall har jämlikhet mellan de studerande för närvarande inte kunnat garanteras. Utbildningar har kunnat läggas ned utan någon behövlig övergångstid. Propositionen garanterar de studerande en övergångstid såväl när det görs ändringar i utbildningsansvaret som i andra fall där en utbildning läggs ned. De studerande har således goda möjligheter att planera sitt liv på den nya studieorten och att bereda sig på kommande förändringar t.ex. när det gäller bostadsarrangemang och arbete.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

Reformen stärker de yrkeshögskolestuderandes rätt att i egen sak använda sitt modersmål, finska eller svenska, vilket med tanke på tillgodoseendet av individens grundläggande rättigheter är ytterst viktigt. Den gällande lagen är otydlig i detta fall och bristfällig ur grundlagsperspektiv. Propositionen bidrar också till att förenhetliga individens rättigheter i olika yrkeshögskolor samt i relationen mellan yrkeshögskolor och universitet. Den största effekten har reformen för de närmare tvåtusen studerande som studerar vid en yrkeshögskola vars förvaltningspråk inte är detsamma som deras officiella modersmål. Effekterna syns förstås också när universitet anskaffar undervisning från en yrkeshögskola. I sådana situationer förblir den universitetsstuderandes språkliga rättigheter oförändrade oberoende av vem som ger undervisningen. Vid de finskspråkiga universiteten studerar 3 153 finska medborgare som har svenska som modersmål. Av dessa studerar 1 829 vid Helsingfors universitet, varav uppskattningsvis en femtedel vid universitetets svenskspråkiga enhet, Svenska social- och kommunalhögskolan. Vid de svenskspråkiga universiteten, Åbo Akademi och Svenska handelshögskolan, hade sammanlagt 1 429 studerande finska som modersmål.

5.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Tammerfors³

Vid Tammerfors universitet var 57 procent och vid Tammerfors tekniska universitet 25 procent av undervisnings- och forskningspersonalen kvinnor år 2016.

Vid Tammerfors universitet var 68 procent och vid Tammerfors tekniska universitet 22 procent av de nya studerandena kvinnor år 2016. Vid det nya sammanslagna universitetet beräknas andelen män och kvinnor av de nya studerandena vara så gott som exakt lika stor. De möjligheter som det nya universitetet erbjuder de studerande att mer flexibelt än för närvarande välja studier inom olika områden kan ha positiva effekter på uppdelningen enligt kön mellan utbildningsområdena. Detta bedöms i sin tur ha positiva indirekta effekter på såväl undervisning och forskning som på utvecklingen inom arbetslivet.

Utöver de skyldigheter som universiteten enligt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986, nedan *jämställdhetslagen*) har när det gäller rekrytering av personal har de också en skyldighet att tillgodose jämställdhet vid utbildning och undervisning. Universiteten ska som läroanstalter utarbeta en jämställdhetsplan enligt 6 b § i jämställdhetslagen. Eftersom universiteten är självständiga offentligrättsliga organ som utövar offentlig makt ska de iakttta jämställdhetsbestämmelsen i 4 a § 2 mom. i jämställdhetslagen samt den bestämmelse om att utse kandidater som finns i 3 mom. i den paragrafen. Grupperna i universitetssamfundet väljer inom sig universitetssamfundets medlemmar till styrelsen. Eftersom företrädarna för universitetssamfundet väljs genom val, kan jämställdhetslagens bestämmelse om jämställdhet inte tillämpas på dessa företrädare. När grupperna i universitetssamfundet ställer upp kandidater ska de dock i den mån det är möjligt se till att kandidaterna består av både män och kvinnor.

De föreslagna bestämmelserna om en samgång mellan Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet, en utvidgning av undervisningssamarbetet för alla högskolors del och överföring av utbildning medför inte att genomförandet av de ovan beskrivna jämställdhetsbestämmelserna eller av jämställdheten i övrigt försämras vid högskolorna.

5.6 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen får ringa konsekvenser för myndigheternas verksamhet. Tammerfors kommer att ha ett enda universitet i stället för två, som tidigare. Universitetens beskattning och myndighetstillstånd slås samman. Undervisnings- och kulturministeriets processer för styrningen av universitetet förenklas också i och med att styrningen omfattar ett och inte två universitet.

Undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa hur universitetsfusionen i Tammerfors, ägararrangemangen när det gäller yrkeshögskolan samt förslagen om undervisningssamarbete och överföring av utbildning påverkar högskolornas verksamhet, kvaliteten på undervisningen, forskningen och tjänsterna, ledningen, kostnaderna och ställningen för de studerande.

6 Beredningen av propositionen

Högskolorna i Tammerfors inledde 2014 en utredning om inom vilka vetenskapsgrenar högskolorna kan nå en internationellt ledande ställning och vilka reformer som behövs för att dessa mål ska kunna nås. Utifrån utredningen satte högskolorna som mål att bilda en ny slags högskolehelhet och att utveckla nya verksamhetsmodeller för den finländska högskoleutbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte i februari 2016 en arbetsgrupp, styrgrupp och ledningsgrupp för att förbereda Tammerfors3-universitetskoncernen, som skulle bestå av det nya stiftelseuniversitet som uppkommer vid en sammanslagning av Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet, och av yrkeshögskolan i Tammerfors som enligt planerna skulle övergå i det nya universitetets ägo. Högskolorna skulle tillsammans bilda en gemensamt ledd strategisk helhet. Avsikten var att genomföra sammanslagningen inom ramen för gällande lagstiftning och så att universitets- och yrkeshögskoleexamina fortsatt är separata examina i enlighet med det nuvarande examenssystemet och så att universiteten och yrkeshögskolorna har separata finansieringssystem. De grupper som ministeriet tillsatte hade i uppgift att bereda bildandet av en ny stiftelse och att bereda en regeringsproposition om nödvändiga lagändringar inför en sammanslagning av universiteten. Tidtabellen var att regeringspropositionen skulle överlämnas till riksdagen i februari 2017.

Högskolornas gemensamma beredningsorganisation har svarat för den innehållsliga beredningen i fråga om högskolehelheten i Tammerfors. På strategisk nivå har beredningen styrts av en styrgrupp bestående av högskolornas styrelseordförande och rektorer. Beredningen av målen och verksamhetsmetoderna för utbildningen, forskningen och tjänsterna har gjorts i flera arbetsgrupper och baserar sig på den arbetsinsats högskolornas personal och studerande gjort och det kunnande de har.

Styrelserna för Tammerfors universitet, Tammerfors tekniska universitet och yrkeshögskolan i Tammerfors har genom sina beslut satt som mål att slå ihop universiteten och bilda en högskolehelhet.

Undervisnings- och kulturministeriet ordnade den 13 februari 2017 ett diskussionsmöte för högskolorna, studerande- och personalorganisationerna och viktiga intressentgrupper om ut-

vidgade möjligheter till undervisningssamarbete. Arbetstagarorganisationerna och företrädare för de studerande har hörts flera gånger separat.

Remissyttranden och hur de har beaktats

Yttranden om utkastet till proposition begärdes av alla högskolor, centrala studerandeorganisationer, Tammerfors3-projektets viktigaste intressentgrupper, företrädare för arbetstagare och arbetsgivare samt flera ministerier och andra myndigheter. Yttrandena skulle lämnas senast den 8 maj 2017. Svenskspråkiga remissorgan skulle dock lämna sina yttranden senast den 16 maj 2017. De olika datumen berodde på att översättningen av utkastet blev klar senare än den finska originaltexten.

Det kom in sammanlagt 75 yttranden. Yttranden lämnades av Suomen yliopistot UNIFI ry och alla universitet, med undantag för Svenska handelshögskolan. Bland yrkeshögskolorna lämnades yttranden (17 st.) av Diakonia-ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Karelia-ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Saimaan ammattikorkeakoulu, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Arcada, Yrkeshögskolan Novia och Polisyrkeshögskolan samt Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf. Det kom yttranden från sex studerandeorganisationer: Finlands studentkårers förbund (FSF), Finlands studerandekårers förbund - SAMOK samt studerandekåren vid yrkeshögskolan i Tammerfors och studentkårerna vid Tammerfors tekniska universitet och Helsingfors universitet. Sammanlagt 17 fackliga organisationer lämnade yttranden: Akava ry, Ingenjörförbundet IL rf, Professorsförbundet rf, Professorsförbundet rf Tammerfors universitets avdelning, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Suomen Ekonomit - Finlands Ekonomer ry, Tampereen yliopiston opetusalan yhdistys TaYLL ry, Tehy rf, Teknikens Akademiker rf, Tieteentekijöiden liitto - Forskarförbundet ry, Tampereen tekniikan tieteenkijät ry, Tampereen yliopiston tieteenkijät ry, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, de Akavaanslutna huvudförtroendemännen vid de samgående högskolorna, Högskoleutbildade samhällsvetare rf, Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto - Universitetens och forskningssektorns personalförbund YHL ry och Förbundet för undervisningssektorn vid universiteten YLL rf. Arbetsgiversidan företrädades med yttranden (4 st.) av Finlands näringsliv rf, Bildningsarbetsgivarna rf, Företagarna i Finland rf och Teknologindustri rf. Av ministerierna lämnade justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet och Polisstyrelsen, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och finansministeriet yttranden. Dessutom kom det in yttranden från Svenska Finlands folkting, Tammerfors stad, förbundet Pirkanmaan liitto, Finlands Kommunförbund, samkommunen för utbildning SASKY, Utbildningsstyrelsen och Ålands landskapsregering.

Kommentarerna var i huvudsak positiva. Alla högskolor ställer sig antingen bakom de viktigaste förslagen i propositionen eller tar inte ställning till vissa av dem. Högskolorna kommer också med vissa kompletterande anmärkningar och förslag i fråga om propositionen. Även arbetsgiversidan, ministerierna, SAMOK, studerandekåren vid yrkeshögskolan i Tammerfors, FFC, Teknikens Akademiker, Tehy, Tammerfors stad, Pirkanmaan liitto, Finlands Kommunförbund, samkommunen för utbildning SASKY och Utbildningsstyrelsen välkomnar alla förslag, med vissa små förbehåll. De största farhågorna i fråga om förslagen gäller förfarandet för att utse det nya universitetets första styrelse. Bestämmelsen om undervisningssamarbete väcker motstånd bland de fackliga organisationerna och studentkåren vid Helsingfors universitet. Att propositionen lämnas innan arbetet med visionen för högskolorna har slutförts väcker kritik (Arene, Akava, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Undervisningssektorns Fackorganisation, FSF, Högskoleutbildade samhällsvetare, de Aka-

vaanslutna huvudförtroendemännen vid de samgående högskolorna och Suomen ekonomit - Finlands Ekonomer).

Tammerfors3

Största delen av remissorganen ställer sig mycket positiva till att universiteten går samman och Tammerfors3-helheten bildas. En del remissorgan vill inte ta ställning i frågan men framför trots det sina synpunkter för och emot. Förslaget anses förbättra verksamhetsförutsättningarna för högskolorna i Tammerfors. Det är bara Förbundet för undervisningssektorn vid universiteten YLL som motsätter sig propositionen. Förbundet anser att stiftelsemodellen leder till att personalen fjärras från beslutsfattandet och att propositionen är tvivelaktig också med tanke på vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet och hotar grundforskningen vid universiteten.

Det sätt som det nya universitetets första styrelse väljs på bör enligt en majoritet av studerandena och fackföreningarna ändras så att universitetssamfundet väljer universitetets första styrelse. Ett centralt krav från dessa remissorgan är att universitetssamfundets autonomi beaktas bättre, och här spelar de kollegiala organen en viktig roll. En majoritet av den kommitté som utser styrelsen bör bestå av medlemmar från universitetet. Det föreslagna sättet att välja utgör enligt remissorganen en sådan självkomplettering av styrelsen som strider mot universitetens autonomi enligt 123 § i grundlagen. Tammerfors universitet föreslår att det nya universitetets kollegiala förvaltningsorgan fastställer det nya universitetets styrelse från och med den 1 januari 2019.

Regeringen föreslår att dessa förslag inte genomförs. Genom den föreslagna bestämmelsen, enligt vilken styrelserna för de samgående universiteten ska välja det nya universitetets första styrelse, säkerställs det att den nya universitetshelheten genomförs och att övergången till det nya universitetet går smidigt. Tammerfors högskolestiftelse har fransagt sig sin rätt att ensam välja stiftelsens första styrelse. Den väljs inte av stiftarna utan av styrelserna för de samgående universiteten tillsammans. Detta valsätt har skrivits in i stadgarna för Tammerfors högskolestiftelse (16 §). Valet bereds i enlighet med stiftelsens stadgar av en utnämningkommitté där hälften av medlemmarna har utsetts av stiftarna och hälften av de samgående universiteten. Genom att valet av Tammerfors högskolestiftelses och Tammerfors nya universitetets första styrelser på detta sätt görs till en enhetlig process kan det nya universitetet få en handlingskraftig styrelse redan medan det bildas. De samgående universitetens styrelser, som väljs av universitetssamfundet, företräder universitetet och universitetssamfundet oavsett sammansättning. Eftersom det endast är fråga om ett arrangemang medan det nya universitetet bildas leder det inte till en sådan självkomplettering av styrelsen som kränker universitetets självstyrelse. De bestämmelser om den första styrelsens mandattid som föreslås i införelagelagen utgör en garanti för att det nya universitetets kollegiala organ får möjlighet att välja medlemmar till styrelsen så snart som möjligt när universitetet har inlett sin verksamhet.

Tammerfors universitet och studentkåren vid universitetet föreslår att storleken på stiftelseuniversitetets styrelse bestäms till 7—9 personer. Förslaget har diskuterats under beredningen men inte fått något bredare stöd. Motståndet har särskilt motiverats med bevarandet av styrelsens strategiska natur.

STTK understryker i sitt yttrande de anställdas rättigheter och kritiserar bedömningen av konsekvenserna för personalen för att vara bristfällig. Enligt STTK behövs det bestämmelser om uppsägningsskydd i anslutning till samgången. De anställdas tillägspensioner bör också tryggas och bestämmelser om pensionskyddet även i övrigt utfärdas med samma exakthet som i samband med universitetsreformen (lag 559/2009, 11 §). En tidtabell för en harmonisering av lönesättningen bör likaså fogas till propositionen. De Akavaanslutna huvudförtroendemännen

vid de samgående högskolorna uppmärksammar universitetens många visstidsanställda forskare och andra visstidsanställda personal, vars ställning vid omställningar inte kan tryggas enbart med att man följer bestämmelserna om överlåtelse av rörelse. Även de Akavaanslutna anser att bedömningen av konsekvenserna för personalen är otillräcklig. De understryker också att de anställda måste ägna mycket tid åt att bygga upp det nya universitetet, vilket går ut över skötseln av universitetets primära uppgifter. Det föreslås inga bestämmelser om uppsägningskydd eller pensionsskydd. När det gäller pensionerna är de anställdas rättigheter tryggade genom gällande lagstiftning, och det behövs därför inga särskilda bestämmelser i införandelagen. I detta sammanhang bör man särskilt observera den ändring av lagen om Keva som trädde i kraft den 26 maj 2017 och som tryggar nivån på pensionsskyddet för sådana anställda vid en yrkeshögskola som har rätt till tilläggs pension och som går i pension senast 2025 (RP 27/2017). De anställdas anställningsförhållanden och de förmåner som ingår i dem omfattas av högskolornas självstyrelse, och högskolorna beslutar även om dem inom ramen för gällande arbetslagstiftning och kollektivavtal.

Undervisningssamarbete

När det gäller förslaget om utvidgade möjligheter till undervisningssamarbete var 59 remissorgan för och 7 emot (Akava, Ingenjörförbundet, Undervisningssektorns Fackorganisation, YLL, Högskoleutbildade samhällsvetare, Finlands Ekonomer och studentkåren vid Helsingfors universitet). Nio remissorgan tog inte ställning i frågan. De som motsätter sig propositionen befarar att reformen leder till att den tvådelade modellen vittrar sönder, kompetensmålen förenhetligas och valfriheten de facto minskar. Remissorganen föreslog ändringar i begränsningarna när det gäller undervisningssamarbetet. Aalto-universitetet, Arene, Finlands näringsliv, Bildningsarbetsgivarna, yrkeshögskolan i Tammerfors, Tammerfors stad och Yrkeshögskolan Arcada anser att samarbete med utländska högskolor också bör ge en högskola rätt att avstå från sin egen undervisning. Tieteentekijöiden liitto - Forskarförbundet och Professorsförbundet föreslår att universitetens möjligheter att anskaffa undervisning från yrkeshögskolor ska begränsas till att bara gälla undervisning inom en kandidatexamen. Också då ska universitetet självt stå för huvuddelen av undervisningen och för de innehållsmässigt sett viktigaste delarna. Studentkåren vid Tammerfors universitet anser att undervisningssamarbete i enlighet med propositionen endast kan bedrivas mellan universitet när det gäller doktorsexamina. Finlands näringsliv föreslår att smidigt undervisningssamarbete bör bedrivas även med företag inom den privata sektorn.

Regeringen föreslår att dessa förslag inte genomförs. Om universitetens och yrkeshögskolornas undervisningssamarbete begränsas till att bara omfatta studier inom kandidatexamen innebär det en konstgjord begränsning av högskolornas frihet att besluta om sin undervisning. Det är möjligt att även en doktorsexamen kan inkludera sådana kunskaper som en yrkeshögskola ger sina studerande, t.ex. utbildning i projektarbete. Samarbetet kan inte heller begränsas på så sätt att de viktigaste delarna av en examen utsluts. Förslaget skulle leda till tolknings svårigheter och även utsluta viktiga samarbetsformer från samarbetet. Särskilt inom små läroämnen är det möjligt att varje högskola som undervisar i detta ämne specialiserar sig på ett visst delområde inom vetenskapen och utbildningen och ger den delen av undervisningen till alla som studerar inom branschen i fråga i Finland, och att alla dessa delområden utgör utbildningens viktigaste innehåll.

FSF, Tammerfors universitet, kommunförbundet, Savonia-ammattikorkeakoulu, Tehy, Tieteentekijöiden liitto - Forskarförbundet, Akava, Undervisningssektorns Fackorganisation och de Akavaanslutna huvudförtroendemännen vid de samgående högskolorna anser att det i paragraferna eller åtminstone i motiveringen till dem behöver preciseras vad man avser med att en högskola själv ska ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Motiveringen har kompletterats på denna punkt.

SAMOK föreslår att en studerande ska garanteras möjlighet att få välbefinnande- och socialtjänster också någon annanstans än på sitt huvudsakliga campus. Detta problem gäller redan nu högskolornas olika verksamhetsställen. Högskolorna är enligt kravet på god förvaltning skyldiga att tillhandahålla alla sina studerande sina egna tjänster på lika villkor, vilket också ska gälla studerande från andra högskolor som studerar för en examen och vars undervisning vid en annan högskola högskolorna har avtalat om sinsemellan. Hälsovårdsfrågorna kommer att behandlas i samband med social- och hälsovårdsreformen. Enskilda tjänster, såsom boende, kan man inte till denna del påverka genom lagstiftningen.

Överföring av utbildning

Studentkåren vid Helsingfors universitet är ensam om att motsätta sig bestämmelsen om överföring av utbildning, där den anser att övergångstiden på tre år är för kort. Enligt Ingenjörsförbundet är tre år absolut minimum för en övergångstid. Däremot önskar sig flera remissorgan (Arene, Finlands näringsliv, Helsingfors universitet, Östra Finlands universitet, Jyväskylä ammattikorkeakoulu, Jyväskylä universitet, Karelia-ammattikorkeakoulu, Villmanstrands tekniska universitet, Bildningsarbetsgivarna, Tampereen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, UNIFI och Vasa universitet) en kortare övergångstid på 1—2 år. Aalto-universitetet, Helsingfors universitet och Åbo universitet föreslår att lagstiftningen bör ha en bestämmelse om övergångstid också för de situationer där en utbildning läggs ned utan att något avtal har ingåtts om överföring av utbildningen till en annan högskola. Även en förlängning av studierätten med ett år och en skyldighet att erbjuda en möjlighet att inom den egna högskolan flytta över till närliggande utbildningsområden togs upp i några enstaka yttranden. Vasa universitet och Jyväskylä universitet anser att det i de fall där utbildning överförs bör vara möjligt att anskaffa största delen av den utbildning som ingår i en examen från den högskola som tar emot de studerande. Detta realiserar genom de föreslagna bestämmelserna. Inte heller till övriga delar har dessa förslag medfört ändringar i propositionen. Regeringen anser att en övergångstid på tre år är skälig med tanke på de studerandes rättsskydd. Ingen övergångstid föreslås för de situationer där utbildningen inte överförs utan läggs ned, eftersom man med propositionen inte har velat ingripa i längden på de studerandes individuella studierätt. Således har också universitetslagens och yrkeshögskolelagens bestämmelser om fortsatt studierätt ansetts vara tillräckliga med tanke på de studerandes rättsskydd. De gällande bestämmelserna gör det möjligt att beakta dröjsmål inom studierna som beror på att utbildningen har överförts. Eftersom en överföring av utbildning också kan leda till att studiemöjligheterna förbättras kan man inte införa ett system med automatisk extra tid. Högskolorna är redan enligt den gällande lagen skyldiga att ta emot överflyttande studerande. En överflyttningsmöjlighet inom utbildningen samt omfattande studierätt inom ramen för vilken den studerande fritt kan rikta in sina studier är sätt på vilka högskolorna kan främja de studerandes möjligheter att få en utbildning som motsvarar deras behov och avlägga examen även om utbildningen läggs ned.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

Alla remissorgan antingen ställde sig bakom förslaget att förenhetliga bestämmelserna om yrkeshögskolornas förvaltningspråk med de bestämmelser som gäller för universiteten eller lät bli att ta ställning. Förslaget anses öka jämlikheten och göra det lättare för högskolesektorerna att samarbeta. Dessutom anses det behövas för att de språkliga rättigheterna ska tillgodoses för dem som studerar vid yrkeshögskolor

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om ändring av universitetslagen

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen anges de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. Enligt förslaget ska Tammerfors universitet (offentligrättsligt universitet) och Tammerfors tekniska universitet (stiftelseuniversitet) strykas i paragrafen eftersom de upphör. De ersätts av Tammerfors högskolestiftelse som verkar under namnet Tammerfors nya universitet. Eftersom det i anslutning till Tammerfors universitet finns en övningsskola (Tampereen yliopiston normaalikoulu) tillämpas 88 § i universitetslagen i framtiden också på stiftelseuniversitet.

7 a §. Undervisningssamarbete. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det, i överensstämmelse med den gällande lagen, om samarbete mellan högskolor när det gäller ordnande av språkundervisning. Bestämmelsen har preciserats i terminologiskt hänseende. Enligt förslaget ska högskolor fortfarande ha rätt att ordna den undervisning i språk och kommunikation som ingår i deras examina i samarbete med en annan högskola, alltså ett annat universitet eller en yrkeshögskola, eller anskaffa undervisningen från ett annat universitet eller en yrkeshögskola. Den nya ordalydelsen omfattar tydligare än för närvarande samarbete även med finländska högskolor som inte hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. De högskolor som här avses är Försvarshögskolan, Polisyrkeshögskolan och Högskolan på Åland. Universitetet behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Även undervisning som anskaffas från en utländsk högskola ger universitetet rätt att avstå från sin egen språkundervisning. Det finns ingen kvantitativ begränsning när det gäller anskaffningen av undervisning i språk. En högskola kan fortfarande anskaffa all den i momentet avsedda undervisningen i språk från en annan högskola. Bestämmelsen gäller sådana studier i kommunikation och språk som avses i statsrådets förordning om examina och specialiseringsutbildningar vid universitet (794/2004, nedan *examensförordningen*), inte universitetens undervisning i språk och kommunikation som leder till examen inom dessa områden, dvs. grundstudier, ämnesstudier och fördjupade studier inom språkvetenskap eller kommunikation vid universitet (se universitetslagen 562/2016, RP 66/2016 rd).

Enligt det föreslagna 2 mom. ska möjligheten för ett universitet att ordna undervisning i samarbete med andra högskolor eller att anskaffa undervisning från sådana, samtidigt som universitetet avstår från sin egen undervisning, utvidgas till att omfatta inte bara språkundervisning utan också annan universitetsundervisning som leder till examen. Universitetens nuvarande skyldighet att ordna egen undervisning gäller de områden som hör till deras utbildningsansvar och inom dessa områden den undervisning som ingår som obligatorisk för avläggande av examina eller utbildning inom dessa områden (t.ex. lärarutbildning). Eftersom bestämmelsen endast gäller den undervisning som omfattas av utbildningsansvar, påverkar den således inte anordnandet t.ex. av specialiseringsutbildning, som inte heller för närvarande omfattas av motsvarande begränsningar i fråga om samarbete.

Ett universitet får enligt 2 mom. ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Med högskola avses här universitet, yrkeshögskolor och andra högskolor som avses i finsk eller utländsk lagstiftning. Bestämmelsen stärker samarbetets ställning som en grundläggande verksamhetsprincip för högskolorna. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver universitetet inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. För att universitetet ska frigöras från sitt utbildningsansvar ställer bestämmelsen ytterligare två villkor jämfört med språkundervisningen:

undantaget gäller endast undervisning som anskaffas från finländska högskolor och endast till den del den högskola som ger undervisningen ordnar den också för sina egna studerande. Det faktum att en högskola ska ordna undervisningen i fråga också för sina egna studerande hindrar inte att undervisningen ordnas separat för studerande från olika högskolor.

Bestämmelsen begränsar inte de nuvarande formerna för samarbete mellan högskolor. Den begränsar således t.ex. inte de studerandes rätt att frivilligt, inom ramen för sina studierätter, delta i undervisning som ordnas av vilken som helst annan finländsk eller utländsk högskola och att med hjälp av förfarandet för tillgodoräknande inkludera dessa studier i sin egen examen. Universitetet kan också precis som för närvarande erbjuda studier i samarbete med andra högskolor, fränsett obligatoriska studier som ingår i examina. Också den möjlighet att avlägga gemensam eller dubbel examen i Finland och utlandet som grundar sig på frivilligt sökande till utbildning kvarstår. Undervisning som anskaffas från en utländsk högskola ger dock inte en högskola rätt att avstå från egen undervisning, med undantag för språkundervisning. Denna rätt får högskolan däremot när undervisningen anskaffas från en annan finländsk högskola än en högskola inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, och dessa är Försvarshögskolan, Polisyreshögskolan och Högskolan på Åland.

I 2 mom. föreskrivs det vidare om universitetets skyldighet att självt ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Universitetet kan inte i fråga om de examina och de områden som hör till dess utbildningsansvar och om vilka föreskrivs i förordningar lägga ut hela sin verksamhet på en annan högskola. Genom bestämmelsen anges skyldigheten att ordna egen undervisning med samma noggrannhet som det utbildningsansvar som anges genom förordning. Universitetet ska självt ge största delen av den undervisning som ingår i varje examenscykel (kandidat, magister, doktor). Vid bedömningen av mängden undervisning kan man som bedömningskriterier t.ex. använda antalet studiepoäng som getts för studierna. Mängden undervisning kan beroende på självstudier och andra studieformer dock variera kraftigt oavsett studiepoäng, vilket innebär att antalet studiepoäng endast är riktgivande i fråga om undervisningsmängden. Det viktigaste är den helhet studierna utgör. Om högskolan närmar sig den övre gränsen för anskaffning av undervisning, ska den i enlighet med principerna om god förvaltning iaktta försiktighetsprincipen och säkerställa att den själv ger största delen av undervisningen. Bestämmelsen begränsar inte högskolans rätt att tillgodoräkna studier som genomförts någon annanstans. Bestämmelser om universitetens utbildningsansvar och examensstruktur finns i 7 § i universitetslagen och i examensförordningen (bilaga till förordningen), som har utfärdats med stöd av universitetslagens 7 § 3 mom., samt i undervisnings- och kulturministeriets förordning om precisering av universitetens utbildningsansvar (1451/2014, nedan *förordningen om utbildningsansvar*).

Enligt det föreslagna 3 mom. krävs det att den undervisning som ersätter universitetets egen undervisning ska motsvara de mål som det universitet som beviljar examina, alltså anskaffar undervisningen, har ställt upp. Kravet gäller såväl språkundervisning som annan undervisning som avses i paragrafen. När det gäller språkundervisningen finns kravet redan i gällande lag, men det ska nu uttryckligen föreskrivas om det för att säkerställa det.

Även om examina skiljer sig åt avsevärt både i fråga om innehåll och övergripande mål, kan de specifika målen för studieperioderna motsvara varandra också över examens- och högskolegränserna, vilket möjliggör undervisningssamarbete. Organen för det universitet som beviljar examen ställer upp målen för kunnandet och övriga mål för studieperioderna med iakttagande av de allmänna målen i examensförordningen. I planeringen av undervisningen kan man samarbeta med den som ger undervisningen. Huvudansvaret för planeringen av undervisningens innehåll har dock den högskola som beviljar examen. Den som beviljar examen ansvarar i sista hand för att studerandena förvärvar de kunskaper och når de övriga mål som krävs enligt examensförordningen och universitetets examensstadga. Enligt 2 § 1 mom. i uni-

versitetenslagen har universiteten till uppgift att meddela på forskning grundad högsta undervisning. Universiteten ska därför säkerställa att deras forskning har en hög kvalitet och att den har ett tillräckligt samband med undervisningen inom alla områden som hör till deras utbildningsansvar. Undervisningen ska i enlighet med 2 § 2 mom. i universitetenslagen även ordnas så att en hög internationell kvalitet säkerställs. Det universitet som anskaffar undervisning ska följa kvaliteten på anskaffningen som ett led i högskolans allmänna kvalitetssäkringsprocess enligt 87 § i universitetenslagen. För att säkerställa kvaliteten på den undervisning som anskaffas ska den högskola som anskaffar undervisningen ha tillräcklig kompetens inom området och personal som sköter fastställandet av kompetensmålen, den övriga planeringen av undervisningen samt genomförandet och uppföljningen av anskaffningen av undervisning.

Ett universitet som anskaffar undervisning ska iaktta god förvaltning, vilket i fråga om undervisningssamarbete innebär att de studerandes och de sökandes berättigade förväntningar ska tryggas. De berättigade förväntningarna kan t.ex. hänföra sig till innehållet i examen och undervisningen, undervisningsstället samt undervisningsspråket. Förväntningarna kan grunda sig på lagstiftning samt på högskolans tidigare verksamhet och de uppgifter högskolan tidigare har gett om sin kommande verksamhet. Universitetet ska utarbeta sin examensstadga, undervisningsplan och det material det använder vid rekryteringen av studerande så att de som söker till universitetet har en reell möjlighet att skapa sig en tydlig och tillräcklig bild av innehållet i sin framtida examen och av på vilket sätt undervisningen i huvudsak ges. Informationen om ändringar i undervisningsarrangemangen och särskilt i var undervisningen ges ska tillhandahållas de studerande i tillräckligt god tid. För att säkerställa att de studerande behandlas lika ska den högskola som anskaffar och den som ger undervisning tillsammans svara för att undervisningen vid en annan högskola inte försämrar de studerandes ställning när det gäller de tjänster som en högskola erbjuder sina studerande.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska en studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 8 a § 1 eller 2 mom. i yrkeshögskolelagen och som ersätter högskolans egen undervisning ha begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen. Bestämmelsen motsvarar 7 a § 2 mom. i den gällande lagen, men den utvidgas till att omfatta också annan undervisning än språkundervisning. Av bestämmelsen följer det att undervisningen genomförs så att studerandena i sina studier lyder under den högskolas förvaltning som ger undervisningen. Den högskola som ger undervisningen ansvarar för åtminstone bedömningen av kurserna, ordnandet av möjlighet till rättelse och disciplinära åtgärder som direkt hör samman med genomförandet av undervisningen. Dessutom har den högskola som ger undervisningen rätt till information enligt 43 b § i universitetenslagen eller 34 § i yrkeshögskolelagen. Högskolan kan också ålägga en studerande att visa upp ett intyg över narkotikatest enligt 43 d § i universitetenslagen eller 36 § i yrkeshögskolelagen. Den högskola som ger undervisningen kan emellertid inte dra in den studerandes studierätt, eftersom den studerande har studierätt vid den högskola som beviljar examen. Den högskola som anskaffar undervisning ska däremot, när den överväger egna disciplinära åtgärder och fattar beslut om sådana, beakta den studerandes gärning i den högskola som ger undervisningen och de straff som han eller hon eventuellt fått där. Den högskola som anskaffar undervisning ska vidta de åtgärder som krävs för att dra in studierätten (universitetenslagen 43 a §) också när grunden för indragningen hänförs till den studerandes studier eller verksamhet vid den högskola som ger undervisningen. Beroende på avtalet mellan högskolorna är det antingen den högskola som anskaffar undervisning eller den som ger undervisning som kan sköta antagningen till en kurs. Den studerande ska enligt förslaget lyda under den högskolas förvaltning som ger undervisningen till den del förvaltningen gäller högskolans undervisning, också när han eller hon deltar i undervisningen i det egna universitetets lokaler eller i samband med annan undervisning som ges av det egna universitetet.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen jämföras studier som genomförts vid en annan högskola med de studier som den studerande genomför vid sin egen högskola, vilket betyder att det inte krävs att de räknas till godo särskilt för att de ska få ingå i studerandens examen. Eftersom det är fråga om studier som leder till examen ska de i enlighet med 8 § i universitetslagen och 12 § i yrkeshögskolelagen vara avgiftsfria. De studiepoäng som avlagts räknas i finansieringsmodellen för universiteten som studiepoäng som avlagts vid det universitet som anskaffar undervisningen. Eftersom det är fråga om begränsad studierätt blir den studerande inte automatiskt medlem av studentkåren vid det universitet som ger undervisningen. Ett medlemskap är emellertid möjligt genom beslut av studentkåren.

7 b §. Överföring av utbildning. Det föreslås att det i lagen tas in en ny 7 b §, i vilken det föreskrivs om överflyttning av studerande till ett annat universitet i anslutning till att en utbildning läggs ned vid ett universitet. Den nuvarande 7 b § blir enligt förslaget 7 c §. Enligt bestämmelsen kan ett universitet, när en utbildning läggs ned, avtala med ett annat universitet om att överflytta studerande att avlägga samma examen vid det universitetet. Alla studerande har dock rätt att i enlighet med sin studierätt fortsätta studera för sin examen vid det universitet där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen. Bestämmelsen hindrar inte att man iakttar en sådan längre övergångsperiod som högskolan beslutat om. Det är också möjligt för de studerande att frivilligt flytta över snabbare än så här. De studerande kan således flytta över inom övergångsperioden på tre år på det sätt som de universitet som deltar i arrangemanget möjliggör. Vid övergångsperiodens utgång överförs studierätten också för de studerande som ännu studerar vid den högskola där utbildningen läggs ned till den mottagande högskolan utan ett separat samtycke av de studerande. Den treåriga övergångsrätten begränsas av längden på den studerandes personliga studierätt, om vilken föreskrivs i 41 § 1—4 mom. i universitetslagen. Att utbildningen läggs ned och överförs till en annan högskola påverkar således inte direkt längden på den studerandes studierätt. Bestämmelsen och tidsfristen på tre år gäller inte de studerande i fråga om vilka högskolan inte har kommit överens om en överflyttning av tillsammans med en annan högskola.

Bestämmelsen omfattar inte bara studierätter om vilka föreskrivs genom förordning utan även sådana utbildningar i fråga om vilka det inte i detalj föreskrivs om utbildningsansvaret, men till vilka studerande har antagits separat. Ett exempel på en sådan utbildning är en utbildning i nationalekonomi som ordnas med stöd av ett utbildningsansvar i samhällsvetenskaper och som leder till *politices* magisterexamen. Sådana utbildningar är förknippade med de studerandes motiverade förväntningar på möjligheten att kunna slutföra en examen med ett visst innehåll. En utbildning kan läggas ned både genom förordning av statsrådet eller undervisnings- och kulturministeriet (utbildningsansvarsområden) och genom högskolans eget beslut (andra utbildningar än utbildningsansvarsområden). Utbildningen anses ha lagts ned, när det har fattats sådana beslut om den som har rättsverkningar. Avgörande är således i fråga om utbildningsansvarsområdena det datum då förordningen utfärdas och i fråga om andra utbildningar det datum då universitetets styrelse eller kollegiala organ fattar beslut i ärendet. Tidsfristen förutsätter vidare att det har avtalats om en överflyttning tillsammans med ett annat universitet. Universitetet ska offentliggöra beslutet och se till att de som studerar vid utbildningen informeras utan dröjsmål på det sätt som god förvaltning kräver.

Studerande som har studierätt för såväl kandidatexamen som magisterexamen vid den högskola där utbildningen läggs ned bör ha motsvarande rätt också vid den högskola dit de flyttas över. Längden på studierätten för en studerande som överflyttas ska räknas på basis av det föreslagna 2 mom., på samma sätt som för överflyttande studerande (universitetslagen 41 § 5 mom.). I beräkningen ska man beakta längden på målexamen samt närvaro och frånvaro som redan använts för studier vid den högskola som avstår från utbildning. När en sådan ansökan om extra tid som avses i 42 § i universitetslagen och som gäller en studerandes studierätt be-

handlas ska man ta fasta på överföringen av studierätt och på de studerandes personliga förhållanden som är förknippade med överföringen.

En högskola kan minska de problem som en överföring av utbildning orsakar de studerande bl.a. genom att erbjuda en möjlighet att som överflyttande studerande söka till en annan utbildning eller att genom eget beslut välja studier inom ramen för en omfattande studierätt.

När utbildningsansvaret upphör och utbildningen flyttas över till en annan högskola, lämpar sig det i 7 a § avsedda kravet på att högskolan själv ska ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar inte längre för utbildningen i fråga och för den högskola där utbildningen läggs ned.

7 c §. Specialiseringsutbildningar. Det föreslås att 7 b § i den gällande lagen blir en ny 7 c §. Bestämmelsen ändras inte i fråga om sitt innehåll.

1.2 Lagen om ändring av yrkeshögskolelagen

8 a §. Undervisningssamarbete. I det föreslagna 1 mom. föreskrivs det, i överensstämmelse med den gällande lagen, om samarbete mellan högskolor när det gäller ordnande av språkundervisning. Bestämmelsen har preciserats i terminologiskt hänseende. Enligt förslaget ska högskolor fortfarande ha rätt att ordna den undervisning i språk och kommunikation som ingår i deras examina i samarbete med en annan högskola, alltså en annan yrkeshögskola eller ett universitet, eller anskaffa undervisningen från en annan yrkeshögskola eller ett universitet. Den nya ordalydelsen omfattar tydligare än för närvarande samarbete även med finländska högskolor som inte hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. De högskolor som här avses är Försvarshögskolan, Polisyrkeshögskolan och Högskolan på Åland. Yrkeshögskolan behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Även språkundervisning som anskaffas från en utländsk högskola ger universitetet rätt att avstå från sin egen undervisning. Det finns ingen kvantitativ begränsning när det gäller anskaffningen av undervisning i språk. En högskola kan fortfarande anskaffa all den i momentet avsedda undervisningen i språk från en annan högskola. Bestämmelsen gäller sådana studier i kommunikation och språk som avses i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (1129/2014, nedan *yrkeshögskoleförordningen*), inte yrkeshögskolornas undervisning i språk och kommunikation som leder till examen inom dessa områden, dvs. grundstudier, yrkesstudier och fördjupade yrkesstudier i språk (se yrkeshögskolelagen 558/2016, RP 66/2016 rd).

Enligt det föreslagna 2 mom. ska möjligheten för en yrkeshögskola att ordna undervisning i samarbete med andra högskolor eller att anskaffa undervisning från sådana, samtidigt som yrkeshögskolan avstår från sin egen undervisning, utvidgas till att omfatta inte bara språkundervisning utan också annan yrkeshögskoleundervisning som leder till examen. Yrkeshögskolornas nuvarande skyldighet att ordna egen undervisning gäller sådana områden som hör till deras utbildningsansvar och inom dessa områden den undervisning som ingår som obligatorisk för avläggande av examina eller utbildning inom dessa områden (t.ex. yrkespedagogisk lärarutbildning). Eftersom bestämmelsen endast gäller den undervisning som omfattas av utbildningsansvar, påverkar den således inte anordnandet t.ex. av specialiseringsutbildning, som inte heller för närvarande omfattas av motsvarande begränsningar i fråga om samarbete.

En yrkeshögskola får enligt 2 mom. ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Med högskola avses här universitet, yrkeshögskolor och andra högskolor som avses i finsk eller utländsk lagstiftning. Bestämmelsen stärker samarbetets ställning som en grundläggande verksamhetsprincip för högskolorna. Den är till denna del enhetlig också med skyldigheten att samarbeta i 6 § i yrkeshögskolelagen. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan

undervisning också för sina egna studerande, behöver yrkeshögskolan inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. För att yrkeshögskolan ska frigöras från sitt utbildningsansvar ställer bestämmelsen ytterligare två villkor jämfört med språkundervisningen: undantaget gäller endast undervisning som anskaffas från finländska högskolor och endast till den del den högskola som ger undervisningen ordnar den också för sina egna studerande. Det faktum att en högskola ska ordna undervisningen i fråga också för sina egna studerande hindrar inte att undervisningen ordnas separat för studerande från olika högskolor.

Bestämmelsen begränsar inte de nuvarande formerna för samarbete mellan högskolor. Den begränsar således t.ex. inte de studerandes rätt att frivilligt, inom ramen för sina studierätter, delta i undervisning som ordnas av vilken som helst annan finländsk eller utländsk högskola och att med hjälp av förfarandet för tillgodoräknande inkludera dessa studier i sin egen examen. Yrkeshögskolorna kan också precis som för närvarande erbjuda studier i samarbete med andra högskolor, fränsett obligatoriska studier som ingår i examina. Också den möjlighet att avlägga gemensam eller dubbel examen i Finland och utlandet som grundar sig på frivilligt sökande till utbildning kvarstår. Undervisning som anskaffas från en utländsk högskola ger dock inte en högskola rätt att avstå från egen undervisning, med undantag för språkundervisning. Denna rätt får högskolan däremot när undervisningen anskaffas från en annan finländsk högskola än en högskola inom undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, och dessa är Försvarshögskolan, Polisyrkeshögskolan och Högskolan på Åland.

I 2 mom. föreskrivs det vidare om yrkeshögskolans skyldighet att själv ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Yrkeshögskolan kan inte i fråga om de områden som hör till dess utbildningsansvar lägga ut hela sin verksamhet på en annan högskola. Bestämmelsen begränsar inte högskolans rätt att tillgodoräkna studier som genomförts någon annanstans. Bestämmelsen omfattar undervisning för såväl yrkeshögskoleexamen som högre yrkeshögskoleexamen. Yrkeshögskolornas utbildningsansvar fastställs i deras tillstånd.

Enligt det föreslagna 3 mom. krävs det att den undervisning som ersätter yrkeshögskolans egen undervisning ska motsvara de mål som den yrkeshögskola som beviljar examina, alltså anskaffar undervisningen, har ställt upp. Kravet gäller såväl språkundervisning som annan undervisning som avses i paragrafen. När det gäller språkundervisningen finns kravet redan i gällande lag, men det ska nu uttryckligen föreskrivas om det för att säkerställa det. Även om examina skiljer sig åt avsevärt både i fråga om innehåll och övergripande mål, kan de specifika målen för studieperioderna motsvara varandra över examens- och högskolegränserna, vilket möjliggör undervisningssamarbete. Organen för den yrkeshögskola som beviljar examen ställer upp målen för kunnandet och övriga mål för studieperioderna med iakttagande av de allmänna målen i yrkeshögskoleförordningen. I planeringen av undervisningen kan man också samarbeta med den som ger undervisningen. Huvudansvaret för planeringen av undervisningens innehåll har dock den högskola som beviljar examen (yrkeshögskolelagen 62 §). Den som beviljar examen ansvarar i sista hand för att studerandena förvärvar de kunskaper och når de övriga mål som krävs enligt yrkeshögskoleförordningen och yrkeshögskolans examensstadga. En yrkeshögskola ska vid anskaffningen av undervisning beakta att den enligt 4 § i yrkeshögskolelagen har till uppgift att meddela sådan högskoleundervisning för yrkesinriktade expertuppgifter som baserar sig på arbetslivets och arbetslivsutvecklingens krav samt på forskning och konstnärliga och kulturella utgångspunkter och att stödja studerandenas yrkesutveckling. Den högskola som anskaffar en undervisningstjänst ska följa kvaliteten på tjänsten och vid behov utveckla sin verksamhet till denna del som ett led i högskolans allmänna kvalitetssäkringsprocess (yrkeshögskolelagen 62 §). Om målen enligt förordningarna inte nås, fullgör den högskola som anskaffar tjänsten inte sitt utbildningsansvar (yrkeshögskolelagen 8 § och yrkeshögskoleförordningen 4, 5 och 7 §). För att säkerställa kvaliteten på den undervisning som

anskaffas ska den högskola som anskaffar undervisningen ha tillräcklig kompetens inom området och personal som sköter fastställandet av kompetensmålen, den övriga planeringen av undervisningen samt genomförandet och uppföljningen av anskaffningen av undervisning.

En yrkeshögskola som anskaffar undervisning ska iaktta god förvaltning, vilket i fråga om undervisningssamarbete innebär att de studerandes och de sökandes berättigade förväntningar ska tryggas. De berättigade förväntningarna kan t.ex. hänföra sig till innehållet i examen och undervisningen, undervisningsstället samt undervisningsspråket. Förväntningarna kan grunda sig på lagstiftning samt på högskolans tidigare verksamhet och de uppgifter högskolan tidigare har gett om sin kommande verksamhet. Yrkeshögskolan ska utarbeta sin examensstadga, undervisningsplan och det material den använder vid rekryteringen av studerande så att de som söker till yrkeshögskolan har en reell möjlighet att skapa sig en tydlig och tillräcklig bild av innehållet i sin framtida examen och av på vilket sätt undervisningen i huvudsak ges. Informationen om ändringar i undervisningsarrangemangen och särskilt i var undervisningen ges ska tillhandahållas de studerande i tillräckligt god tid. För att säkerställa att de studerande behandlas lika ska den högskola som anskaffar och den som ger undervisning tillsammans svara för att undervisningen vid en annan högskola inte försämrar de studerandes ställning när det gäller de tjänster som en högskola erbjuder sina studerande.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska en studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 7 a § 1 eller 2 mom. i universitetslagen och som ersätter högskolans egen undervisning ha begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen. Bestämmelsen motsvarar 8 a § 2 mom. i den gällande lagen, men den utvidgas till att omfatta också annan undervisning än språkundervisning. Av bestämmelsen följer det att undervisningen genomförs så att studerandena i sina studier lyder under den högskolas förvaltning som ger undervisningen. Den högskola som ger undervisningen ansvarar för åtminstone bedömningen av kurserna, ordnandet av möjlighet till rättelse och disciplinära åtgärder som direkt hör samman med genomförandet av undervisningen. Dessutom har den högskola som ger undervisningen rätt till information enligt 34 § i yrkeshögskolelagen eller 43 b § i universitetslagen. Högskolan kan också ålägga en studerande att visa upp ett intyg över narkotikatest enligt 36 § i yrkeshögskolelagen eller 43 d § i universitetslagen. Den högskola som ger undervisningen kan emellertid inte dra in den studerandes studierätt, eftersom den studerande har studierätt vid den högskola som beviljar examen. Den högskola som anskaffar undervisning ska däremot, när den överväger egna disciplinära åtgärder och fattar beslut om sådana, beakta den studerandes gärning i den högskola som ger undervisningen och de straff som han eller hon eventuellt fått där. Den högskola som anskaffar undervisning ska vidta de åtgärder som krävs för att dra in studierätten (yrkeshögskolelagen 33 §) också när grunden för indragningen hänförs sig till den studerandes studier eller verksamhet vid den högskola som ger undervisningen. Beroende på avtalet mellan högskolorna är det antingen den högskola som anskaffar undervisning eller den som ger undervisning som kan sköta antagningen till en kurs. Den studerande ska enligt förslaget lyda under den högskolas förvaltning som ger undervisningen till den del förvaltningen gäller högskolans undervisning, också när han eller hon deltar i undervisningen i den egna yrkeshögskolans lokaler eller i samband med annan undervisning som ges av den egna yrkeshögskolan.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen jämställs studier som genomförts vid en annan högskola med de studier som den studerande genomför vid sin egen högskola, vilket betyder att det inte krävs att de räknas till godo särskilt för att de ska få ingå i studerandens examen. Eftersom det är fråga om studier som leder till examen ska de i enlighet med 12 § i yrkeshögskolelagen och 8 § i universitetslagen vara avgiftsfria. De studiepoäng som avlagts räknas i finansieringsmodellen för yrkeshögskolorna som studiepoäng som avlagts vid den yrkeshögskola som anskaffar undervisningen. Eftersom det är fråga om begränsad studierätt blir den

studerande inte automatiskt medlem av studentkåren vid det universitet som ger undervisningen. Ett medlemskap är emellertid möjligt genom beslut av studentkåren.

8 b §. Överföring av utbildning. Det föreslås att det i lagen tas in en ny 8 b §, i vilken det föreskrivs om överflyttning av studerande till en annan yrkeshögskola i anslutning till att en utbildning läggs ned vid en yrkeshögskola. Enligt bestämmelsen kan en yrkeshögskola, när en utbildning läggs ned, avtala med en annan yrkeshögskola om att överflytta studerande att avlägga samma examen vid den yrkeshögskolan. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid den yrkeshögskola där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen. Bestämmelsen hindrar inte att man iakttar en sådan längre övergångsperiod som högskolan beslutat om. Det är också möjligt för de studerande att frivilligt flytta över snabbare än så här. De studerande kan således flytta över inom övergångsperioden på tre år på det sätt som de universitet som deltar i arrangemanget möjliggör. Vid övergångsperiodens utgång överförs studierätten också för de studerande som ännu studerar vid den högskola där utbildningen läggs ned till den mottagande högskolan utan ett separat samtycke av de studerande. Den treåriga övergångsrätten begränsas av längden på den studerandes personliga studierätt, om vilken föreskrivs i 30 § 1—5 mom. i yrkeshögskolelagen. Att utbildningen läggs ned och att den studerande överflyttas till en annan högskola påverkar således inte direkt längden på den studerandes studierätt. Treårsregeln gäller inte de studerande i fråga om vilka högskolan inte har kommit överens om en överflyttning tillsammans med en annan högskola.

Bestämmelsen omfattar inte bara utbildningsansvar som följer av yrkeshögskolans tillstånd utan även sådana utbildningar i fråga om vilka det inte i detalj bestäms om utbildningsansvaret i beslutet om tillstånd, men till vilka studerande har antagits separat, t.ex. utbildning för olika instrument eller musikgenrer (klassisk musik/populärmusik) som ordnas inom ramen för ansvarsområdet för musik. Sådana utbildningar är förknippade med de studerandes motiverade förväntningar på möjligheten att kunna slutföra en examen med ett visst innehåll. En utbildning kan läggas ned både genom ett statsrådsbeslut som gäller yrkeshögskolans tillstånd (utbildningsansvarsområden) och genom högskolans eget beslut (andra utbildningar än utbildningsansvarsområden). Utbildningen anses ha lagts ned, när det har fattats sådana beslut om den som har rättsverkningar. Avgörande är således i fråga om utbildningsansvarsområdena det datum då statsrådsbeslutet meddelas och i fråga om andra utbildningar det datum då yrkeshögskolans styrelse fattar beslut i ärendet. Tidsfristen förutsätter vidare att det har avtalats om en överflyttning tillsammans med en annan yrkeshögskola. Yrkeshögskolan ska offentliggöra beslutet och se till att de som studerar vid utbildningen informeras utan dröjsmål på det sätt som god förvaltning kräver.

Längden på studierätten för en studerande som överflyttas ska räknas på samma sätt som för överflyttande studerande (yrkeshögskolelagen 30 § 6 mom.). I beräkningen ska man beakta längden på målexamen samt närvaro och frånvaro som redan använts för studier vid den högskola som avstår från utbildning. Vid behandlingen av en sådan ansökan om extra tid som avses i 30 a § i yrkeshögskolelagen och som gäller en studerandes studierätt ska man ta fasta på överföringen av studierätt och på de studerandes personliga förhållanden som är förknippade med överföringen.

En högskola kan minska de problem som en överföring av utbildning orsakar de studerande bl.a. genom att erbjuda en möjlighet att som överflyttande studerande söka till en annan utbildning eller att genom eget beslut välja studier inom ramen för en omfattande studierätt.

När utbildningsansvaret upphör och utbildningen flyttas över till en annan högskola, lämpar sig det i 8 a § avsedda kravet på att högskolan själv ska ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar inte längre för utbildningen i fråga och för den högskola där utbildningen läggs ned.

24 §. Yrkehögskolans förvaltningspråk. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket var och en ska ha rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt. Bestämmelsen gäller handläggningen av förvaltningsärenden, inte undervisningen eller de tjänster som hänför sig till den. Yrkehögskolornas examensbetyg ska precis som för närvarande ges på yrkehögskolans undervisnings- och examensspråk. Bestämmelserna om yrkehögskolornas förvaltningspråk ska ändras så att de till denna del motsvarar de bestämmelser som gäller för universiteten. Samtidigt klargörs de studerandes rättigheter i fråga om förvaltningspråk.

1.3 Lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen

1 §. Ikraftträdande av lagen om ändring av universitetslagen. I paragrafen föreskrivs det om ikraftträdandet av lagen om ändring av universitetslagen (nedan *ändringslagen*). Avsikten är att bestämmelserna i 1 § i ändringslagen ska träda i kraft den 1 januari 2019. Avsikten är att 7 a—7 c § i ändringslagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

Bestämmelserna i 7 b § i ändringslagen ska enligt förslaget tillämpas också på utbildning som har lagts ned före lagens ikraftträdande, dock så att den i paragrafen avsedda tiden på tre år räknas från ikraftträdandet av paragrafen. Denna tillämpningsbestämmelse gäller t.ex. den ändring av utbildningsansvaret (undervisnings- och kulturministeriets förordning om ändring av bilagan till undervisnings- och kulturministeriets förordning om precisering av universitetens utbildningsansvar, 29/2017) som träder i kraft den 1 augusti 2017 och genom vilken undervisningen i språk (finska och besläktade språk, nordiska språk, engelska och tyska) läggs ned vid Vasa universitet och till följd av vilken de studerande överflyttas till Jyväskylä universitet. Examensstuderande som vid lagens ikraftträdande studerar språk vid Vasa universitet har inom ramen för sin personliga studierätt rätt att fortsätta studera vid Vasa universitet i tre år från ikraftträdandet av 7 b §, varefter deras studierätt överförs till Jyväskylä universitet i enlighet med avtalet mellan Vasa universitet och Jyväskylä universitet. De studerande kan dock enligt eget val, inom de ramar som universiteten erbjuder, flytta över till Jyväskylä redan tidigare. Avsikten med övergångsbestämmelsen är inte att ge ytterligare rättigheter till de studerande som studerar vid de utbildningar som redan lagts ned och överförts till den del man i fråga om dem har tillämpat eller tillämpar den övergångsperiod på tre år som universitetet bestämt.

2 §. Grundande av Tammerfors nya universitet. I paragrafen föreslås en bestämmelse enligt vilken verksamheten, personalen och de studerande vid de i 1 § 2 mom. 6 och 14 punkten i universitetslagen nämnda Tammerfors universitet och TTY-stiftelsen som verkar under namnet Tammerfors tekniska universitet (de samgående universiteten) vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen (den 1 januari 2019) övergår till Tammerfors högskolestiftelse, som är ett stiftelseuniversitet. Bestämmelsen innebär att universitetsverksamheten övergår från de samgående universiteten till Tammerfors nya universitet.

På övergången av personal från de samgående universiteten till Tammerfors nya universitet ska enligt förslaget tillämpas vad som i arbetsavtalslagen (55/2001) föreskrivs om överlåtelse av rörelse. Bestämmelser om överlåtelse av rörelse finns bl.a. i 10 § i arbetsavtalslagen. Enligt 2 mom. i den paragrafen övergår vid överlåtelse av rörelse de rättigheter och skyldigheter samt till dem anslutna anställningsförmåner, som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare.

3 §. Organiseringen av universitetet. I paragrafen föreskrivs det om organiseringen av Tammerfors nya universitet, med vilket avses valet av det nya universitetets lagstadgade organ samt om de åtgärder som det nya universitetets organ och de samgående universiteten ska

vidta för att Tammerfors nya universitet ska kunna inleda sin verksamhet när 1 § i ändringslagen träder i kraft (den 1 januari 2019).

Enligt det föreslagna 1 mom. ska styrelserna för de samgående universiteten välja Tammerfors nya universitets första styrelse och besluta om dess mandattid. Valet ska ordnas så att styrelsen kan inleda sin verksamhet senast den 1 januari 2018. Mandattiden för minst två av styrelsens medlemmar ska gå ut senast den 31 december 2019 och för två av medlemmarna senast den 31 december 2020. Avsikten med arrangemanget är att säkerställa dels att styrelsens verksamhet fortsätter genom en successiv förnyelse, dels att det nya universitetets kollegiala organ kan påverka styrelsens sammansättning direkt efter det att universitetet bildats.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska Tammerfors nya universitets första styrelse, som valts på det sätt som föreslås i 1 mom., välja universitetets rektor.

Enligt det föreslagna 3 mom. är avsikten att Tammerfors nya universitets första styrelse ska besluta om antalet medlemmar i det första kollegiala förvaltningsorganet (universitetslagen 26 §) och om antalet medlemmar i de olika grupperna. Styrelsen föreslås också besluta om de samgående universitetens grupper väljer medlemmarna av det kollegiala förvaltningsorganet tillsammans eller separat. Avsikten är att de grupper som ingår i universitetssamfundet väljer universitetets första kollegiala förvaltningsorgan. Valet av det första kollegiala förvaltningsorganet ska ordnas så att förvaltningsorganet kan inleda sin verksamhet senast den 1 april 2018.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska Tammerfors nya universitets organ och de samgående universiteten tillsammans ordna universitetets administration och andra tjänster samt beslutsfattandet så att det nya universitetet kan inleda sin verksamhet när 1 § i ändringslagen träder i kraft (den 1 januari 2019). Bestämmelsen innebär både för det nya universitetets organ, som väljs innan universitetet inleder sin verksamhet, och för de samgående universiteten en förpliktelse att aktivt vidta åtgärder och bära solidariskt ansvar för att säkerställa att Tammerfors nya universitet kan inleda sin verksamhet den 1 januari 2019. Det nya universitetets organ, som valts i enlighet med denna paragraf, och andra organ som inrättats genom beslut av dessa organ (universitetslagen 23 §) får också fatta beslut, göra åtaganden och företa rättshandlingar för Tammerfors nya universitets räkning så snart de har inrättats. Motsvarande rätt har inte de samgående universiteten.

4 §. Övergång av egendom. Enligt förslaget övergår Tammerfors universitets egendom i sin helhet till Tammerfors nya universitet vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen (den 1 januari 2019). TTY-stiftelsens egendom överförs till det nya universitetet vid samma tidpunkt genom att TTY-stiftelsen fusioneras med Tammerfors högskolestiftelse. Lagen förutsätter att TTY-stiftelsen vidtar sådana fusionsåtgärder som avses i stiftelselagen.

TTY-stiftelsens och Tammerfors universitets grundkapital blir vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen grundkapital i Tammerfors högskolestiftelse (den 1 januari 2019). Med grundkapital avses här i fråga om TTY-stiftelsen det grundkapital på 70 miljoner euro som överlåtits vid bildandet av stiftelsen (finska staten 50 miljoner euro, Teknologindustri rf och Teknologiateollisuus 100-vuotissäätiö sammanlagt 19 miljoner euro, Teknikens Akademiker rf 500 000 euro, Tampereen Teknillinen Seura ry 150 000 euro, Tammerfors handelskammare rf 125 000 euro, Kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiö 125 000 euro och Tampereen Kauppaseura ry 100 000 euro) samt tillgångsposter med återbetalningsskyldighet som staten donerat till stiftelsens grundkapital. Dessa poster är 1) de aktier i aktiebolaget Finlands Universitetsfastigheter Ab som staten donerat till TTY-stiftelsen i samband med att den bildades, 160 715 st. till ett balansvärde av 33 223 962 euro, och 2) ett belopp på 47 580 885 euro som staten betalade till TTY-stiftelsen som statlig motfinansiering till den medelsanskaffning som universitetet genomförde under perioden 1.4.2008—30.6.2012.

Om Tammerfors nya universitet upplöser sig eller upplöses, ska de poster som staten donerat till de samgående universitetens kapital inklusive oanvänd avkastning återlämnas till staten för att användas på det sätt som riksdagen beslutar. Enligt förslaget ska TTY-stiftelsens övriga stiftare besluta om överlåtelse av det kapital som de donerat till TTY-stiftelsen till ett ändamål med nära anknytning till stiftelsens ändamål. Genom dessa bestämmelser skyddar man ställningen för staten och stiftarna av TTY-stiftelsen så att den motsvarar deras rättigheter i de samgående universitetens egendom.

5 §. Övergång av de samgående universitetens rättigheter och skyldigheter. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska de samgående universitetens fordringar och övriga rättigheter övergå till Tammerfors nya universitet vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen (den 1 januari 2019). Det nya universitetet ska efter ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen svara för de samgående universitetens samtliga avtalsförpliktelser och andra åtaganden samt lagstadgade skyldigheter och ansvar. Så övergår t.ex. de tillstånd att ordna verksamhet och andra tillstånd som beviljats av myndigheter samt de samgående universitetens fordringar och övriga rättigheter till det nya universitetet vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen.

6 §. Överföring av anhängiga ärenden. För tydlighetens skull ska det föreskrivas att ärenden som är anhängiga vid de samgående universiteten vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen (den 1 januari 2019) övergår till Tammerfors nya universitet för behandling. Det nya universitetet företräder ett samgående universitet och är part i sådana rättegångar där ett samgående universitet har varit part.

7 §. Bokslut för de samgående universiteten. Styrelsen för Tammerfors nya universitet ska upprätta bokslut för de samgående universiteten. Enligt förslaget ska revisorerna för det nya universitetet förrätta revision av de samgående universiteten och lämna revisionsberättelser i enlighet med vad som föreskrivs i 64 § i universitetslagen och i stiftelselagen. Förfarandet är detsamma som tillämpades vid bildandet av Konstuniversitetet. Bestämmelsen i denna speciallag är primär i förhållande till bestämmelserna i stiftelselagen.

8 §. Organiseringen av studentkåren vid Tammerfors nya universitet. När universiteten går samman ska även universitetens studentkårer slås samman, för att sörja för att de studerande är företrädare och att de uppgifter som i universitetslagen åläggs studentkåren kan skötas på ett korrekt sätt. Studentkåren vid de samgående universiteten går samman och blir vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen (den 1 januari 2019) en studentkår vid Tammerfors nya universitet. Bestämmelser om organiseringen av studentkåren och om dess befogenheter före grundandet av det nya universitetet föreslås i denna paragraf.

De samgående studentkåren ska ordna val av fullmäktige för studentkåren senast i september 2018. Om de samgående studentkåren inte har kommit överens om något annat, ska det första fullmäktige ha 49 medlemmar och ett behövligt antal suppleanter. Fullmäktige ska enligt förslaget inom sig välja en ordförande och ett behövligt antal vice ordförande.

Om studentkåren inte har kommit överens om något annat, utgörs centralvalnämnden av ordförandena för de samgående studentkårens styrelser, ordförandena för fullmäktige och generalsekreterarna. Enligt förslaget ska centralvalnämnden inom sig välja en ordförande och kalla en sekreterare till nämnden. Centralvalnämnden ska fastställa valordningen.

Valet av fullmäktige för Tammerfors nya universitets studentkår ska vara proportionellt och hemligt. Valkretsar är inte möjliga. Alla medlemmar i studentkåren som anmält sig som närvarande studerande vid de samgående universiteten har rösträtt. Varje röstberättigad har en röst i valet.

Rektorerna för de samgående universiteten ska tillsammans fastställa stadgarna för studentkåren vid Tammerfors nya universitet. Om en rektor redan har valts för Tammerfors nya universitet, ska rektorn fastställa dessa stadgar.

Fullmäktige för Tammerfors nya universitets studentkår och de organ som valts av fullmäktige fattar innan det nya universitetet inleder sin verksamhet och studentkåren går samman studentkårens beslut som gäller det nya universitetets studentkår och som har samband med det nya universitetet. Motsvarande befogenhet föreslås inte för de samgående universitetens studentkårer. De är däremot skyldiga att tillhandahålla administrativa tjänster och andra tjänster för det nya universitetets studentkår så att det nya universitetets studentkår kan inleda sin verksamhet fullt ut vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen (den 1 januari 2019).

9 §. Överföring av studentkårernas verksamhet. Eftersom universitetens studentkårer går samman ska även de samgående studentkårernas medlemmar, personal, egendom samt rättigheter och skyldigheter övergå till Tammerfors nya universitets studentkår. Personalen, egendomen, rättigheterna och skyldigheterna övergår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen. Bestämmelsen är avsedd att vara en heltäckande övergång av rättigheter och skyldigheter. På övergången av personal tillämpas vad som i arbetsavtalslagen föreskrivs om överlåtelse av rörelse. Bestämmelser om överlåtelse av rörelse finns bl.a. i 10 § i arbetsavtalslagen. Enligt 2 mom. i den paragrafen övergår vid överlåtelse av rörelse de rättigheter och skyldigheter samt till dem anslutna anställningsförmåner, som arbetsgivaren har med anledning av de anställningsförhållanden som gäller vid tiden för överlåtelsen på rörelsens nya ägare eller innehavare.

10 §. Befrielse från inkomstskatt och överlåtelseskatt som har samband med att universiteten och studentkåren går samman. Syftet med paragrafen är att förhindra skattepåföljder för det nya universitetet eller den nya studentkåren i samband med överföringen av förmögenhet i anslutning till att universiteten och studentkåren går samman. Paragrafen motsvarar till denna del innehållsmässigt de bestämmelser som ingick såväl i universitetsreformen som i grundandet av Konstuniversitetet och som gällde befrielse från inkomstskatt och överlåtelseskatt i samband med universitetets och studentkårens samgång (RP 244/2009 rd, RP 27/2012 rd). De samgående universiteten och de samgående studentkåren anses inte upplösta vid inkomstbeskattningen. Enligt förslaget ska tillgångarna och skulderna till oförändrade värden övergå till Tammerfors nya universitet och dess studentkår, vilka fortsätter verksamheten.

De oavskrivna anskaffningsutgifterna och de övriga avdragsgilla utgifterna vid beskattningen av de samgående universitet och de samgående studentkårer som upphör med sin verksamhet dras av vid beskattningen av Tammerfors nya universitet och dess studentkår, vilka fortsätter verksamheten, på samma sätt som utgifterna skulle ha dragits av vid beskattningen av de universitet eller studentkårer som upphört med sin verksamhet.

Enligt förslaget är Tammerfors nya universitet och dess studentkår inte skyldiga att betala överlåtelseskatt för överföringen av tillgångar i samband med att universiteten eller studentkåren går samman.

11 §. Hänvisningar till Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet. För tydlighetens skull föreskrivs det i paragrafen att hänvisningar i annan lagstiftning till de samgående universiteten ska betraktas som hänvisningar till Tammerfors nya universitet.

12 §. Ikraftträdande. Paragrafen innefattar en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Eftersom 11 § dock får sin betydelse först när Tammerfors nya universitet inleder sin verksamhet, träder lagen till denna del i kraft först den 1 januari 2019, alltså samtidigt som 1 § i ändringslagen träder i kraft.

2 Ikraftträdande

Det föreslås en separat lag om införande av lagen om ändring av universitetslagen. Införandelagen avses träda i kraft så snart som möjligt. I införandelagen föreskrivs det hur universitetens samgång ska genomföras. Lagen om ändring av universitetslagen avses i fråga om 1 § träda i kraft den 1 januari 2019. Avsikten är att också införandelagens 11 §, i vilken det föreskrivs om hänvisningar i lagstiftningen till Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet, ska träda i kraft samtidigt. Till övriga delar avses de föreslagna ändringarna träda i kraft så snart som möjligt.

Avsikten är alltså att införandelagen, universitetslagens 7 a—7 c § och alla ändringar i yrkeshögskolelagen ska träda i kraft så snart som möjligt. Däremot föreslås universitetslagens 1 §, i vilken Finlands universitet anges, träda i kraft först den 1 januari 2019, varvid det nya universitetet inleder och de samgående universiteten avslutar sin verksamhet när de studerande, personalen och egendomen samt rättigheterna och skyldigheterna övergår till Tammerfors nya universitet.

Bestämmelserna i 7 b § i universitetslagen och 8 b § i yrkeshögskolelagen ska enligt förslaget tillämpas också på utbildning som har lagts ned före lagens ikraftträdande, dock så att den i dessa paragrafer avsedda tiden på tre år räknas från ikraftträdandet av paragraferna i fråga. Denna tillämpningsbestämmelse gäller t.ex. den ändring av utbildningsansvaret (undervisnings- och kulturministeriets förordning om ändring av bilagan till undervisnings- och kulturministeriets förordning om precisering av universitetens utbildningsansvar, 29/2017) som träder i kraft den 1 augusti 2017 och genom vilken undervisningen i språk läggs ned vid Vasa universitet och till följd av vilken de studerande överflyttas till Jyväskylä universitet. Avsikten med övergångsbestämmelsen är inte att ge ytterligare rättigheter till de studerande som studerar vid de utbildningar som redan lagts ned och överförts till den del man i fråga om dem har tillämpat eller tillämpar den övergångsperiod på tre år som universitetet bestämmer.

3 Förhållande till grundlagen

Tammerfors³

Även om universiteten från och med 2010 har varit självständiga juridiska personer, beslutar riksdagen fortfarande om grundande, nedläggning och sammanslagning av universitet som enligt universitetslagen hör till det finländska utbildningssystemet. I samband med universitetsreformen 2009 behandlade riksdagens grundlagsutskott i sitt utlåtande (GrUU 11/2009 rd) de universitet som är självständiga juridiska personer och deras organisering utifrån 123 § 1 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet ansåg då att med självstyrelse avses framför allt att beslut om universitetens interna administration fattas av universitetens egna myndigheter, med vissa i lag angivna begränsningar, och inte av statens allmänna förvaltningsmyndigheter. Grundlagsutskottet förutsatte då i fråga om stiftelseuniversitetet att det också bör föreskrivas om styrelsens sammansättning och hur den utses på ett sätt som i sak tryggar universitetets självstyrelse. Med detta avsåg grundlagsutskottet bl.a. universitetssamfundets rätt att självt besluta om universitetets styrelsemedlemmar. Särskilt viktigt verkar grundlagsutskottet ha ansett det vara att ett universitet alltid måste ha möjlighet att utse en majoritet i styrelsen bland grupper i universitetssamfundet. Universitetets grundare har enligt utskottet dock genom den gällande universitetslagen kunnat säkras en minoritetsrepresentation i styrelsen.

Grundlagsutskottet har inte vid behandlingen av universitetsreformen krävt ändringar i det förfarande för val av styrelse som tillämpades i samband med att Aalto-universitetet grundades (lagen om införande av universitetslagen, 559/2009, 7 §). Utgångspunkten är att förfarandet då kan anses vara tillåtet. Förfarandet är likadant som det som nu föreslås. De samgående univer-

sitetens styrelser väljer det nya universitetets första styrelse tillsammans. Styrelserna för de samgående universiteten är valda av universitetskollegierna. Av detta och av styrelsernas skyldighet att framför allt representera universitetet följer att styrelserna för de samgående universiteten i sitt beslutsfattande förverkligar universitetets autonomi.

Genom den föreslagna bestämmelsen, som gäller tiden för grundandet och enligt vilken styrelserna för de samgående universiteten ska välja det nya universitetets första styrelse, säkerställs det att den nya universitetshelheten genomförs och att övergången till det nya universitetet går smidigt. Tammerfors högskolestiftelse har fransagt sig sin rätt att ensam välja stiftelsens första styrelse. Den väljs inte av stiftarna utan av styrelserna för de samgående universiteten tillsammans. Detta valsätt har skrivits in i stadgarna för Tammerfors högskolestiftelse (16 §). Valet bereds i enlighet med stiftelsens stadgar av en utnämningkommitté där hälften medlemmarna har utsetts av stiftarna och hälften av de samgående universiteten. Genom att valet av Tammerfors högskolestiftelsens och Tammerfors nya universitets första styrelser på detta sätt görs till en enhetlig process kan det nya universitetet få en högklassig och handlingskraftig styrelse redan medan det bildas. Eftersom det endast är fråga om ett arrangemang under bildandet leder det inte till en sådan självkomplettering av styrelsen som kränker universitetets självstyrelse.

Dessutom främjas universitetssamfundets rätt att utse universitetets styrelse på ett i universitetslagen avsett sätt som garanterar universitetssamfundets direkta möjligheter att påverka genom propositionens begränsningar av mandatperioderna för det nya universitetets styrelsemedlemmar. Enligt förslaget ska mandattiden för minst två av styrelsens medlemmar gå ut senast den 31 december 2019 och för två av medlemmarna senast den 31 december 2020. Så här överförs ansvaret för valet av styrelse, som genomförs som en fortgående process, till universitetssamfundet genast efter det att universitetet inlett sin verksamhet. Eftersom de samgående universitetens högsta organ, styrelserna, fattar beslut om det nya universitetets styrelse, ligger beslutanderätten i ärendet på det sätt som förutsätts med tanke på universitetens självstyrelse hos universiteten även under övergångstiden. Propositionen kan på ovannämnda grunder anses överensstämma med grundlagen till denna del. De föreslagna begränsningarna i universitetssamfundets direkta möjligheter att påverka är nödvändiga och proportionerliga och de främjar bildandet av högskolehelheten och högskolesamfundets intressen.

Undervisningssamarbete

Det lagförslag som gäller undervisningssamarbete ska betraktas i relation till följande grundlagsbestämmelser: 16 § 3 mom. (vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet) och 123 § 1 mom. (universitetens självstyrelse).

Grundlagsutskottet har behandlat en motsvarande bestämmelse i sitt utlåtande 23/2016, som gällde stiftandet av den gällande 7 a § i universitetslagen. Det var fråga om en bestämmelse om språkundervisningssamarbete, enligt vilken ett universitet får avstå från sin egen undervisning i språk och kommunikation till den del den anskaffar ersättande undervisning av ett annat universitet eller en yrkeshögskola. Grundlagsutskottet ansåg att bestämmelsen uppfyller de krav grundlagen ställer. I denna proposition utvidgas rätten att avstå från egen undervisning till att gälla inte bara undervisning i språk och kommunikation utan också all annan högskoleundervisning förutsatt att undervisningen anskaffas från en annan högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande och att universitet självt ger största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar. Eftersom bestämmelserna bär stark likhet med varandra är även motiveringarna till deras grundlagsenlighet desamma.

I 16 § 3 mom. i grundlagen tryggas vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet. Till den högsta utbildningens frihet hör frihet i fråga om såväl undervisningsinnehåll och undervisningsmetoder som ordnandet av undervisningen. Grundlagsutskottet har ansett (GrUU 11/2009 rd) att bestämmelsen innebär att universiteten bör kunna ge garantier för att forskningens, vetenskapens och utbildningens frihet realiseras. I 6 § i universitetslagen föreskrivs det också att det ”vid universiteten råder undervisnings- och forskningsfrihet samt konstnärlig frihet” och att ”lärarna ska dock iaktta de bestämmelser och föreskrifter som gäller anordnandet av utbildningen och undervisningen”. Och detsamma uttrycks i 9 § i yrkeshögskolelagen: ”Yrkeshögskolorna har undervisnings- och forskningsfrihet i utförandet av de uppgifter som avses i 4 §. I undervisningen ska dock de bestämmelser och föreskrifter som gäller utbildningen och undervisningen iakttagas.” Grundlagsutskottet har också krävt att det i universitetslagen (32 § 3 mom.) tas in en bestämmelse om att arbetsgivaren i arbetsavtalsförhållandet inte får förfara på ett sätt som kan hota den frihet som forskningen, konsten och undervisningen ska ha. Denna bestämmelse ger ett ytterligare skydd för friheten i fråga om undervisningens innehåll och metoder. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i yrkeshögskolelagen, men en motsvarande rättsnorm kan anses följa direkt av 9 § i yrkeshögskolelagen. Friheten i fråga om undervisningens innehåll och metoder har således tryggats genom lag för bägge högskolesektorer.

Friheten att ordna undervisningen, eller den institutionella friheten i fråga om undervisningen, är en av komponenterna i den högsta undervisningens frihet. Det innebär att den som ger den högsta undervisningen har rätt att självständigt besluta om det sätt på vilket undervisningen ordnas. Denna frihet kan anses omfatta även sådan anskaffning av undervisning från en annan högskola som föreslås i denna proposition. När anskaffningen av undervisning sker efter ett universitets eller en yrkeshögskolas egen prövning och eget beslut och från en annan högskola kan anskaffningen inte anses hota den högsta utbildningens frihet. Tvärtom ökar den föreslagna bestämmelsen högskolornas frihet när det gäller ordnandet av undervisning jämfört med nuläget.

Enligt 123 § 1 mom. i grundlagen har universiteten självstyrelse enligt vad som närmare bestäms genom lag. Självstyrelsen kan delas in i ekonomisk och administrativ självstyrelse samt akademisk självstyrelse, som består av självstyrelse i fråga om vetenskap och undervisning. Grundlagsutskottet har ansett att med självstyrelse avses framför allt att ”beslut om universitetens interna administration fattas av universitetets egna myndigheter, med de begränsningar som bestäms i lag, och inte av statens allmänna förvaltningsmyndigheter” (GrUU 1/1998 rd). Grundlagsutskottet har också förutsatt att universitetssamfundet ska ha en i lag garanterad möjlighet att välja majoriteten av ett universitets styrelsemedlemmar inifrån universitetssamfundet. Dessutom har grundlagsutskottet förutsatt att styrelsens och rektorns uppgifter ska vara så exakt definierade i lag att ingen betydande del av deras beslutanderätt kan föras utom räckhåll för universitetssamfundet (GrUU 11/2009 rd). I sista hand tryggar dessa krav kärnan i universitetens verksamhet, dvs. fri vetenskap, konst och högsta utbildning. Utformat på detta sätt är självstyrelsen garanterad genom de bestämmelser i universitetslagen som gäller sammansättningen av och uppgifterna för ett universitets styrelse, rektorns uppgifter, universitetskollegiet och dess uppgifter samt, när det gäller stiftelseuniversitet, gemensamma kollegiala förvaltningsorgan. Grundlagens 123 § gäller inte yrkeshögskolor.

Det föreslås att universiteten ska ha möjlighet, men inte vara tvungna, att ordna den undervisning som hör till deras utbildningsansvar genom att anskaffa undervisning direkt från en annan högskola samtidigt som de själva avstår från att ge undervisning i en obligatorisk del av examen. De beslut som detta samarbete kräver ska vid varje universitet fattas av och ansvaret för dem ligga hos det organ som anges i universitetets instruktion och i universitetslagen. Grundlagsutskottet har likaså ansett det vara godtagbart att ett universitet bl.a. självt beslutar om att majoriteten av dess styrelse får bestå av personer som inte hör till universitetssamfun-

det, trots att detta om det vore obligatoriskt inte hade varit möjligt enligt utskottet i och med att det kränker universitetets autonomi. Ansvar för undervisningens innehåll och kvalitet (universitetslagen 2 § 2 mom.) samt uppföljningen av konsekvenserna av beslut och att reagera på iakttagelser kommer även i fortsättningen att höra till universitetets behörighet och ansvar (universitetslagen 87 §). Grundlagen kräver inte självstyrelse av yrkeshögskolorna, och självstyrelsen är inte heller tryggad på samma sätt som i fråga om universiteten. Ur grundlagens synvinkel är det faktiskt tillräckligt att universitetens självstyrelse inte kränks. Förslaget är förenligt med de bestämmelser i 123 § 1 mom. i grundlagen som gäller universitetens självstyrelse eftersom det ger universiteten en större behörighet än tidigare att ordna undervisningen genom universitetets eget beslut.

I bedömningen av propositionen ska det beaktas att samarbete med andra högskolor är nödvändigt med tanke på undervisningens innehåll och kvalitet, och att sådant samarbete redan för närvarande sker i mycket stor utsträckning. Universiteten kan i efterhand godkänna vilken som helst kompetens som förvärvats annanstans och som är relevant för examen som en del av de examina de utfärdar. Detta tillgodoräknande av studier kan likaväl ske på förhand som i efterskott. Tillgodoräkandet grundar sig på identifieringen och erkännandet av kunnande, vilket betyder att det inte tar ställning till högskolesektorens eller läroanstaltens krav. Högskolorna har även samarbetsavtal som överskrider sektorsgränserna. Kurser och studiehelheter som avlagts på basis av dessa godkänns automatiskt som en del av examen. Därtill har högskolorna med stöd av examensförordningen (3 § 2 mom.) och yrkeshögskoleförordningen (1 § 3 mom.) rätt att ordna utbildning som leder till en eller flera examina tillsammans med en eller flera finländska eller utländska högskolor (universiteten med universitet och yrkeshögskolor med högskolor), även om dessa gemensamma examina eller dubbelexamina inte kan vara det enda sättet att avlägga examen inom utbildningsområdet i fråga. Eftersom definitionen av utbildningsområdena är så bred har denna begränsning dock inte någon stor praktisk betydelse.

Överföring av utbildning

Grundlagsutskottet har tangerat frågan om överföring av utbildning i samband med stiftandet av yrkeshögskolelagen och den process med återkallande av tillstånd som hänförde sig till det. Propositionen innehöll en bestämmelse om ett tidsbegränsat tillstånd (2 år) som garanterade den studerande möjlighet att förbereda sig för de ändringar som ett byte av högskola medför. Grundlagsutskottet konstaterar (GrUU 9/2013 rd): ”Bestämmelserna påverkar också de studerande som studerar vid yrkeshögskolor som dras [in] och som inte hinner bli klara med studierna innan lagen träder i kraft. Förslaget är av betydelse med avseende på 16 § 2 mom. i grundlagen, som föreskriver att det allmänna ska säkerställa lika möjligheter för var och en att enligt sin förmåga och sina särskilda behov också få annan utbildning än grundläggande utbildning. Därför är det viktigt att de studerandes villkor tryggas i en övergångsbestämmelse om temporärt tillstånd och möjlighet att slutföra studierna på en annan yrkeshögskola.” Det förslag om överföring av utbildning som ingår i denna proposition är förknippat med en övergångstid på tre år, under vilken den studerande genom sitt beslut kan fortsätta studera vid den högskola där utbildningen läggs ned och från vilken de studerande överflyttas till en annan högskola. Längden på studierätten för en studerande som överflyttas ska enligt förslaget inte ändras. Dessutom ska den studerande till följd av överföringen av utbildningen ha möjlighet att få sin studierätt förlängd i den nya högskolan. Förslaget ska anses uppfylla de krav som av grundlagen följer att säkerställa de studerandes kulturella rättigheter.

Yrkeshögskolornas förvaltningspråk

Bestämmelser om rätten till eget språk och egen kultur finns i 17 § i grundlagen. I paragrafen anges Finlands nationalspråk (finska och svenska) och föreskrivs det att vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller

svenska, samt att få expeditioner på detta språk ska tryggas genom lag. De bestämmelser i språklagen som säkerställer denna rätt lämpar sig till följd av sin ordalydelse inte att tillämpas på yrkeshögskolor. Yrkeshögskolorna har i fråga om tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna hamnat i en sämre ställning än universiteten sett ur ett lagstiftningsperspektiv. Det nya 2 mom. som föreslås i 24 § i yrkeshögskolelagen och som går ut på att var och en har rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt är nödvändigt för att de språkliga rättigheter som följer av grundlagen ska tillgodoses i yrkeshögskolorna.

Med stöd av vad som anförts ovan strider lagförslaget inte mot grundlagen och det kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Med beaktande av hur central tolkningen av 16 och 123 § i grundlagen är med tanke på högskolelagstiftningen föreslås det dock att ett utlåtande om propositionen inhämtas hos riksdagens grundlagsutskott.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 1, 7 a och 7 b §, sådana de lyder, 1 § delvis ändrad i lagarna 954/2011, 414/2012 och 497/2015 samt 7 a och 7 b § ändrade i lag 562/2016, samt *fogas* till lagen en ny 7 c § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, enligt vad som föreskrivs nedan.

Universitet är

- 1) Helsingfors universitet,
- 2) Östra Finlands universitet,
- 3) Jyväskylä universitet,
- 4) Lapplands universitet,
- 5) Uleåborgs universitet,
- 6) Åbo universitet,
- 7) Vasa universitet,
- 8) Åbo Akademi,
- 9) Villmanstrands tekniska universitet,
- 10) Svenska handelshögskolan,
- 11) Konstuniversitetet,
- 12) Stiftelsen för Aalto-högskolan som verkar under namnet *Aalto-universitetet*,
- 13) Tammerfors högskolestiftelse som verkar under namnet *Tammerfors nya universitet*.

De universitet som avses i 2 mom. 1—11 punkten är offentligrättsliga inrättningar (*offentligrättsliga universitet*). På Aalto-universitetet och Tammerfors nya universitet (*stiftelseuniversitet*) tillämpas utöver denna lag även stiftelselagen (487/2015).

Bestämmelserna i denna lag tillämpas också på stiftelseuniversitet, med undantag för 5, 13—22, 60, 64, 65 och 67 § samt 8 och 9 kap.

7 a §

Undervisningssamarbete

Ett universitet får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Universitetet behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

Ett universitet får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver universitetet inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt

utbildningsansvar. Universitetet ska självt ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar.

Undervisning som i enlighet med 1 eller 2 mom. ersätter universitetets egen undervisning ska motsvara de mål som det universitet som beviljar examen har ställt upp.

En studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 8 a § 1 eller 2 mom. i yrkeshögskolelagen (932/2014) och som ersätter högskolans egen undervisning har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen.

7 b §

Överföring av utbildning

När en utbildning vid ett universitet läggs ned kan universitetet avtala med ett annat universitet om att de studerande ska överflyttas att avlägga samma examen vid det universitetet. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid det universitet där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen, med beaktande av studierättens längd enligt 41 § 1—4 mom.

På överföring av studierätt tillämpas 41 § 5 mom.

7 c §

Specialiseringsutbildningar

Specialiseringsutbildningar vid universiteten är avsedda att genomföras efter högskoleexamen av personer som redan har varit yrkesverksamma. Specialiseringsutbildningarna främjar professionell utveckling och specialisering med målet att skapa kompetens inom expertisområden som saknar utbildningsutbud på marknadmässiga villkor.

Bestämmelser om specialiseringsutbildningarnas gemensamma mål och minimiomfattning utfärdas genom förordning av statsrådet. Som specialiseringsutbildning ordnas inte sådan utbildning som universiteten ordnar i form av affärsverksamhet enligt 5 § 2 mom.

Som specialiseringsutbildning får endast sådan utbildning ordnas vars grunder universiteten sinsemellan har avtalat om. Under avtalsförfarandet ska samarbete bedrivas med företrädare för arbets- och näringslivet. Närmare bestämmelser om avtal om specialiseringsutbildning, avtalets innehåll och ordnande av utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

En offentlig förteckning ska föras över avtalen om specialiseringsutbildningar. Närmare bestämmelser om den offentliga förteckningen och de uppgifter som ska föras in i den utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas separat genom lag.

2.

Lag

om ändring av yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 8 a §, sådan den lyder i lag 563/2016, och
fogas till lagen en ny 8 b § och till 24 § ett nytt 2 mom. som följer:

8 a §

Undervisningssamarbete

En yrkeshögskola får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Yrkeshögskolan behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

En yrkeshögskola får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver yrkeshögskolan inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Yrkeshögskolan ska själv ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar.

Undervisning som i enlighet med 1 eller 2 mom. ersätter yrkeshögskolans egen undervisning ska motsvara de mål som den yrkeshögskola som beviljar examen har ställt upp.

En studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 7 a § 1 eller 2 mom. i universitetslagen och som ersätter högskolans egen undervisning har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen.

8 b §

Överföring av utbildning

När en utbildning vid en yrkeshögskola läggs ned kan yrkeshögskolan avtala med en annan yrkeshögskola om att de studerande ska överflyttas att avlägga samma examen vid den yrkeshögskolan. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid den yrkeshögskola där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen, med beaktande av studierättens längd enligt 30 § 1—5 mom.

På överföring av studierätt tillämpas 30 § 6 mom.

24 §

Yrkeshögskolans förvaltningspråk

Var och en har rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 8 b § tillämpas också på utbildning som har lagts ned före ikraftträdandet av denna lag, dock så att den i den paragrafen avsedda tiden på tre år räknas från ikraftträdandet.

3.

Lag

om införande av en lag om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande av lagen om ändring av universitetslagen

Bestämmelserna i 1 § i lagen om ändring av universitetslagen (/), nedan *ändringslagen*, träder i kraft den 1 januari 2019.

Ändringslagens 7 a—7 c § träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 7 b § i ändringslagen tillämpas också på utbildning som har lagts ned före lagens ikraftträdande, dock så att den i paragrafen avsedda tiden på tre år räknas från ikraftträdandet av paragrafen.

2 §

Grundande av Tammerfors nya universitet

Verksamheten, personalen och de studerande vid de i 1 § 2 mom. 6 och 14 punkten i universitetslagen (558/2009) nämnda Tammerfors universitet och TTY-stiftelsen som verkar under namnet Tammerfors tekniska universitet (*de samgående universiteten*) övergår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen till Tammerfors högskolestiftelse som verkar under namnet *Tammerfors nya universitet*.

På övergången av personal från de samgående universiteten till Tammerfors nya universitet tillämpas vad som i arbetsavtalslagen (55/2001) föreskrivs om överlåtelse av rörelse.

3 §

Organiseringen av universitetet

Styrelserna för de samgående universiteten ska välja Tammerfors nya universitets första styrelse så att den kan inleda sin verksamhet senast den 1 januari 2018. Styrelserna för de samgående universiteten beslutar om mandattiden för det nya universitetets styrelse. Mandattiden för minst två av styrelsens medlemmar ska gå ut senast den 31 december 2019 och för två av medlemmarna senast den 31 december 2020.

Tammerfors nya universitets första styrelse väljer universitetets rektor.

Tammerfors nya universitets första styrelse beslutar om antalet medlemmar i universitetets första kollegiala förvaltningsorgan med iakttagande av 26 § 2 mom. i universitetslagen. Det nya kollegiala organet ska väljas så att det kan inleda sin verksamhet senast den 1 april 2018.

Tammerfors nya universitets organ och de samgående universiteten ska tillsammans ordna det nya universitetets administration och andra tjänster samt beslutsfattandet så att universitetet kan inleda sin verksamhet när 1 § i ändringslagen träder i kraft. Tammerfors nya universitets organ får fatta beslut, göra åtaganden och företa rättshandlingar för universitetets räkning medan det grundas.

4 §

Övergång av egendom

Tammerfors universitets egendom övergår i sin helhet till Tammerfors nya universitet vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen. TTY-stiftelsens egendom övergår till Tammerfors nya universitet den 1 januari 2019 genom en fusion enligt stiftelselagen (487/2015). Tammerfors universitets hela grundkapital samt det i stiftelseurkunden för TTY-stiftelsen angivna grundkapitalet och de poster som staten placerat i stiftelsens grundkapital blir grundkapital för Tammerfors högskolestiftelse.

Om Tammerfors nya universitet upplöser sig eller upplöses, ska de poster som staten donerat till de samgående universitetens kapital inklusive oanvänd avkastning återlämnas till staten för att användas på det sätt som riksdagen beslutar. TTY-stiftelsens övriga stiftare ska besluta om överlåtelse av det kapital som de donerat till TTY-stiftelsen till ett ändamål med nära anknytning till stiftelsens ändamål.

5 §

Övergång av de samgående universitetens rättigheter och skyldigheter

De samgående universitetens fordringar och övriga rättigheter övergår till Tammerfors nya universitet vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen.

Tammerfors nya universitet svarar efter ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen för de samgående universitetens avtalsförpliktelser och andra åtaganden samt lagstadgade skyldigheter och ansvar.

6 §

Överföring av anhängiga ärenden

Ärenden som är anhängiga vid de samgående universiteterna övergår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen till Tammerfors nya universitet för behandling. Tammerfors nya universitet företräder ett samgående universitet och är part i sådana rättegångar där ett samgående universitet har varit part.

7 §

Bokslut för de samgående universiteterna

Styrelsen för Tammerfors nya universitet upprättar bokslut för de samgående universiteterna.

Revisorerna för Tammerfors nya universitet förrättar revision av de samgående universiteterna och lämnar revisionsberättelser i enlighet med vad som föreskrivs i 64 § i universitetslagen och i stiftelselagen.

8 §

Organiseringen av studentkåren vid Tammerfors nya universitet

Studentkårerna vid de samgående universiteterna (*de samgående studentkårerna*) går samman och blir vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen en studentkår vid Tammerfors nya universitet.

De samgående studentkårerna ska ordna val av fullmäktige för Tammerfors nya universitets studentkår senast i september 2018. Om studentkårerna inte har kommit överens om något an-

nat, ska det första fullmäktige ha 49 medlemmar och ett behövt antal suppleanter. Fullmäktige väljer inom sig en ordförande och ett behövt antal vice ordförande.

Om studentkårerna inte har kommit överens om något annat, utgörs centralvalnämnden av ordförandena för de samgående studentkårernas styrelser, ordförandena för fullmäktige och generalsekreterarna. Centralvalnämnden väljer inom sig en ordförande och kallar en sekreterare till nämnden. Centralvalnämnden fastställer valordningen.

Valet av fullmäktige för Tammerfors nya universitets studentkår är proportionellt och hemligt. I valet finns inga valkretsar. De medlemmar i studentkåren som anmält sig som närvarande studerande vid de samgående universiteten har rösträtt i valet. Varje röstberättigad har en röst i valet.

Rektorerna för de samgående universiteten fastställer tillsammans stadgarna för studentkåren vid Tammerfors nya universitet. Om det emellertid har valts en rektor för Tammerfors nya universitet, fastställer han eller hon dessa stadgar.

Fullmäktige för Tammerfors nya universitets studentkår och de organ som valts av fullmäktige fattar studentkårens beslut som gäller det nya universitetets studentkår och som har samband med det nya universitetet. De samgående studentkårerna är skyldiga att tillhandahålla administrativa tjänster och andra tjänster för det nya universitetets studentkår så att Tammerfors nya universitets studentkår kan inleda sin verksamhet fullt ut vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen.

9 §

Överföring av studentkårernas verksamhet

De samgående studentkårernas verksamhet, medlemmar och personal övergår från de samgående studentkårerna till Tammerfors nya universitets studentkår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen. På övergången av personal tillämpas vad som i arbetsavtalslagen föreskrivs om överlåtelse av rörelse.

De samgående studentkårernas egendom, fordringar och övriga rättigheter övergår till Tammerfors nya universitets studentkår vid ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen. Studentkåren vid det nya universitetet svarar efter ikraftträdandet av 1 § i ändringslagen för de samgående studentkårernas avtalsförpliktelser och andra åtaganden samt lagstadgade skyldigheter och ansvar.

10 §

Befrielse från inkomstskatt och överlåtelseskatt som har samband med att universiteten och studentkårerna går samman

De samgående universiteten och de samgående studentkårerna anses inte upplösta vid inkomstbeskattningen. Tillgångarna och skulderna övergår till oförändrade värden till Tammerfors nya universitet och dess studentkår, vilka fortsätter verksamheten.

De oavskrivna anskaffningsutgifterna och de övriga avdragsgilla utgifterna vid beskattningen av de samgående universitet och de samgående studentkårer som upphör med sin verksamhet dras av vid beskattningen av Tammerfors nya universitet och dess studentkår, vilka fortsätter verksamheten, på samma sätt som utgifterna skulle ha dragits av vid beskattningen av de universitet eller studentkårer som upphört med sin verksamhet.

Tammerfors nya universitet och dess studentkår är inte skyldiga att betala överlåtelseskatt för överföringen av tillgångar i samband med att universiteten eller studentkårerna går samman.

11 §

Hänvisningar till Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet

Hänvisningar i annan lagstiftning till Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet ska betraktas som hänvisningar till Tammerfors nya universitet.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 11 § träder dock i kraft först den 20
Helsingfors den 8 juni 2017

Statsminister

Juha Sipilä

Undervisningsminister Sanni Grahn-Laasonen

1.

Lag

om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 1, 7 a och 7 b §, sådana de lyder, 1 § delvis ändrad i lagarna 954/2011, 414/2012 och 497/2015 samt 7 a och 7 b § ändrade i lag 562/2016, samt *fogas* till lagen en ny 7 c § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, enligt vad som föreskrivs nedan.

Universitet är

- 1) Helsingfors universitet,
- 2) Östra Finlands universitet,
- 3) Jyväskylä universitet,
- 4) Lapplands universitet,
- 5) Uleåborgs universitet,
- 6) Tammerfors universitet,
- 7) Åbo universitet,
- 8) Vasa universitet,
- 9) Åbo Akademi,
- 10) Villmanstrands tekniska universitet,
- 11) Svenska handelshögskolan,
- 12) Konstuniversitetet,
- 13) Stiftelsen för Aalto-högskolan som verkar under namnet Aalto-universitetet,
- 14) TTY-stiftelsen som verkar under namnet Tammerfors tekniska universitet.

De universitet som avses i 2 mom. 1—12 punkten är offentligrättsliga inrättningar (*offentligrättsliga universitet*). På Aalto-universitetet och Tammerfors tekniska universitet (*stiftelseuniversitet*) tillämpas utöver denna lag även lagen om stiftelser (109/1930).

Bestämmelserna i denna lag gäller också för stiftelseuniversitet, med undantag för 5, 13—22, 60, 64, 65 och 67 §, 8 och 9 kap. och 88 §.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, enligt vad som föreskrivs nedan.

Universitet är

- 1) Helsingfors universitet,
- 2) Östra Finlands universitet,
- 3) Jyväskylä universitet,
- 4) Lapplands universitet,
- 5) Uleåborgs universitet,
- 6) Åbo universitet,
- 7) Vasa universitet,
- 8) Åbo Akademi,
- 9) Villmanstrands tekniska universitet,
- 10) Svenska handelshögskolan,
- 11) Konstuniversitetet,
- 12) Stiftelsen för Aalto-högskolan som verkar under namnet **Aalto-universitetet**,
- 13) **Tammerfors högskolestiftelse som verkar under namnet Tammerfors nya universitet.**

De universitet som avses i 2 mom. 1—11 punkten är offentligrättsliga inrättningar (*offentligrättsliga universitet*). På Aalto-universitetet och *Tammerfors nya universitet* (*stiftelseuniversitet*) tillämpas utöver denna lag även *stiftelselagen* (487/2015).

Bestämmelserna i denna lag *tillämpas* också på stiftelseuniversitet, med undantag för 5, 13—22, 60, 64, 65 och 67 § *samt* 8 och 9 kap.

7 a §

Undervisningen i språk och kommunikation

Ett universitet får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med ett annat universitet eller en yrkeshögskola eller anskaffa undervisningen av ett annat universitet eller en yrkeshögskola. Universitetet behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

En studerande som deltar i undervisning med stöd av 1 mom. eller 8 a § 1 mom. i yrkeshögskolelagen (932/2014) har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola där undervisningen genomförs

7 a §

Undervisningssamarbete

Ett universitet får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med *en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola*. Universitetet behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

Ett universitet får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver universitetet inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Universitetet ska självt ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar.

Undervisning som i enlighet med 1 eller 2 mom. ersätter universitetets egen undervisning ska motsvara de mål som det universitet som beviljar examen har ställt upp.

En studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 8 a § 1 eller 2 mom. i yrkeshögskolelagen (932/2014) och som ersätter högskolans egen undervisning har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen.

7 b §

Överföring av utbildning

När en utbildning vid ett universitet läggs ned kan universitetet avtala med ett annat universitet om att de studerande ska överflyttas att avlägga samma examen vid det universitetet. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid det universitet där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen, med beaktande av studierättens längd enligt 41 § 1–4 mom.

På överföring av studierätt tillämpas 41 § 5 mom.

Specialiseringsutbildningar

Specialiseringsutbildningar vid universiteten är avsedda att genomföras efter högskoleexamen av personer som redan har varit yrkesverksamma. Specialiseringsutbildningarna främjar professionell utveckling och specialisering med målet att skapa kompetens inom expertisområden som saknar utbildningsutbud på marknadsmässiga villkor.

Bestämmelser om specialiseringsutbildningarnas gemensamma mål och minimiomfattning utfärdas genom förordning av statsrådet. Som specialiseringsutbildning ordnas inte sådan utbildning som universiteten ordnar i form av affärsverksamhet enligt 5 § 2 mom.

Som specialiseringsutbildning får ordnas endast sådan utbildning vars grunder universiteten sinsemellan har avtalat om. Under avtalsförfarandet ska samarbete bedrivas med företrädare för arbets- och näringslivet. Närmare bestämmelser om avtal om specialiseringsutbildning, avtalets innehåll och ordnande av utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

En offentlig förteckning ska föras över avtalen om specialiseringsutbildningar. Närmare bestämmelser om den offentliga förteckningen och de uppgifter som ska föras in i den utfärdas genom förordning av statsrådet.

Specialiseringsutbildningar

Specialiseringsutbildningar vid universiteten är avsedda att genomföras efter högskoleexamen av personer som redan har varit yrkesverksamma. Specialiseringsutbildningarna främjar professionell utveckling och specialisering med målet att skapa kompetens inom expertisområden som saknar utbildningsutbud på marknadsmässiga villkor.

Bestämmelser om specialiseringsutbildningarnas gemensamma mål och minimiomfattning utfärdas genom förordning av statsrådet. Som specialiseringsutbildning ordnas inte sådan utbildning som universiteten ordnar i form av affärsverksamhet enligt 5 § 2 mom.

Som specialiseringsutbildning får endast sådan utbildning ordnas vars grunder universiteten sinsemellan har avtalat om. Under avtalsförfarandet ska samarbete bedrivas med företrädare för arbets- och näringslivet. Närmare bestämmelser om avtal om specialiseringsutbildning, avtalets innehåll och ordnande av utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

En offentlig förteckning ska föras över avtalen om specialiseringsutbildningar. Närmare bestämmelser om den offentliga förteckningen och de uppgifter som ska föras in i den utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas separat genom lag

2.

Lag

om ändring av yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i yrkeshögskolelagen (932/2014) 8 a §, sådan den lyder i lag 563/2016, och *fogas* till lagen en ny 8 b § och till 24 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

8 a §

Undervisningen i språk och kommunikation

En yrkeshögskola får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med en annan yrkeshögskola eller ett universitet eller anskaffa undervisningen av en annan yrkeshögskola eller ett universitet. Yrkeshögskolan behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

En studerande som deltar i undervisning med stöd av 1 mom. eller med stöd av 7 a § 1 mom. i universitetslagen (558/2009) har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola där undervisningen genomförs.

Föreslagen lydelse

8 a §

Undervisningssamarbete

En yrkeshögskola får ordna sin undervisning i språk och kommunikation i samarbete med en annan *högskola* eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. Yrkeshögskolan behöver inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar.

En yrkeshögskola får ordna även annan än i 1 mom. avsedd undervisning i samarbete med en annan högskola eller anskaffa undervisningen från en annan högskola. När undervisningen anskaffas från en finländsk högskola som ordnar sådan undervisning också för sina egna studerande, behöver yrkeshögskolan inte ordna egen undervisning till denna del för att fullgöra sitt utbildningsansvar. Yrkeshögskolan ska själv ge största delen av den undervisning som ingår i de examina och områden som hör till dess utbildningsansvar.

Undervisning som i enlighet med 1 eller 2 mom. ersätter yrkeshögskolans egen undervisning ska motsvara de mål som den yrkeshögskola som beviljar examen har ställt upp.

En studerande som deltar i undervisning som ordnas med stöd av 1 eller 2 mom. eller 7 a § 1 eller 2 mom. i universitetslagen och som ersätter högskolans egen undervisning har begränsad studierätt utan rätt att avlägga examen vid den högskola som ger undervisningen.

8 b §

Överföring av utbildning

När en utbildning vid en yrkeshögskola läggs ned kan yrkeshögskolan avtala med en annan yrkeshögskola om att de studerande ska överflyttas att avlägga samma examen vid den yrkeshögskolan. De studerande har dock rätt att fortsätta studera för sin examen vid den yrkeshögskola där utbildningen läggs ned i tre år från nedläggningen, med beaktande av studierättens längd enligt 30 § 1—5 mom.

På överföring av studierätt tillämpas 30 § 6 mom.

24 §

Yrkeshögskolans förvaltningspråk

Var och en har rätt att i egen sak använda finska eller svenska och att få expeditioner på det språk han eller hon använt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 8 b § tillämpas också på utbildning som har lagts ned före ikraftträdandet av denna lag, dock så att den i den paragrafen avsedda tiden på tre år räknas från ikraftträdandet.
